T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

DİNLER TARİHİ BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dînî Kaynaklar ve Bilimsel Bulgular Işığında Nuh Tufanı

DANIŞMAN

Prof. Dr. Mustafa Sami BAYBAL

HAZIRLAYAN

Yahya ATİK

KONYA - 2018

KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Bilimsel Etik Sayfası

<table>
<tr><td rowspan="6">Öğrencinin</td><td>Adı Soyadı</td><td colspan="3">Yahya ATİK</td></tr>
<tr><td>Numarası</td><td colspan="3">088102041009</td></tr>
<tr><td>Ana Bilim / Bilim Dalı</td><td colspan="3">Felsefe ve Din Bilimleri / Dinler Tarihi</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Programı</td><td>Tezli Yüksek Lisans</td><td>X</td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>Doktora</td><td></td></tr>
<tr><td>Tezin Adı</td><td colspan="3">Dînî Kaynaklar ve Bilimsel Bulgular Işığında Nuh Tufanı</td></tr>
</table>

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin
Adı Soyadı

Yahya ATİK

İmzası

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

KONYA

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Yahya ATİK
	Numarası	088102041009
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri / Dinler Tarihi
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Mustafa Sami BAYBAL
	Tezin Adı	Dînî Kaynaklar ve Bilimsel Bulgular Işığında Nuh Tufanı

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan " Dînî Kaynaklar ve Bilimsel Bulgular Işığında Nuh Tufanı " başlıklı bu çalışma 17/09/2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği / ~~oyçokluğu~~ ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Danışman ve Üyeler		
Sıra No	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Prof. Dr.	Mustafa Sami BAYBAL	
2	Prof. Dr.	Baki ADAM	
3	Dr. Öğr. Üyesi	Hakan UĞUR	

ÖZET

Öğrencinin	**Adı Soyadı**	Yahya ATİK		
	Numarası	088102041009		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri / Dinler Tarihi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Mustafa Sami BAYBAL		
	Tezin Adı	Dînî Kaynaklar ve Bilimsel Bulgular Işığında Nuh Tufanı		

İnsanlık tarihi boyunca onu etkileyen bir çok olay vuku bulmuştur. Ancak bunların içinde bazıları gerek sebep - sonuç gerekse bıraktığı iz bakımından büyük önem taşımaktadır. Nuh tufanı da böyle etki bırakan olayların belki de en önemlisidir. Çünkü tufan sadece tarihi bir olay olmaktan çok ikinci bir yaratılışı temsil etmektedir.

Tufan hadisesi birçok dini kaynak, bilimsel bulgu ve mitolojide kendine has bir üslupla yer edinmiştir. Bu sadece bir "suç ve ceza" gibi dar bir bakış açısından değerlendirilemeyecek kadar özel ve geniş bir konudur. Çünkü bu afetin sonunda dünya hayatı üzerinde birçok farklılıklar meydana gelmiştir. Hem coğrafi hem karakteristik hem de genetik açıdan köklü değişimler söz konusudur. İnsanlığın genetik haritası ve ülkeler coğrafyası bu olayla tekrar çizilmiştir. Ancak hala tufanın belli konularda bilinmeyenleri mevcuttur. Özellikle dini kaynaklardaki farklılıklar ve araştırmaların subjektif yapılması sebebiyle, konunun odak noktaları dağılmaktadır. Bu da sonuca ulaşmayı engelleyen baş faktördür. Halen tufanın yeri, yerelliği/evrenselliği, geminin yapısı, tufandan kurtulanlar, geminin demirlediği yer (Ağrı/Cudi) gibi konular aydınlanmayı beklemektedir.

İşte bu sebeplerle biz de bu çalışmamızda Hz. Nuh ve tufan hadisesini, dini kaynaklar ve bilimsel bulguların verilerini objektif bir bakışla inceledik, sebepleri ve sonuçlarıyla açıklığa kavuşturmayı amaçladık.

Anahtar Kelimeler: Nuh, tufan, yerel/evrensel, Ağrı, Cudi.

ABSTRACT

Author's	**Name and Surname**	Yahya ATİK	
	Student Number	088102041009	
	Department	Felsefe ve Din Bilimleri / Dinler Tarihi	
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X
		Doctoral Degree (Ph.D.)	
	Supervisor	Prof. Dr. Mustafa Sami BAYBAL	
	Title of the Thesis/Dissertation	Noah's Flood in the Light of Religious Sources and Scientific Findings	

Throughout the history of mankind, many events have taken place which have influenced it. However, some of them are of great importance in terms of the cause - effect relationship and the trace it left. Noah's Flood is perhaps the most important. Because the flood represents a second creation rather than just a historical event.

The flood event has its place in many religious sources, scientific findings and mythology. It is too special and wide an event to be subject which cannot be evaluated from a narrow point of view just as a crime and punishment. Because at the end of this catastrope many differences have appeared in the life of the world. Both geographically and characteristicly and genetically fundamental changes had occurred. The genetic map of humanity and the geography of countries have been re-drawn. However, certain aspects of the flood are still present. Especially due to the differences in religious sources and the subjective nature of the research, focal points of the subject are blurred. This is the main reason that prevents from a reaching. Presently, the place of the flood, its locality / universality, the structure of the ship, the survivors of the flood, and the place where the ship anchored (Agri / Cudi) are some of the subjects to be waiting to be clarified.

For this reason, in this study, we examined the existing data of Noah and the flood events, religious sources and scientific findings with an objective view, and we aimed to clarify the topic including its causes and results.

Key Words: Noah, flood, catastrope, local/global, Ararat/Judi

ÖNSÖZ

Tarihin başlangıcından günümüze kadar olan sürece baktığımızda insan hayatını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen birçok önemli olayla karşılaşmaktayız. Bu olaylar incelendiğinde de birçoğunun savaşlar, teknolojik gelişmeler, doğal âfetler, göçler ve dînî gelişmeler gibi sosyal hayata doğrudan etki eden meselelerden ortaya çıktığı görülmektedir. Bunların içinde de insan yaşamını temelinden etkileyen en önemli olaylar ise “dînî konular” diyebileceğimiz bir çerçevede karşımıza çıkmıştır.

İnsanlığın ilk zamanlarından itibaren yaşamın odak noktası yaratıcının istediği gibi bir birey olmak olmuştur. Ancak zamanla insanların kendi iradeleri ve çevresel etmenler bu gayeden yavaş yavaş uzaklaşılmasına neden olmuştur. Bu kopmanın sonucunda büyük bir sorun haline dönüşen en önemli gelişme ise Yaratıcı’nın kurduğu ahlâkî düzenin insanlar tarafından dejenere edilmesi olmuştur. Bu ahlâkî bozulmanın düzeltilmesi için görevlendirilen peygamberlerin hayatları ise Dinler Tarihi’nin en önemli inceleme alanlarından biridir. Bu bağlamda Hz. Nuh’un kavmiyle olan mücadelesinin sonucu meydana gelen tufan hadisesi de sebep ve sonuçlarıyla tarihin akışını değiştiren, insanlığı bütün yönleriyle etkileyen en önemli gelişmelerden biri olarak tarih sahnesindeki yerini almıştır.

Tarihe yeniden yön veren bu önemli olay birçok kutsal metinde, inanç ve kültürde kendine yer bulmuştur. Biz de bu dönüm noktasının bilinen ve bilinmeyenlerini hem dînî hem de bilimsel kaynaklar ışığında değerlendirdik. Böylece iletilmek istenen mesajın -ilahi vasıtalarla elde edilen bilgilerin bilimsel verilerle açıklandığında- daha anlaşılır bir şekilde muhataplarına ulaşmasını amaçladık.

Araştırmamızı beş ana bölümde topladık. Giriş bölümünde, peygamberlerin hayatlarını inceleyen çeşitli kaynaklardan Hz. Nuh’u, yaşadığı çevreyi ve Hz. Adem’den ona kadar uzanan süreçte meydana gelenleri inceledik. Birinci bölümde, değişik din ve kültürlerde tufan anlatıları ve yazılı metinlerden faydalanarak konuyu bu boyutlardan inceledik. İkinci bölümde, Yahudiliğin ve Hristiyanlığın kutsal metinlerinden ve onların tefsirlerinden faydalanarak Hz. Nuh ve tufanını, öncesi ve sonrasıyla inceledik. Üçüncü bölümde İslâm dininin temel kaynaklarında tufanı araştırdık. Dördüncü bölümde tufan hakkında çeşitli alanlarda yapılan bilimsel araştırmaların sonuçlarını sunduk. Beşinci bölümde elde ettiğimiz verilerin karşılaştırmasını yaptık. Sonuç bölümünde ise araştırmalarımız sonucunda

edindiğimiz verilerin ışığında tufan hakkında genel kanaatimizi de yansıtan bir değerlendirme yaptık.

Bu çalışmamızda bize değerli görüş ve yönlendirmeleriyle büyük emeği olan, başta değerli danışman hocam Prof. Dr. Mustafa Sami BAYBAL'a ve Şırnak'ta yaptığımız araştırmalarda bize yardımcı olan Şırnak Üniv. İlahiyat Fak. Öğ. Üyesi Doç. Dr. Hüseyin GÜNEŞ'e ve eserlerinden faydalandığım araştırmacı ve yazarlara en kalbi duygularla şükranlarımı sunuyor; bu araştırmamızın bilim ve doğru bilgiye ulaşma adına faydalı olmasını temenni ediyoruz.

Yahya Atik

Konya - 2018

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR

GİRİŞ

I. Araştırmanın Önemi ve Amacı……………………………………………………….1

II. Araştırmanın Metot ve Yöntemi………………………..…….……………….…….1

III. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları ……………………………………….….2

IV. Araştırmanın Kaynakları………………………………………………………….2

V. Dînî ve Tarihî Kaynaklara Göre Hz. Âdem'den Hz. Nuh'a Kadar Gelen Tarihsel Süreç ve Hz Nuh'un Yaşadığı Çevre……….…………….……………..........................3

I. BÖLÜM

BAZI DİN, GELENEK VE KÜLTÜRLERDE TUFAN

A. Sümer Kültürü' nde Tufan…………………………………………………..…..5

B. Akad Kültürü' nde Tufan……………………………….………………….10

C. Babil Kültürü' nde Tufan……………………………………………………..11

D. Asur Kültürü' nde Tufan……………………………………………………...11

E. Türk Kültürü' nde Tufan……………………………………………………...11

F. Ezîdî Kültürü' nde Tufan…………………………………………..….....13

G. Hint Kültürü' nde Tufan…………………………………...……….....13

H. İran Kültürü' nde Tufan……………………………...……………....14

İ. Eski Yunan Kültürü' nde Tufan……….………………………………….…..17

J. Değişik Kültürlerde Tufan Söylenceleri…………………………….….……......18

K. Değerlendirme…………………………………………………………..……18

II. BÖLÜM:

YAHUDİ VE HIRİSTİYAN KAYNAKLARINA GÖRE NUH PEYGAMBER VE TUFAN HADİSESİ

A. Yahudi Kaynaklarında Nuh Peygamber ve Tufan Hadisesi……………….…...............20

1. Tevrat (Eski Ahit)'ta Nuh Peygamber ve Tufanı…………..……...….........20

a. Tufan Öncesi Dönem…………………..……………………….............20

b. Tufana Hazırlık Süreci………………………..…………………...……23

c. Tufanın Başlaması……………………………………….……….……......25

d. Tufan Bitişi: Yeni Hayatın Tesisi…………………………….………..29

e. Nuh (a.s.)'ın Oğullarının Soyu: Irkların Oluşumu…………...………..31

f. Kısaca Tufanın Kronolojisi……………………...……………................33

2. Tufan Konusunda Yahvist Metin İle Ruhban Metnin Mukayesesi…………...33

3. Değerlendirme………………………………………………………….........35

B. Hıristiyan Kaynaklarına Göre Nuh Peygamber ve Tufan Hadisesi.……...................37

1. İncil (Yeni Ahit)'de Hz. Nuh ve Tufan Hadisesi………………….....................37

2. Hıristiyanlık' ta Tufanın Bir Yansıması Olarak Vaftiz Kültürü…………......39

3. Hıristiyan İkonografilerinde Hz. Nuh ve Tufanın Tezahürü………..……...40

4. Değerlendirme…………………………………………………….................41

III. BÖLÜM:

İSLÂMÎ KAYNAKLARA GÖRE NUH (A.S.) ve TUFAN

A. Tufanın Sebeplerinin İslâmî Açıdan Tahlili Bağlamında Suçun Tanımı ve Cezanın Su Yoluyla Verilmesinin Nedeni……………………………………...……………...42

B. Kur'ân-ı Kerîm'de Hz. Nuh ve Tufan Hadisesi……………………………………..45

A) Tufan Öncesi Dönem: Tebliğ Süreci………………………………………………46

B) Tufanın Başlaması: Müşriklerin Yeryüzünden Silinmesi……………….…….58

1. Tufanın Zamanı ve Nasıl Başladığı Konusu……………………………..…58

2. Gemiye Alınanlar Konusu……………………..…………………………60

C) Tufan Esnasında Yaşananlar………………………………………………...66

D) Tufanın Coğrafi Açıdan Kapsam Alanı…………….…………………………70

1. Tufanın Bölgesel Olduğu Görüşü……………………………………….…70

2. Tufanın Evrensel Olduğu Görüşü……………………………………..…71

E) Tufan Sonrası: Sosyal Hayatın Yeniden Tesisi……………………………..…71

F) Tufandan Sonra İnsanlığın Nesebi Meselesi………………………….…..73

C. Değerlendirme…………………………………………………………………........78

IV. BÖLÜM:

FARKLI BİLİM DALLARININ VERİLERİNE GÖRE TUFAN

I. Jeolojik ve Arkeolojik Araştırmalara Göre Tufanın Yeri ve Zamanı…………..……77

II. Tufanın Etki Alanı: Bölgeselliği/Evrenselliği Konusundaki Araştırmalar…………80

III. Hz. Nuh'un Gemisinin Yeri Hakkında Değişik Bilim Dallarının Verileri……….....81

A) Hz. Nuh'un Gemisinin Yeri Konusunda Ağrı Dağı ve Çevresinde Yapılan Dînî, Tarihî, Coğrafî, Adbilimsel, İklimsel (Klimatolojik), Jeolojik ve Arkeolojik Araştırmalar……………………………………………………….82

B) Hz. Nuh'un Gemisinin Yeri Konusunda Cudi Dağı ve Çevresinde Yapılan Dînî, Coğrafî, Tarihî, Tasavvufî, Fizîkî, Arkeolojik, İklimsel (Klimatolojik) ve Adbilimsel Araştırmalardan Elde Edilen Veriler…………………………86

1. Hz. Nuh'un Gemisinin Cudi Dağı'nda Olduğuna Dair Dînî, Tasavvufî, Tarihî ve Coğrafî Kaynaklardaki Veriler…………………………………87

2. Hz. Nuh'un Gemisinin Cudi Dağı'nda Olduğuna Dair Adbilimsel, Fizîkî, İklimsel (Klimatolojik) ve Arkeolojik Veriler……………………………88

IV. Değerlendirme………………………………………………………..……………90

V. BÖLÜM:

TUFAN KONUSUNDAKİ VERİLERİN MUKAYESESİ

A) Tufanın Sebepleri ve Yeri……………………………………………………….92

B) Tufan Gemisi ve Gemiye Binenler…………………………………………………93

C) Tufanın Zamanı ve Süresi…………………………………………………………93

D) Geminin Oturduğu Yer Hakkında……………………………………………...94

E) Geminin Oturduğu Yere Dair Tevrat'taki "Ararat Dağı" İfadesinin "Ağrı Dağı" Olarak Gösterilmesine Karşı Yapılan İtirazlar…………………………………..94

F) Tufandan Sonra İnsanların Soyu Hakkında……………………………………...96

G) Değerlendirme……………………………………………………………...…....96

SONUÇ…………………………………………………………………………….………97

KAYNAKÇA………………………………………………………………………………100

EKLER……………………………………………………………………………………...108

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı geçen eser
a.s. : Aleyhisselâm
b. : Bin
Bk./bk. : Bakınız
c. : Cilt
c.c. : Celle Celâluhû
çev. : Çeviren
Çöl. Say. : Çölde Sayım
D.İ.A. : Diyanet İslam Ansiklopedisi
D.İ.B. : Diyanet İşleri Başkanlığı
A.Ü.D.T.C.: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
ed. : Editör
E.T. : ErişimTarihi
Hz. : Hazreti
İ.Ö. : İsa'dan Önce
İ.S. : İsa'dan Sonra
M. Ö. : Milâttan Önce
M. S. : Milâttan Sonra
Mıs. Çık. : Mısırdan Çıkış
N.E.Ü.İ.F. : Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
ö. : Ölüm
s. : Sayfa
sad. : Sadeleştiren
sy. : Sayı
T.D.V. : Türkiye Diyanet Vakfı
ts. : Tarihsiz
thk. : Tahkik
trc. : Tercüme
Üniv. : Üniversitesi
ve dğr. : Ve diğerleri
vb. : Ve benzeri
y.y. : Yüzyıl
Yar. : Yaratılış
Yas. Tekr. : Yasa' nın Tekrarı
Yay. : Yayınları

GİRİŞ

I. Araştırmanın Önemi ve Amacı

İnsanlık tarihi boyunca milletlerin, ülkelerin ve farklı nedenlerle bir arada olan toplulukların sosyo-kültürel hayatları incelendiğinde geride birçok iz bırakıcı olay (deprem, sel, fırtına, tufan, volkanik patlamalar, savaşlar, salgın hastalıklar…vb.) yaşadıkları tespit edilmiştir.

Tarihî kaynaklara (dinler, teknoloji, arkeoloji, jeoloji, coğrafi, edebiyat) bakıldığında çok değişik coğrafyalarda ya da aynı yaşantı alanı içinde aynı veya farklı zaman dilimi içinde toplulukları etkileyen çeşitli kitlesel hadiseler cereyan etmiştir. Bunların içinde en önemlilerinden biri de Nuh Tufanı'dır. Yaşanılan sadece bir âfet değildir. Burada insanlığın ikinci bir boğumdan geçerek yeni bir nesil yaratılışı ve bu neslin dizaynı söz konusu olduğu için ilk yaradılıştan sonraki en önemli olaydır. Etkileri bakımından düşünüldüğünde ise antropoloji (insan bilimi), filoloji (dilbilimi), coğrafya, tıp, genetik, sosyoloji, psikoloji, felsefe, tarih, edebiyat…vb. yani insanı ilgilendiren her alanda belirleyici olmuştur. Bu kadar önemli bir olay olmasına ve üzerinde birçok araştırma yapılmasına rağmen etkileri, nedenleri, nasılları ve hangi coğrafyada olduğu, sonrasında hayatın kaldığı yerden mi, nasıl ve nerede başladığı yeterince açıklanabilmiş değildir. Çünkü dînî bilgiler ve kültürel anlatılar doğrultusunda yapılan araştırmalar nesnellikten uzaklaşarak dinsel bir mücadeleye doğru kaymış görünmektedir. Araştırmamızı yaparken bu noktada konuyu dini kaynaklar ve bilimsel veriler sentezinde (objektif bir bakış açısıyla) yeniden araştırarak bundan sonraki çalışmalara ışık tutmak, bilimin diğer dallarına faydalı olmak amacıyla bu çalışmayı yürüttük.

II. Araştırmanın Metot ve Yöntemi

Çalışmamızı Dinler Tarihi'nin kullandığı metotlar öncüğünde gerçekleştirdik. Bu bağlamda olayları değerlendirirken tarihî kronolojik sıraya dikkat etmekle birlikte nitelendirici bir yaklaşımla olaylara baktık. Araştırmamızı yaparken Dinler Tarihi'ne yardımcı olan diğer bilim dallarından (Tarih, Din Fenomenolojisi, Din Sosyolojisi, Din Psikolojisi, Din Felsefesi, Filoloji, Mitoloji, Etnoloji, Arkeoloji, Sanat Tarihi) da faydalandık. Elde edilen verileri eleştiri süzgecinden geçirerek ve karşılaştırma yöntemini kullanarak en doğru sonuca

ulaşmaya da dikkat ettik. Yine bu çalışmada Dinler Tarihi'nin en temel metotlarından biri olan karşılaştırmalı anlatımdan da yararlandık. Ayrıca bu çalışmayı Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün "Tez Yazım Kuralları" kılavuzundaki akademik kriterlere dikkat ederek yaptık.

III. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Konuyu anlatırken gereksiz ayrıntılara yer vermeden sadece tufan hadisesine, olayın farklı dinlerin kutsal metinlerinde nasıl anlatıldığına, değişik coğrafyalarda ve kültürlerde nasıl yer aldığına, bilim insanlarının olayın geçtiği yerlerde yaptığı araştırmaların verilerinden da faydalanarak; tufanın yaşandığı yer, bölgeselliği/evrenselliği, geminin demirlediği ve yeni yaşamın başladığı yer hakkında bilgiler verdik. Ancak bu bilgileri verirken yerinde yapmak istediğimiz bazı araştırmaların (Cudi Dağı ve Ağrı Dağı çevrelerinde) gerek güvenlik gerekse doğa şartlarının izin vermemesi nedenleriyle kısıtlı kalması da bizi bu konularda biraz sınırlamıştır. Bununla beraber bazı yazılı kaynakların ülkemizde bulunmaması veya örneklerinin günümüze ulaşmaması sebebiyle değişik üçüncül kaynaklardan alıntılar yapmak zorunda da kaldık. Fakat objektiviteden de asla ödün vermedik. Konumuza odaklanarak tufan gerçeğini ana hatlarıyla inceledik.

IV. Araştırmanın Kaynakları

Bu araştırmamızı yaparken konuyla ilgili çeşitli yazılı ve görsel kaynaklarla beraber yerinde incelemeler de yaptık. Gözlem çalışmamızı Şırnak ve çevresinde gerçekleştirirken, kullandığımız yazılı kaynakları ise genel hatlarıyla şöyle sıralayabiliriz: Kutsal kitap metinleri (Tevrat, İncil, Kur'an-ı Kerim), tefsirler (Tora ve Aftara - Moşe Farsi, Kutsal Kitap Yorumu - William McDonald, Hak Dini Kur'an Dili - M. Hamdi Yazır, Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri - Süleyman Ateş -, Tefsîr-i Kebir Mefâtîhu'l-Gayb - Fahuddin Râzî…vb.), peygamberlerin hayatını anlatan eserler (Peygamberler Tarihi - Mustafa Asım Köksal…vb.), çeşitli müelliflerin konuyla ilgili eserleri (Tarihsel Bir Gerçek: Nuh (a.s.) Tufanı - Ahmet Musaoğlu, Sümerlilerde Tufan Tufan'da Türkler - Muazzez İlmiye Çığ…vb.), sempozyum kayıtları (I.Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu, Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyumu Bildirileri), ansiklopedi ve dergiler (T.D.V. İslam Ansiklopedisi, Ansiklopedik Dinler Sözlüğü, D.İ.B. Dergisi…vb.) arkeolojik kazı verileri, çeşitli tarih kitapları (Tarih-i Taberi, Sümer Mitolojisi - Samuel N. Kramer…v.b.) araştırmamıza yardımcı

olabilecek tezler ve makaleler. Ayrıca görsel olarak çeşitli internet sitelerinden ve konuyla ilgili araştırmaları bulunan bilim insanlarının görüşlerinden de faydalandık.

V. Dînî ve Tarihî Kaynaklara Göre Hz. Âdem' den Hz. Nuh' a Kadar Gelen Tarihsel Süreç ve Hz Nuh' un Yaşadığı Çevre

Âdem (a.s.) Allah (c.c.) tarafından yaratılan ilk insan olmasının yanı sıra ilk peygamberlik görevi de kendisine verilmiştir. Gerek Kur'ân-ı Kerîm'de gerekse Tevrat'ta o ve ailesiyle ilgili birçok bilgi mevcuttur. Ancak hem Hz. Adem hem de ondan sonra gelen peygamberler hakkında gerek yaşadıkları zaman dilimi gerekse olaylarla ilgili ayrıntı diyebileceğimiz bilgilere daha çok Tevrat'ta ulaşabilmekteyiz. Bu konuda ayrıntılı olarak anlattığımız birçok bilgiye kaynaklık eden de yine Tevrat olmuştur. Hz. Adem'den Hz. Nuh'a kadar olan süreci anlatırken de bu ve bunlardan veri elde etmiş kaynaklardan bilgi aktracağız.

Kaynaklarda Hz. Adem ve Hz. Havva'nın evliliklerinden biri erkek diğeri kız olmak üzere yirmi tane ikiz çocuğu olduğu sadece Şit'in tek doğduğu rivayet edilmiştir.[1] Neslini en iyi şekilde Allah'tan aldığı emirler doğrultusunda yetiştiren (Bu çocukları arasında Kâbil dışında hepsi hidayet üzere bir yol çizmişlerdir. Ancak Kâbil'de hem hasetlik hem de kibirlilik hat safhadaydı. Nitekim bu hasetliğinden dolayı kardeşi Hâbil'i öldürmüş ve kötülerin/kötülüklerin sembolü olmuştur.) Hz. Âdem (a.s.)'in ahlâkî bakımdan en öne çıkan çocuğu ise Şit (a.s.)'tir. [2] Peygamber silsilesi Şit (a.s.)'in soyundan gelenlerden görevlendirilmiştir. Şit (a.s.)'in oğlu Enuş'un torunlarından İdris (a.s.) de Allah (c.c.)'ın peygamberlikle görevlendirdiği sâlih kimselerdendir. O da atalarından aldığı ilâhî vasiyetleri hem kendi hayatında uygulamış hem de kavmine anlatmıştır.[3]

İdris (a.s.)'ten sonra ailenin başına oğlu Mettuşelah geçti. Onun da Lamek adında bir oğlu vardı.[4] Lamek'in Irak taraflarına göç ettiği, Küfe yakınlarında yaşadığı ve oğlu Hz. Nuh'un da burada doğduğu kaynaklarda yer almaktadır.[5] Evlilik çağına geldiğinde devrin müşrik kralı Mahvil' in torunu Uzre (Vaile) ile evlendiği ve bu evlilikten Ham, Sam, Yafes ve Kenan (Yam) adlarını verdikleri dört oğlu olduğu da belirtilir. Risaletin kaç yaşında geldiği

[1] Ömer Faruk Harman, "Habil ve Kabil", *D.İ.A.*, T.D.V. Yayınları, İstanbul-2007, XIV, 377.
[2] Mustafa Asım Köksal, *Peygamberler Tarihi*, T. D. V. Yayınları, Ankara-2004, I, 50.
[3] Köksal, *a.g.e.*, I, 50.
[4] Yar., 5/25-28.
[5] M. Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, Sade.: İsmail Karaçam ve dğr., Azim Dağıtım, İstanbul-ts., VIII, 348.

hakkında kesin bir sayı verilmemekle beraber 40-50 yaşlarında olduğu görüşü ağırlıklı olarak kabul görür.[6]

Nuh (a.s.) ilk resul peygamberdir.[7] Resul ya da Mürsel (Çoğulu; rüsul ve mürselun), Arapça' da "peygamber, gönderilmiş, elçi" anlamlarında kullanılır. Terim olarak ise yeni bir kitap veya yeni bir şeriatla insanlara gönderilen peygamberlere denir.[8] Nuh (a.s.) Beyuraseb kavmine mensuptu.[9] Yaşadığı bölgede insanlar çoğunlukla putperest bir inanç içindeydi. Vaktiyle kendilerine gönderilen peygamberler ve onların ardından gelen alimlerin hatırlanması için yapılan heykeller zamanla ilahlaştırılmış, putperestlik halini almıştı. (Bu heykellerin adları Vedd, Suva, Yeğüs, Yeük, Nesr'dir.) [10]

Hz. Nuh yıllarca halkına doğru yolu göstermeye çalışmış ve gittikleri kötü yolun sonunda Allah'ın kendilerine azap edeceğini anlatmıştır. "Biz, vaktiyle Nuh (a.s.)' u da kendi halkına peygamber olarak gönderdik. Nuh (a.s.) onlara şöyle dedi: 'Bakın ben sizi bundan böyle Allah (c.c.)' tan başkasına kulluk etmemeniz hususunda açıkça uyarmaya geldim. Korkum odur ki Allah' tan başka birtakım varlıklara tapınmaktan vazgeçmediğiniz takdirde son derece dehşetli bir günde vuku bulacak azaba mahkum olacaksınız."[11] Ancak halkının az bir bölümü dışındakiler kendisine inanmamıştır. Çabaların sonuçsuz kalması kendileri için vaat edilen ceza tufan olarak gönderilmiştir. Nuh peygamber ve ona iman edenler, yapılışı kendisine ilahi yollarla öğretilen bir gemiyle bu tufandan kurtulmuştur. Onların dışında kavminden iman etmeyenlerin hepsi helak edilmiştir.

Tufandan sonra da yeni hayatın düzenini kuran Hz. Nuh bir süre daha yaşadıktan sonra vefat etmiştir. Kur'ân'da kavminin arasında 950 sene kaldığı belirtilmiştir.[12] Tevrat'ta ise 950 yıl yaşadığı yazmaktadır.[13] Değişik kaynaklarda ise yaklaşık 1000 yaşında vefat ettiği rivayet edilir.[14]

---

[6] Mehmet Dikmen, *Peygamberler Tarihi*, Cihan Yayınları, İstanbul - 2005, s. 116.

[7] Buharî, Tefsir, Enbiya, 3; Ayrıca bk.: Yusuf Şevki Yavuz, "Nübüvvet", *D.İ.A.*, T. D. V. Yayınları, İstanbul-2007, XXXIII, 280; Bahattin Dartma, *Dini Tarihi ve Arkeolojik Veriler Bağlamında Nuh Tufanı*, Rağbet Yay., İstanbul-2005, s. 12.

[8] Yusuf Şevki Yavuz, "Peygamber", *D.İ.A.*, T.D.V. Yayınları, İstanbul-2007, XXXIV, 258.

[9] Ebû Cafer Muhammed b. Cerir et-Taberî, *Tarih-i Taberî*, trc. M. Faruk Gürtunca, Sağlam Yay., İstanbul-2007, I, 137.

[10] Süleyman Ateş, *Kur'an' da Peygamberler Tarihi*, Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul-2004, s.66; Köksal, a.g.e., I, 83; Dikmen, *a.g.e.*, s. 115; Ebû'l-Hasan Nedvî, *Kur'an' da Adı Geçen Peygamberlerin Hayatı*, Çev. Y. Eriş, Petek Yay., İstanbul (Trs), s.38; Osman Nuri Topbaş, *Kur'an-ı Kerim Işığında Nebiler Silsilesi*,I, Erkam Yay., İstanbul-1997, s. 102.

[11] Hûd, 11/25-26.

[12] Ankebut, 29/14.

[13] Yar., 9/29.

[14] Dikmen, *a.g.e.*, s.116; Köksal, *a.g.e.*, I, 87.

I. BÖLÜM

BAZI DİN, GELENEK VE KÜLTÜRLERDE TUFAN

A. Sümer Kültürü' nde Tufan

Sümerliler İ.Ö. 4000 yıllarında Mezopotamya' nın güneyinde Dicle ve Fırat nehirlerinin Basra Körfezi' ne yaklaştığı ve denize döküldüğü yerlere gelip yerleşen, orada güçlü uygarlık kuran köklü bir millettir. Ayrıca "Sümer" kelimesinin "su adamları ya da sudan gelenler" anlamlarına gelen "Subarlar" kelimesiyle aynı kökten geldiği de iddia edilmektedir.[15]

Sümerler kendi dillerine uygun bir yazı icat eden halk olarak da bilinmektedir.[16] Sümerlerin tarih sahnesinde varoluşu 19. yüzyılın ikinci yarısında yapılan kazılarda bulunan Sümer tabletlerinin çözülmesiyle başlamıştır. Tabletler Akadca (Daha sonradan Babil ve Asur dillerinde de yazıya geçirilmiştir.) yazılmıştı ancak olayda geçen kahramanlar, yerler ve isimler bakımından Sümerlere ait olduğu anlaşılmıştır. Sonradan bulunan Sümer tabletleri de bu olayı ilk kendilerinin kayıt altına aldıklarının önemli bir göstergesidir. Yazılanlardan anlaşıldığına göre dönemin kralları unutulmamak için yaşadıklarını kayıt altına aldırmak istemiştir. "Kral Listeleri" denilen tabletlerdeki tarihler "Tufan'dan Önce ve Tufan'dan Sonra" olarak iki kısma ayrılmıştır. Tarih bu olayı Yahudi kaynaklarından öğrenmişti ancak görüldü ki Sümerler bu hadiseyi daha öncesinden kayıtlarına geçirmişti. Tufan, Sümer kralı Gılgameş (Bilgameş-Ziusudra)' in yaşanmış hikâyesi olan ve destan biçiminde yazılan "Gılgamış Destanı" tabletlerinde oldukça ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır.[17]

Gılgamış Destanı, tarihin en eski yazılı destanının adı olup, 12 kil tablete çivi yazısı ile kaydedilmiştir. Özellikle 11. Tablet, tufanın en eski versiyonu olduğu için, bulunması insanlık tarihinin en önemli gelişmelerinden birisi olmuştur.[18] Uruk kralı Gılgamış' ın (Ziusudra) ölümsüzlüğü arayışının (Gılgamış, en yakın dostu Enkidu'nun ölümünün ardından giriştiği ölümsüzlüğe ulaşma çabasının nafile olduğunu ve Tanrı Enlil'in öğütleriyle, insanın ancak büyük bir ad bırakmakla ölümsüzlüğe erişebileceğini kabul etmiştir.) öyküsünün anlatıldığı

---

[15] Muazzez İ. Çığ, *Sümerlilerde Tufan Tufan'da Türkler*, Kaynak Yay., İstanbul-2012, s. 13.
[16] Çığ, *a.g.e.*, s. 14.
[17] M. Sami Baybal,"Gılgamış Destanı'nda Geçen Nuh Tufanı'nın Tevrat'taki Yansımaları Üzerine",*Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyumu Bildirileri*, ed. H. Gündoğar-Ö. A. Yıldırım-M. Ata Az, Şırnak Üniv. Yay., Şırnak-2014, s. 209.
[18] Bk. Ekler, Fotoğraf - 5.

destan aynı zamanda Nuh Tufanı' na benzeyen hikâyelerin eski versiyonu kabul edilmektedir. Tufan destanda şöyle geçmektedir:

"Gılgamış ona, uzaktaki Utnapiştim' e dedi: Utnapiştim, sana bakıyorum, biçimin başka değil; benim gibisin. Evet, benden ayrı değilsin, benim gibisin! Senin yüreğin savaş için yaratılmıştır! Nasıl oluyor da böyle sırtüstü yatıyorsun? Anlat! Tanrıların toplantısında yaşamı aramaya nasıl karar verdin?"

Utnapiştim ona, Gılgamış' a dedi: "Gılgamış, sana gizli bir şey açayım. Tanrıların gizini söyleyeyim: Şurippak, senin bildiğin bir kent, Fırat'ın kıyısındadır. Bu kent çok eskiden varken, tanrılar bu kentin yanındaydılar. Tanrıların aklına bir tufan yapmak geldi. Bunların babaları soylu Anu, hükümdarları yiğit Enlil.[19] Büyük vezirleri Ninurta. Su yolcuları Ennagi ve Bilge Ea da onların toplantısında yer aldı. Ea, tanrıların verdikleri kararı, kamıştan bir çite anlattı: "Kamış çit, kamış çit! Duvar, duvar! Kamış çit dinle, duvar anımsa! Şurippaklı Ubar-Tutu' nun oğlu: Evi sök. Bir gemi yap. Serveti bırak. Yaşamı ara! Mülkten nefret et! Canını kurtar! Canlı yaratıkların her türünden geminin içine yükle. Yapacağın geminin her yanı uyumlu bir ölçüde olsun. Onun eni ve boyu bir ölçüde olsun. Yağmura karşı onun her yanına bir çatı kur."

Ben, bunu anlar anlamaz Ea' ya, Efendime dedim: "İyi, anlaşıldı efendim. Şimdi bana ne dedinse iyi dikkat ettim. Ben yapacağım. Fakat kent halkı ve yaşlılar sorarsa ne diyeyim?"

Ea, konuşmak için ağzını açıp bana, kölesine dedi: "Be adam, insanlara şöyle dersin: Sanırım Enlil benden nefret etmeye başladı. Bunun için sizin kentinizde artık kalmayacağım. Enlil' in toprağına artık ayak basmayacağım. Apsu' ya inmek istiyorum.[20] Orada efendim Ea' nın yanında kalacağım. Ea, üzerinize bir bereket yağmuru yağdıracaktır. Bundan sonra, tufan, kuşların saklı yuvalarını ve balıkların sığınaklarını size getirecek ve bol ürün alacaksınız. Bulutları güden bey, üstünüze gerçek bir buğday yağmuru yağdıracaktır."

Halk çevresine toplandı. Küçük yavrular bile gemi için zift taşıyorlardı. Güçlü erkekler gemiye yedek kereste getiriyorlardı. Beşinci günde geminin kaburgasını oluşturdum. Geminin temeli (omurgası) bir iku genişliğindeydi.[21] Kenarları (küpeştesi) iki kez on kamış yüksekliğindeydi. Üst güvertesi de alt güverteye tümüyle eşitti. Bunun da her yanı, iki kez on

---

[19] Hava tanrısı, tanrıların babası; bk. Çığ, *a.g.e.*, s. 37.
[20] Apsu, Tanrı Ea'nın evinin bulunduğu çok eski bir deniz; bk. Çığ, *a.g.e.*, s. 33.
[21] İku: eski bir ölçü birimi olup yaklaşık 15 metreye denk gelmektedir; bk. Sevgi Dönmez, "Hitit Dönemi'nde Değişim Araçları ve Ölçü Birimleri", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Ekim-2013, VI, sy. VIII, s. 818.

kamış uzunluğundaydı. “Bundan sonra geminin dış yüzünü (bordasını) hazırladım. Ve onları boyadım. Gemiyi altı katlı yaptım. Geminin alt ve üst güvertelerini yedi bölüme ayırdım. Ambarını da dokuza böldüm. Ortasına da su kazıkları çaktım. Güzel kürek seçtim. Ve geminin yedeklerini ambara koydum. Eritmek için kazana zift döktüm. Bunun yarısını saf zift olarak gemiye sakladım. Tekneciler, gemiye 10800 sar zift getirdiler.[22] Bunun üçte biri peksimet kızartmak için harcandı, üçte ikisini de gemici sakladı. İşçilere çok sığır kestim. Ve her gün koyun boğazladım. Ustalara, ırmak suyu gibi bira, yağ ve şarap akıttım. Bunlar, Nevruz bayramına benzer bir bayram kutladılar. Ustayı yağlamak için kendi elimi de bulaştırdım. Gemi yedinci günde tamam oldu. Gemiyi kızaktan indirmek güç oldu. Çünkü geminin üçte ikisi suya girinceye dek onu, kızak üzerinde aşağıdan ve yukarıdan itmek zorunluluğu vardı. Elime geçen her şeyi içine yükledim. Elime geçen her gümüşü içine yükledim. Elime geçen her altını içine yükledim. Bütün soyumu ve kavmimi gemiye bindirdim. Yabanıl - evcil hayvanlarını ve bütün ustaları gemiye aldım. Şamaş, bana bir süre verdi: ‘Bulutları güden, akşamleyin bir buğday yağmuru yağdıracak’ diye. ‘O zaman gemiye bin ve kapını (lumbar ağzı) kapa’ diye.

Bu süre yaklaştı. Bulutları güden, akşamleyin buğday yağmurunu yağdırıyordu. Ben havanın yüzüne baktım. Hava, bakılmayacak kadar korkunçtu. Ben geminin içine bindim ve kapımı kapadım. Gemici Pusur-Amurri’ ye, gemiyi yaptığından dolayı, sarayı her şeyiyle teslim ettim. Artık gökten kara bulutlar yükseldi. Bulutların içinde Adad gürledi.[23] Şullat ve Haniş, tanrıların kafilesini çekiyorlardı. Saray ulular, bunların peşi sıra dağları ve ovaları aşıyorlardı. Büyük İra, bütün bentlerin kazıklarını çekti. Ninurta da ilerleyip büyük havuzun sularını boşandırdı. Anunnaki Tanrıları, meşaleleri yukarı kaldırıyorlardı.[24] Tanrıların saçtıkları ışın, ülkeyi kızıla boğuyordu. Fırtına tanrısının saçtığı yalım, gökyüzünü yalıyordu. Bütün güneşin ışıklarını kararttılar. Büyük fırtına, ülkeyi bir çanak gibi parçaladı. Bir gün karayel esip hepsini sildi süpürdü. Sonra birdenbire poyraz esip ülkenin altını üstüne getirdi. Rüzgârlar insanların tepesinde savaş edercesine çarpıştılar. Kimse kimseyi göremiyordu. Ve gökten bakılınca insanlar tanınmıyordu. Tanrılar bile tufandan korkarak geri çekildiler. Ve göğün en yüksek katına kadar çıktılar. Tanrılar, orada bir köpek gibi kıvrılmışlardı. Göğün en son eteklerinde büzülüp yatıyorlardı. İştar çocuğuna ağlayan bir ana gibi bağırıyordu. Tanrıların ecesi, güzel sesiyle âh ediyordu: ‘Yazık o güne. O gün çirkef olsun. Benim, tanrılar meclisinde kötülük buyurduğum o gün. Ben nasıl oldu da tanrılar toplantısında kötülük

---

[22] 1 sar, 18 metreküp, 36 metrekare; bk. Çığ, *a.g.e.*, s. 34.
[23] Adad: Fırtına ve yağmur tanrısı; bk. Çığ, *a.g.e.*, s. 34.
[24] Anunna/Anunnaki: Yeryüzü ve yer altı tanrıları; bk. Çığ, *a.g.e.*, s. 35.

buyurdum? Nasıl oldu da insanları yok etmek için bu savaşımı buyurdum? Benim sevgili insanlarım! Denizi balıklar gibi doldursunlar diye mi doğuyordu?' Anunnaki Tanrıları onunla birlikte âh ediyorlardı. Onlar yerlerinde ağlayarak oturuyorlardı. Dudakları çatlamıştı. Ve ağızlarından buhar çıkıyordu.

Fırtına ve tufan, altı gün, yedi geceyi geçti. Fırtına yurdu silip süpürüyordu. Artık yedinci gün gelince tufan fırtınası savaşımı durdurdu. Önceden dalgaları bir ordu gibi birbiriyle savaşan deniz, şimdi dinginleşti. Kötü rüzgâr dindi ve tufan sona erdi. Havaya baktığım zaman ortalıkta sessizlik vardı. Ve bütün insanlık çamur olmuştu. Suyun bastığı yüzey dümdüzdü. Bunun üzerine hava deliğini açtığım zaman güneşin sıcağı burnumun kanatlarına vurdu. Diz çöküp oturdum ve ağladım. Gözyaşlarım burnumun kanatlarından akıyordu. Sonra ufuklara bakarak denizin kıyısını aradım. Her yana on iki kez on iki defa bakınca denizden bir ada yükseldi. Sonunda gemi Nissir Dağı' na oturdu.[25] Nissir Dağı gemiyi tutup onu sallanmaya bırakmadı. Birinci gün, ikinci gün Nissir Dağı gemiyi tuttu ve onu sallanmaya bırakmadı. Üçüncü gün, dördüncü gün… Nissir Dağı gemiyi tuttu ve onu sallanmaya bırakmadı. Beşinci ve altıncı gün Nissir Dağı gemiyi tuttu ve onu sallanmaya bırakmadı. Yedinci gün gelince, dışarı bir güvercin çıkarıp uçurdum. Güvercin gitti, geldi. Onca konacak bir yer belli olmayınca geri döndü. Dışarı bir kırlangıç çıkarıp uçurdum. Kırlangıç gitti, geldi. Onca konacak bir yer belli olmayınca geri döndü. Dışarı bir karga çıkarıp uçurdum. Karga gidip yedi içti bir daha geriye dönmedi.

Bundan sonra dört rüzgâr yönüne her şeyi dışarı salıverip bir kurban kestim. Ziggurat Dağı' nın tepesinde bir tütsü sungu hazırladım.[26] Artık yedi ve nice yedi sungu küpleri yerleştirdim. Bu küplerin taslarına güzel kokulu kamış, katran sakızı ve mersin kokusu (myrte) döktüm. Tanrılar bu güzel kokuyu aldılar. Tanrılar, kurban verenin tepesinin üstünde sinekler gibi toplandılar. Büyük tanrıça oraya gelir gelmez kendi zevki için yaptığı büyük gerdanlığı yukarı kaldırdı: "Siz oradaki tanrılar! Ben boynumda taşıdığım bu gerdanlığın taşlarını nasıl unutmuyorsam, bu günleri de sonsuza dek anımsayacağıma, ve asla unutmayacağıma ant içerim. Bütün tanrılar bu güzel koku sungusuna gelsinler. Ama, Enlil bu sunguya gelmesin! Çünkü körü körüne tufan yaptı ve insanlarımı yıkıma uğrattı!'

Enlil oraya gelir gelmez, gemiyi görünce öfkelendi. İgigi Tanrıları' na son derecede kızdı: 'Buradan bir can kurtulmuştur. Bu yıkımdan kimse kurtulmamalıydı!'

---

[25] Nissir Dağı: Bazı Asurologlar bu dağın Dicle'nin bir kolu olan Küçük Zap Suyu'nun yakınındaki 2500 m. yüksekliğindeki Pir-i Mukurun Dağı, diğer bir çok alim ise bunun Cudi Dağı olduğunu belirtmişlerdir.; bk. Çığ, *a.g.e.*, s. 36.

[26] Asya tufan efsanelerindeki geminin yanaştığı İthugurat, Kazıkurt isimlerine benziyor; bk. Çığ, *a.g.e.*, s. 36.

Ninurta, konuşmak için ağzını açtı ve Enlil' e, yiğite dedi: 'Böyle bir şeyi Ea' dan başka kim bulup düşünebilirdi? Her beceriyi, her hileyi yalnızca Ea bilir.'

Ea, konuşmak için ağzını açtı ve Enlil' e, yiğite dedi: 'Ey tanrıların büyük üstadı, ey yiğit Enlil! Ah, nasıl olur da sen körü körüne tufan yaptın? Onun suçunu suçluya yüklet! Kelepçesini gevşet ki etini kesmesin. Yine kelepçesini çek ki daha gevşek olmasın. Senin yaptığın bu tufan yerine, bir aslan kalkıp insanları azaltsa daha iyiydi! Senin yaptığın bu tufan yerine, bir kurt kalkıp insanları azaltsaydı daha iyiydi! Senin yaptığın bu tufan yerine, veba tanrısı kalkıp insanlara bulaşsaydı daha iyiydi! Ben, büyük tanrıların gizini açığa vurmadım! Aklı pek çok olan bir düş gösterdim. O, böylece tanrıların gizini öğrendi. Şimdi onun için bir karar vermek sana düşer!'

Enlil, geminin içine binip elimden tuttu ve beni karaya çıkardı. Kadınımı da çıkarıp yanında diz çöktürdü. Alınlarımızı elledi ve aramızda durarak bizi kutladı: 'Utnapiştim, bundan önce bir insandı. Fakat şimdi, Utnapiştim ve kadını bizim gibi tanrılar olsunlar! Utnapiştim otursun! Uzakta. Irmakların denize döküldüğü yerde!" [27]

Gılgamış Destanı'na bakıldığında tufan olayı ile ilgili çok önemli veriler elde edilebilir. Tufanın başlangıcı, hazırlık süreci, ne kadar sürdüğü, başrollerde kimin olduğu, kimlerin kurtulduğu, nasıl sonuçlandığı gibi… Ancak dikkat edilirse Tevrat'taki tufan hikayesiyle destandaki tufan hadisesi arasında nerdeyse birebir benzerlik vardır.[28] Akıllara hemen aynı soru geliyor: "Hangisi etkilemiştir diğerini?" Tabi ki tabletlerin yaşı düşünüldüğünde destan tabletlerinin daha önce yazıldığı tarihsel bir gerçekliktir.[29] Zaten Sümerler, kültürü ve eserleriyle kendisiyle aynı dönemde yaşayan ve sonra kurulan birçok devleti ve uygarlığı etkilemiştir. Büyük bir ihtimalle diğer bütün kültürlerdeki efsanelerde olduğu gibi Tevrat'taki kıssa da bu efsaneden etkilenmiştir.

Destanın tufanla ilgili bölümünden büyük tanrı Enlil'in bir nedenden dolayı insanı yeryüzünden silmek için tufan çıkmasına karar vermiştir. Ama diğer bazı tanrılar bu karardan pişmanlık duymuş gibidirler. Buna karşın insan soyunu kurtarmanın yolunu ararlarken su tanrısı Enki bir çözüm bulmuştur. Gemi yapılacak ve iyi insanlar bu tufandan kurtulacaktı. Nitekim hazırlıklar yapıldı. O gün geldiğinde sadece Ziusudra ve ona yakın olanlar gemiye alınarak insanlık kurtarılmıştır. Tufanın ne kadar sürdüğü ve nerede son bulduğu da yine

---

[27] Muazzez İ. Çığ, *Tarıhte İlk Kral Kahraman Gılgameş*, Kaynak Yay., İstanbul-2000, s.31-34
[28] Baybal, *a.g.e.*, s. 220.
[29] Samuel Noah Kramer, *Sümer Mitolojisi*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul-2001, s. 173.

sağlam olan tabletlerden anlaşılabilmektedir.[30] Geminin oturduğu 'Nissir Dağı (Kurtuluş Dağı)' için yapılan araştırmalar ise bu dağın Dicle Nehri ile Zap Suyu arasında kalan dağlar olduğunu göstermektedir.[31] Sonuç olarak tarihin gidişatına yön veren bu önemeli hadise, tarihe yeni bir boyut kazandıran Sümer yazıtlarında kendine yer bulmuş ve günümüzde birçok bu konuyla ilgili birçok bilinmeyene ışık tutmuştur.

B. Akad Kültürü' nde Tufan

Akadlar, M.Ö. 2334-2150 yılları arasında Mezopotamya' da hüküm sürmüş Sami kökenli bir devlettir. Yaşadıkları bölgede etkin olan Sümer kültüründen oldukça etkilenmişlerdir. Sümerlilerin kullandığı çivi yazısını kendi dillerine uyarlayarak kullanmışlardır. Bu sebeplerle Sümerlilerde anlatılan, yazıya geçirilen birçok tarihî kayıt Akadca' da da yazıya geçirilmiştir.[32]

Akadlar' da tufan hikayesi başta da belirttiğimiz gibi Sümerler' den etkilenerek yazıya alınmıştır. Burada da olay, insanların çoğalmasından dolayı çıkan gürültüden rahatsız olan Tanrı Enlil' in onları yok etmek istemesinden kaynaklanmaktadır. Onun insanlığı yeniden dizayn etme isteği tufan fikrini doğurmuştur. İnsanlığın soyunu ise kendisine saygısı sonsuz olan, dönemin bilge kişiliklerinden Şuruppaklı Atrahasis ve ailesinden devam ettirmek ister. Ona, dünya hayatına önem vermemesini ve bir gemi yapmasını söyler. Gemiye ailesini, ihtiyaçlarını ve her tür canlıdan birer numune almasını emreder. Sonra tufan olur gemidekiler dışında her şey yok olur. İnsanlık Atrahasis' in soyundan tekrar gelir.[33]

Hikâyeye bakacak olursak Sümer tufan öyküsünün bir çevirisi olduğunu görürüz. Sadece tufanın sebebi, kahramanın ve diğer bazı karakterlerin isim değişiklikleri mevcuttur. Ancak olay örgüsü ve sonuç bölümleri yine Gılgamış Destanı'yla aynı doğrultudadır.

---

[30] Kramer, *a.g.e.*, s. 174.
[31] Ahmet Musaoğlu, Nuh' un Gemisi Cudi' de, Okul Yayınları, İstanbul, 2005, s. 214.
[32] Eyyüp Ay, "İlahi Mesaj'ın Kadim Medeniyetlerdeki İzdüşümleri: Kur'an'ın Arkaplanına Arkeolojik Bir Yaklaşım", *İslami Araştırmalar Dergisi*, Ankara-1996, IX, sy. I-IV, 188; http://worldarkeoloji.blogspot.com/2016/02/akad-imparatorlugu.html (E.T.: 12.21.2016).
[33] Abdullah Yaşın, *Nuh Peygamber Tufanı ve Cudi Dağı*, Kent Işıkları Yay., İstanbul-2013, s. 72.

C. Babil Kültürü'nde Tufan

Babilliler M.Ö. 1894 yılında Mezopotamya'da Sümer ve Akad topraklarında egemenlik kurmuş eski bir uygarlıktır. Onlar da o bölgede yaşamış olan diğer toplumlar gibi Sümerlerin kültüründen, dil yapısından ve yazısından etkilenmiştir.[34]

Babillilerde de tufanın izlerine ünlü tarihçileri Berossus' un M.Ö. 280' lerde yazdığı 'Babil Tarihi' adlı kitabında rastlanmaktadır. Orada da olayın kahramanı 'Xisutros' olarak geçmektedir.[35] Ancak olay örgüsü küçük farklarla da olsa 'Gılgamış' ile aynıdır. Zaten güçlü kültürler sonrakileri büyük oranda etkilemiştir. Burada da böyle bir durum söz konusudur. Sümer ve Akad tufan hikâyelerinden etkilenen Babil tufan anlatıları da sebep-sonuç ve karakter analizi bakımından öncekilerle hemen hemen aynıdır.

D. Asur Kültürü'nde Tufan

Asurlular M.Ö. 2000 yılında Musul'un güneyinde, Dicle Nehri kıyılarında kurulmuş ve daha sonra topraklarını genişleterek Anadolu' ya ve Suriye' ye kadar uzanmış köklü bir uygarlıktır.[36]

Kurulduğu bölgedeki geçmiş uygarlıkların etkisi yadsınamaz bir gerçeklik olsa da Asurbanibal Kütüphanesi olarak bilinen tarihin en eski kayıtlarının bulunduğu kazılarda, Asur Kralı Asurbanipal' ın kayıt tutmaya ve bunları o dönemin şartlarına göre plaketlere yazdırarak bir kütüphanede muhafaza etmesi, binlerce yıl sonra, o ve daha önceki (Sümer-Akad-Babil) dönemlere ait birçok verinin elde edilmesine kaynaklık etmiştir. 1852' de ünlü arkeolog Hormuzd Rassam' ın (ö. 1910) Nineve' de (Irak) yaptığı kazılarda bulduğu saray kütüphanesindeki plaketlerde yapılan incelemeler sonucunda birçok konuda veriye ulaşılmıştır.[37] Bunlardan biri de Gılgamış Destanı' nın Asur versiyonunun anlatıldığı tabletlerdir. Bu tabletlerden de anlaşıldığı üzere Sümerlilerin yazıya döktüğü tufan hikâyesi Asurlular tarafından temize çekilerek kültürlerine kazandırılmıştır.[38] Dolayısıyla Asur tufan hikâyesi de Gılgamış Destanı' ndan esinlenerek yazıldığı anlaşılmaktadır.

---

[34] Sargon Erdem, "Bâbil", *D.İ.A.,* T.D.V. Yayınları, İstanbul-1991, IV, 392.
[35] Köksoy, *a.g.e.,* s. 61.
[36] Amélie Kuhrt, *Eski Çağ' da Yakındoğu Yaklaşık M.Ö. 3000-330*, çev. Dilek Şendil, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul-2010, I, 104.
[37] Daha fazla bilgi için bk. Hormuzd Rassam, *Asshur And The Land Of Nimrod,* Curt & Jennings Publishing, Cincinati/U.S.A.-1807.
[38] Çığ, *a.g.e.* (2000), s. 17-18.

E. Türk Kültürü'nde Tufan

Bütün dünyayı etkisi altına alan tufan tabi ki de köklü bir kültür ve uygarlığa sahip olan Türkleri de etkilemiştir.

Tufan birçok Türk boyunu ve edebiyatında da kendisine yer bulmuştur. Zaten Türk destanlarıyla Sümer destanları arasında dil, kelime yapısı, isim ve yer adları, konular ve hikâyeler gibi birçok benzerlik vardır. (Hatta Sümerlerin Türk oldukları yönünde görüşler de mevcuttur.[39])

Tufanın değişik söylencelerin yanı sıra Türklerin genetik yapısında da iz bıraktığı bazı kaynaklarda geçmektedir. Hz. Nuh' un oğlu Yafes' in Türklerin atası olduğu da belirtilmiştir.[40]

Türk kültür ve edebiyatında tufan oldukça bilinen bir hikâyedir. Altay, Türkmen, Kazak, Azerbaycan efsanelerinde tufan miti mevcuttur.

Altay Tufanı Efsanesi'nde; Nama adlı birine tufan olacağı ve kendisine küp şeklinde bir gemi yapması bildirilir. Nama'nın üç oğlu vardır. Tufandan zarar görmemek için gemi yapımına başlanır. Gemiyi dağın zirvelerinde yapmayı uygun görüyor. Geminin devrilmemesi için 80 kulaç halatla köşelerinden sabitleyerek devrilmesi engelleniyor. Tufan başlayınca Nama ailesini ve hayvanları alarak 7 gün 7 gece süren tufandan kurtuluyor. Altaylar'da tufan hikâyesi bu şekilde kayıtlara geçmiştir.[41]

Türkmenlerde ise olay biraz daha değişik olsa da aynı yönde vuku bulmuştur. Yalnız bu efsanede ne bir kahraman ne de bir ceza var. Tamamıyla yerel ve dinle ilgisi olmayan bir hikâyedir.[42]

Kazaklarda ise efsane biraz daha bizdendir. Türü-ilk' ler (Türkler) Turan Ovası'nda huzur içinde yaşarken, diğer insanların günahları yüzünden ovayı su basıyor. Bunu gören Nuh, Aral Gölü sahilinde gemisini yapıyor. Tufan başlayınca gemi Anadolu'ya kadar

39 Çığ, *a.g.e.* (2012), s. 120-121.
40 Mustafa Aça, *Oğuznamecilik Geleneği ve Andalıp Oğuznamesi*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul-2003, s. 145.
41 Çığ, *a.g.e.* (2012), s. 145-147.
42 Çığ, *a.g.e.* (2012), s. 148.

sürüklenip, sonunda Cudi'ye oturuyor. Bu efsaneye göre Türkler Malazgirt'ten 10 - 12 bin yıl önce Anadolu'ya geldiği çıkarımını yapabiliriz.[43]

Azerbaycan tufan efsanesinde ise su baskınının olacağını bir nine torununa anlatıyor. Kısa bir süre sonra da tufan başlayınca nine kendisinin yükseklere çıkamayacağını anlayınca torununa gitmesini ve kendini kurtarmasını söylüyor. Torun da öyle yapıyor. Ancak sular tepelere kadar yükseliyor. Dağların zirvelerine çıkan torun bir şekilde kurtuluyor. Sular çekildiğinde etrafı gezinen Nuh peygamber, çocuğun kurtulduğunu görünce çok şaşırıyor. Çocuğa yerel bir ad olan (Belki de Türkçe'deki, hayatta kalan) "Dirig" adını veriyor. Azerbaycan anlatılarında da tufan ve Nuh peygamberden bahsedilmekte ve tufanın bütün yeryüzünü kapladığı sonucuna açıkça varılmaktadır. Çocuğun nasıl hayatta kaldığı ise belli değildir.[44]

Verdiğimiz bu bilgilerden hareketle şunu söyleyebiliriz ki Orta Asya'da yaşayan Türklerde tufan oldukça yaygın bir olgudur. Genel olarak bakıldığında hepsinin bir yönüyle Sümerlerden etkilenmiş gibi görünmesine rağmen kendi kaynaklarından da aynı bilgiyi almış olabilirler. İnanılan ve örnek gösterilen bir gerçek olarak nesilden nesile anlatılan sözlü bir kaynaktır.

F. Ezîdî Kültüründe Tufan

Ezîdîler (Yezîdîler), tarihi çok eskilere (M.S. XII. y.y.) dayanan, köklü bir kültüre sahip kuzey Mezopotamya medeniyetidir.[45]

Ezîdîler' de tufan hikâyesi genellikle Kutsal İlahiler'de geçmektedir. Bu metinlere göre; Tanrı yeryüzünü yaratmak için toprağı suyla karıştırdı ve mayaladı. Ancak maya tutmadı. Toprak: "Beni insanların günahlarından yılda üç defa temizlemedikçe tutmayacağım." dedi. Tanrı bunu kabul etti. Bu yüzden ne zaman insanların günahlar çoğalsa, merhamet yok olsa tanrı büyük bir su tufanıyla yeryüzünü yıkamıştır. En büyük su tufanı olarak da Nuh peygamberin tufanı kabul edilir. Hatta geminin oturduğu yer koruma altına alınmıştır.[46]

---

43 Çığ, *a.g.e.* (2012), s. 148.
44 Çığ, *a.g.e.* (2012), s. 149.
45 Ezîdîlerle ilgili daha geniş bilgi için bk.: Sabiha Banu Yalkut, *Melek Tavus'un Halkı Ezidiler*, Metis Yay., İstanbul-2016; Çakır Ceyhan Süvari, *Ezidiler: Etnodinsel Bir İnanç Olarak Ezidilik*, Ütopya Yay., Ankara-2013.
46 Ramazan Ergin, "Ezidi İnanç Esaslarında Hz. Nuh (Su) Tufanı ve Söylenceleri", *Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı*

Burada da görülen tufanın tarihsel bir gerçeklik olarak kutsallara konu olduğudur. Ezîdî inanç esaslarında da tufan bir suçun cezası olarak kabul edilmektedir. Bu tip su baskınlarının temizleyici etkisinden bahsedilmektedir.

G. Hint Kültürü'nde Tufan

Hayatı devam ettiren unsurlardan biri olan su, Hint tanrılar koleksiyonunun da temeli sayılmakta ve tanrısal özellikler taşımaktadır.

Hint dinlerinde tufandan belli yerlerde bahsedilmiştir. Yaradılış hikâyelerinin anlatıldığı M.Ö. II. asırla M.S. II. asır arasında yazılan "Manu Kanunları" adlı eserde su baskınından Manu adlı bir kahramanın kurtulması anlatılır. Efsaneye göre ilk kanun yapıcı olan Manu iyi ve erdemli bir insandı. Ancak insanlar her devirde olduğu gibi ahlaki bir çöküntü içindedir. Bu sebeple Tanrı Brahma insanlığı büyük bir tufanla yok etmek ister. Ancak Tanrı Vishnu bunu bir şekilde Manu'ya haber verir. Ona, içine insanları, hayvanları ve bitkileri alıp kurtarabileceği bir gemi yapmasını emreder. Hatta kendisi de insan şekline bürünüp (Matsya) Manu'ya yardım eder. Tufan'dan sadece Manu ve onun ailesi kurtulur. Manu diğer insaların atası olur. Bu olayın başka Hint mitolojilerinde de çok değişik versiyonları mevcuttur. Ancak zaman geçtikçe değiştirilerek başka efsanelerden etkilenmiş ve kaynaklara bu şekilde geçmiştir.[47]

H. İran Kültürü'nde Tufan

Eski İran (Pers) kültürünün en eski efsanelerinden biri olan tufandan, Zerdüştlüğün ilk kitabı olan Avesta' nın birinci bölümü "Vendidad" da genişçe bahsedilmiştir. Buna göre, ilk insan olan Yima (Çemşit) yoluyla insanlık çoğalır.[48] Ancak insanların sayısı o kadar çoğalır ki tanrı insanları yok edip yeniden bir dünya kurmak ister. Yima' ya yeryüzünü soğukla kaplayacağını ve kimsenin kurtulamayacağını bildirir. Bundan kurtulmak için yeraltına kare şeklinde büyük bir sığınak yapmasını emreder. Soğuk gelmeden önce kadınlardan en iyisini,

---

Sempozyumu Bildirileri, ed. H. Gündoğar-Ö. Ali Yıldırım-M. Ata Az, Şırnak Üniv. Yay., Şırnak-2014, s. 169-175.

[47] Muammer Ulutürk, "Yeryüzünde Neslin Tek Bir İnsanla Yeniden Başlamasının Örneği Olarak Hint Mitolojisinin Nuh'u: Manu ve Tufan Olayı", *Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyumu Bildirileri*, ed. H. Gündoğar-Ö. Ali Yıldırım-M. Ata Az, Şırnak Üniv. Yay., Şırnak-2014, s. 245-249.; Kayalı, Yalçın, " Hint ve Türk Mitolojilerinde Balık Motifi", *Akademik Bakış Dergisi*, Kırgızistan-2016, sy. 58, 259-261

[48] Yima: Avesta'ya göre tufandan kurtulan ve insanlığın tekrar çoğaldığı kahraman. bk.: Avesta, Vendidad, 21-41.

* Kerde: Fasıl, Vendidad'ın bölümlerine verilen isimdir. bk.: https://nyildirim.wordpress.com/2009/02/19/zerdustun-kutsal-kitabi-avesta/ (E.T.: 21.12.2016).

hayvanları, bitkileri, tohumları ve ateşi alır ve tufandan kurtulur. Avesta' da bu hikaye şöyle anlatılır:

"22.Kerde (*): "Ve Ahura Mazda Yima' ya hitab ederek şöyle söyledi: Ey Vivangat'ın oğlu dürüst Yima! Maddi dünyaya öldürücü kışlar çökecek, beraberinde son derece kötü, bozuk soğuklar getirecek. Maddi dünyaya öldürücü kışlar çökecek. O dağların en yüksek tepelerinde kar tabakaları (oluşacak)." [49]

23.Kerde: "Ve hayvanların her üç türü de ölecek, şu kırda ve dağların tepelerinde yaşayanlar ve şu vadilerin içlerindeki ahırlarda barınanların tümü (ölecek)."

24.Kerde: "O kıştan önce şu tarlalar sığırlar için otla dolacak. Şimdi (yani söz konusu kıştan önce) dereler taşıyor, karlar eriyor, bu ülke dünyada mutlu bir ülke gibi görünüyor olacak ki burada koyunların dahi ayak izleri görünecek."

25.Kerde: "Bu sebeple sen, her kenarı bir koşu alanı uzunluğunda olacak (kare) şeklindeki bir Vara inşa et. Buraya koyunların ve öküzlerin, erkeklerin, köpeklerin, kuşların ve kızıl alevli ateşin tohumlarını yerleştir. Bundan dolayı Sen, her kenarı bir koşu alanı uzunluğunda olacak (kare) şeklinde bir Vara inşa et. (Bu) insanlar için oturulacak bir yer olsun, bir Vara, her kenarı bir koşu alanı uzunluğunda, sürüler için bir ağıl."

26.Kerde: "Sen oraya; bir hâthra uzunluğundaki yatağında akacak olan suları yerleştireceksin sen; (bu suların) her zaman yeşil kalacak ve tükenmez gıdalarla dolu olan kıyılarına kuşları yerleştireceksin. Sen orada; balkonlu bir ev, bir avlu ve bir dehlizden oluşan barınaklar inşa edeceksin."

27.Kerde: "Sen oraya; yeryüzündekilerin en irisinden, en iyisinden ve en üstününden erkek ve kadınların tohumlarını yerleştireceksin. Sen oraya; yeryüzündekilerin en irisinden, en iyisinden ve en üstününden her çeşit sığırın tohumunu yerleştireceksin."

28.Kerde: "Sen oraya; yeryüzündekilerin en irisinden, en iyisinden ve en üstününden her çeşit ağacın tohumunu yerleştireceksin, Sen oraya her türlü yiyeceğin tohumlarından yerleştireceksin (ki bunlar) gıda (bakımından) en dolu, koku (bakımından) en tatlı (olacaklar). Oraya tüm bu tohumların her birinden ikişer tane olmak üzere, insanlar Vara' da oturdukları müddetçe tükenmeyecek kadar koyacaksın."

[49] Ahura Mazda: Avesta'ya göre tanrı, yaratıcı. bk.: https://nyildirim.wordpress.com/2009/02/19/zerdustun-kutsal-kitabi-avesta/ (E.T.: 21.12.2016).

29.Kerde: “Orada hiç bir kamburlu (insan) bulunmayacak, hiçbir güvercin göğüslü (insan) da (bulunmayacak), (cinsel) iktidarsızlık ve delilik olamayacak, yokluk, yalan, adilik, hasetlik (olmayacak), çürük dişli ve cüzzamlı (kişi) doğmayacak., ya da Angra Mainyu’ nun ölümlülerin vücuduna vurduğu damgalar (olmayacak).”

30.Kerde: “Bu (inşa ettiğin) yerin merkezi kısmına dokuz, orta yerde altı sokak, kenar bölgelerde üç tane sokak düzenleyeceksin. En geniş kısımlardaki sokaklara bin, orta bölgedeki sokaklara altı yüz, kenardakilere ise üç yüz erkek ve kadın tohumu yerleştireceksin. Sen o Vara’ yı altın bir çemberle (kubbe) kaplayacaksın, ona bir kapı yapacaksın ve (Vara’ nın duvarına) içine kendiliğinden parlayan bir pencere yapacaksın.”

31.Kerde: “Yima (daha) Sonra içinden konuşmaya başladı: ‘Ben Ahura Mazda’nın yapmamı emrettiği Vara’ yı nasıl yapabileceğim? …Ve Ahura Mazda Yima’ ya (şöyle) dedi: Ey Vivangat’ ın oğlu dürüst Yima! Yeri topuk darbelerinle ez ve çömlekçilerin çömlek (yapmak için kullandıkları) kili yoğurdukları gibi, sen de (bu ezdiklerini) ellerinle yoğur.”

32.Kerde: “Ve Yima, Ahura Mazda’ nın istediği gibi yaptı, yeri topuklarının darbeleriyle ezdi, (bu ezdiklerini) çömlekçilerin çömlek (yapmak için kullandıkları) kili yoğurdukları gibi elleriyle yoğurdu.”

33.Kerde: “…Ve Yima her kenarı bir koşu alanı uzunluğunda olan kare şeklindeki Vara’ yı yaptı. Oraya koyunların ve öküzlerin, erkeklerin, köpeklerin, kuşların ve kızıl alevli ateşin tohumlarını yerleştirdi. O, her kenarı bir koşu alanı uzunluğunda, insanlar için barınak ve hayvanlar için bir ağıl olacak olan bir Vara inşa etti.”

34.Kerde: “O, oraya bir hathra[50] uzunluğundaki yatağında akacak olan suları yerleştirdi. O, (bu suların) tükenmez gıdalarla dolu ve her zaman yeşil kalacak olan kıyılarına kuşları yerleştirdi. O, orada; balkonlu bir ev, bir avlu ve bir dehlizden ibaret olan barınaklar inşa etti.”

35.Kerde: “O, oraya yeryüzündekilerin en irisinden, en iyisinden ve en üstününden (olmak üzere) erkeklerin ve kadınların tohumundan yerleştirdi, O, oraya yeryüzündekilerin en irisinden, en iyisinden ve en üstününden her çeşit sığırın tohumundan yerleştirdi.”

36.Kerde: “O, oraya yeryüzündekilerin en irisinden, en iyisinden ve en üstününden (olmak üzere) her türlü ağacın tohumundan yerleştirdi, O, oraya gıda bakımından en üstün, koku bakımından en tatlı gıdaların tohumundan yerleştirdi.”

[50] Hathra: Yaklaşık 700 metrelik ölçü birimi; bk.: https://www.seslisozluk.net/hathra-nedir-ne-demek/ (E.T.: 20.09.2018).

37.Kerde: "…Ve orada hiç bir kambur adam, hiç bir güvercin göğüslü adam, hiç bir (cinsel) iktidarsız, hiç bir deli yoktu; yokluk, yalan, adilik ve haset yoktu; çürük dişli kimseler, cüzzamlılar doğmadı; Angra Mainyu' nun insanların vücuduna vurduğu damgalar olmadı."

38.Kerde: "Bu yerin en geniş olan merkezi kesiminde dokuz, orta kesimde altı, kenar kesimde üç olmak üzere dokuz sokak düzenledi. Bu yerin en geniş kısmındaki merkezdeki sokaklara 1000, orta kesimdeki sokaklara 600, kenardaki sokaklara 300 erkek ve kadının tohumundan yerleştirdi. O, bu Vara' yı altın bir çember ile (kubbe ile) kapattı, bir kapı ve Vara'nın (duvarının) içine kendiliğinden parlayan bir pencere yerleştirdi."

39.Kerde: "Ey maddi dünyanın yaratıcısı, sen, kutsal biri! (Hangi şeyin ışığı aydınlatıyordu) Yima' nın yaptığı Vara' yı?"

40.Kerde: "Ahura Mazda (şöyle) cevapladı: Bunlar yaratılmamış ve yaratılmış olan ışıklardır. Orada yıldızlar, ay ve güneşin (yılda) bir kez doğup battıkları görülür ve bir yıl sadece bir gün gibiymiş gibi görülür (hissedilir)."

41.Kerde: "Her kırk yılda bir, bir çiftten biri erkek, biri dişi olmak üzere bir çift (insan) doğdu. Bu, her tür sığır için de böyle oldu. …Ve Yima' nın yaptığı Vara' da yaşayan adamlar en mutlu bir hayat yaşadılar."[51]

Metinden de anlaşılacağı üzere tufan anlatıları burada da başka bir versiyonuyla karşımıza çıkmaktadır. Tufanın, kutuplardaki buzullarla bir ilişkisinin olduğu ihtimali de düşünüldüğünde, böyle bir soğumanın İran kültüründe bir çeşit tufan olarak adlandırılması olayın yaşanmışlığı açısından önemli bir veridir. Ancak Avesta' da ki kıssa da diğer efsanelerde anlatılan tufan (diğer dini ve kültürel kaynaklarda) hikâyeleriyle benzerlik göstermektedir. Zaten Zerdüştlüğün M.Ö. VI. y.y. da ortaya çıktığı düşünüldüğünde bu hadisenin daha önceleri yaşanmış olması gerekiyor.[52] Bu sebepledir ki olayın nedeni, sonuçları, kahramanın karakteri ve sonuçları birbirleriyle yakınlık göstermektedir. Özellikle de Sümer efsanelerinden etkilendikleri gözden kaçmamaktadır. Yine bu doğrultuda Avesta' da bulunmayan ama İran halk edebiyatı ve tarihinin birçok yerinde bahsedilen tufan söylenceleri de bu yöndedir.[53]

---

[51] http://toplumvetarih.blogcu.com/avesta-da-kara-kis-olarak-tufan/3148455 (E.T.: 21.12.2016).
[52] https://nyildirim.wordpress.com/2009/02/19/zerdustun-kutsal-kitabi-avesta/ (E.T.: 21.12.2016).
[53] Yaşın, *a.g.e.*, s. 104-105; Çığ, *a.g.e.* (2012), s. 93-94.

Sonuç olarak bu metinler ve çeşitli mitler incelendiğinde büyük bir coğrafyayı etkileyen tufanın ve yeniden varoluşun, yaşananların merkezinde olan bir kültürü etkilememesi de pek mümkün görünmemektedir. Nitekim İran/Pers kültüründe de tufan izlerini görmekteyiz.

İ. Eski Yunan Kültürü' nde Tufan

Tufan bölgesiyle etkileşim içinde olanların başında gelen Grekler de de bu olgu efsanelere yerleşmiştir. Grek mitolojisine göre Zeus (baştanrı), günah bataklığının içine düşen insanların hepsini yok etmek ister. Promethus (Yeryüzündeki erkek soyunun altı önemli temsilcisinden biri) oğlu Deukalion' a bu kararı haber vererek bir gemi yapmasını ve kendilerini kurtarmasını söyler. Zeus kardeşi Poseidon' un (deniz tanrısı) eliyle bütün yeryüzünü suyla kaplatır. Tufan dokuz gün dokuz gece sürer. Gemi Parnassos Dağı' nda karaya oturur. [54] Gemide bulunanlar kurtulurlar. Zeus, teknede kurtulanlar kendisine saygısızlık yapmayan insanlar oldukları için onlara kızmaz. Sonra Deukalion ve karısı Pyrrha ölü dünyanın yeniden canlanması için Zeus'a yalvarırlar. O da ikisine de toprağa taş atmalarını emreder. Deukalion' un attığı taşlar erkeğe; Pyrrha'nın attıkları ise kadına dönüşür. Böylece insanlık yeniden yaratılma sürecine girer.

Bu efsanede de görüldüğü üzere Yunanlarda da tufan miti diğerlerine büyük bir benzerlik göstermekle beraber kahramanlar millîleştirilerek olay sahiplenilmiştir.

J. Değişik Kültürlerde Tufan Söylenceleri

Dünyanın kaderini değiştiren tufan hadisesi yeryüzünde kök salmış bütün uygarlıklarda değişik anlatılarla da olsa kendine önemli yer bulmuştur. Yukarıda saydıklarımızdan başka birçok mitte tufandan açıkça bahsedilmektedir. Asya, Afrika, Amerika, Okyanusya gibi kıtalarda yaşayan ve konum olarak tufan bölgesine uzak olan coğrafyalarda da çeşitli tufan efsaneleri anlatılmış ve burada yerleşmiş kültürlerde yer edinmiştir. Örneğin; Akadlarda, Babillerde, Asurlularda, Eski Mısırda, Sâbiîlerde, İrlanda' daki Kelt geleneklerinde, Kuzey Avrupa efsanelerinde, çeşitli Afrika uygarlıklarında, Endonezya ve Malezya kültürlerinde, Çin kültüründe, Kuzey Amerika' nın güneyinde yaşamış olan Zuni Kabilesi efsanelerinde, Orta Amerika'nın köklü uygarlığı olan Maya ve İnkalarda ve daha birçok köklü uygarlığın

[54] Parnassos Dağı, Yunanistan'da 2.457 m. yüksekliğinde olup, Olimpos Dağı' ndan sonra ülkenin en yüksek ikinci dağıdır.; bk.: https://www.arkeolojikhaber.com/haber-parnassos-dagi-10260/ (E.T.: 15.08.2018).

temel anlatılarında ve ilk dönem tarihçilerinin eserlerinde bu tip tufan ya da su baskını ve yahut değişik şekillerde insanların Tanrı tarafından yok edilişini görmekteyiz.[55]

K. Değerlendirme

Tufan hikayesi dünya üzerindeki bir çok medeniyetin kültür, tarih ve edebiyatının temel kaynaklarında yer bulmuştur. Özellikle son yüzyılda yapılan kazılar sonucunda bulunan Sümerler ve Asurlulara ait yazılı kaynaklar sonucunda bu ve bunun gibi birçok tarihî gerçeklik gün ışığına çıkmıştır. Her ne kadar kahramanlar farklı, millî ve özgün olsa da olay örgüsü, sebepler, sonuçlar ve yaşantılar aynıdır. Efsaneler de kesin doğru kabul edilmemekle birlikte tamamen yalanlanamaz. Çünkü her efsanede gerçeğe dayalı bazı çıkış noktaları mevcuttur. Bu anlatılanlardan hareketle diyebiliriz ki: Dünya üzerindeki birçok kültürde, aynı veya farklı, tufan sebebiyle yok oluş ve bundan kurtulanların kurduğu, yeni düzenin anlatıldığı bir hikâye mevcuttur. Olaydaki kişiler ve yerler değişse de sebepler ve sonuçlar yönünden bu tufan anlatılarının birbirinin benzeri olduğu da açıkça görülmektedir.

[55] Halil İbrahim Açmaz, *Muhtelif Dinlerde Tufan*, Basılmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri-1991, s. 95-165.

II. BÖLÜM:

YAHUDİ VE HIRİSTİYAN KAYNAKLARINA GÖRE NUH PEYGAMBER VE TUFAN HADİSESİ

I. Yahudi Kaynaklarında Nuh Peygamber ve Tufan Hadisesi

İnsanlık tarihinin en önemli dönüm noktalarından biri olan tufan hadisesi birçok kültür ve dini hayatı etkilediği gibi Yahudilik ve kutsal metinlerinde de kendine yer bulmuştur. Her dinin kutsal metinlerinde geçmişte yaşanmış ve sonraki dönemlere ders verme ya da yol gösterme niteliği taşıyan olaylara rastlanır. Hele ki bu metinler semavi nitelikteyse bu tip yaşanmışlıklara daha fazla yer verilmekle beraber bunlar bilgi ve belge niteliği de taşır. Biz de bu bilgiler ve tefsircilerin yorumlarını göz önüne alarak insanlık tarihinin ikinci başlangıcı kabul edilen bu olayı sebep ve sonuçlarıyla aydınlatmaya çalışacağız.*

A) Tevrat (Eski Ahit)'ta Nuh Peygamber ve Tufanı

1. Tufan Öncesi Dönem

Genel olarak Tevrat'ı ve diğer Yahudi kutsal metinlerini incelediğimizde bazı olaylar çok ciddi ayrıntıyla verilmiştir. Bunun en önemli sebebi de Yahvist/Tanrısal metnin yazıya geçirilme sürecinde Ruhban metnini (din adamlarının açıklayıcı metinlerini) de eklemeleridir. Bilindiği üzere Tevrat'ın Yahudi inancında Hz. Musa zamanında yazıya aktarıldığına inanılsa da arkeolojik bulgular, çeşitli tarihsel veriler ve metnin içindeki açıklamalar bize bunun öyle olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte yazıya aktarılan kısmın ne kadar olduğu hakkında da net bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak son yüzyılda bulunan ve tarihi 2000-2500 öncesi yıllara (M.Ö. 700-500) dayanan bazı Tevrat yazması örnekler (Ölü Deniz Yazıtları) Tevrat' ın bilinen en eski örnekleri olarak kabul edilmektedir. Bu yazmaların da Hz. Musa zamanında değil; çok sonraları Kudüs' te yaşayan rahipler tarafından yazıldığı düşünülmektedir.[56] Çünkü Hz. Musa' nın M.Ö. 13. yüzyılda yaşadığı (M.Ö. 14. yüzyılın sonlarında doğduğu) kabul edilmektedir.[57] Bu bağlamda tufan hadisesinde de Tevrat

---

[56] http://arkeofili.com/2600-yillik-yaziya-gore-incil-sanilandan-daha-eski-olabilir/(E.T.:22.12.2016).
[57] https://www.britannica.com/biography/Moses-Hebrew-prophet (E.T.: 22.12.2016).
* Tevrat ayetlerinin metinleri için bk. Kutsal Kitap, Kitab-ı Mukaddes Şirketi Yayınları, İstanbul, 2009.

metinlerindeki yorumlardan kaynaklı çeşitli farklılıklar mevcuttur. Sayısal verilerin çok ayrıntılı olması ve geminin yapım aşamasındaki birçok ayrıntı… vb. Biz de bu sebeple konu bütünlüğünü sekteye uğratmamak ve olay örgüsünün akışını bozmamak adına iki metni de birlikte yorumlayacağız. Yahvist metin ile Ruhban metnin mukayesesini bölüm içerisinde ayrı bir başlık altında inceleyeceğiz. Bu metinlerde Nuh (a.s.) ve tufan kıssası da kendine önemli derecede yer bulmuştur. Yaratılış kitabının 5. bölümünden başlayarak 10. bölümün sonuna kadar önemli detaylar verilerek anlatılmıştır.

Tevrat'ın Yaratılış bölümünde Hz. Nuh'un, Hz. Adem'in oğlu Hz. Şit'in soyundan gelen Lemek'in oğlu olduğu belirtilmiştir.[58] "Lemek 182 yaşındayken bir oğlu oldu. 'Rab'bin lanetlediği bu topraklar yüzünden çektiğimiz eziyeti harcadığımız bu emeği bu çocuk hafifletip, bizi rahatlatacak' diyerek çocuğa Nuh adını verdi." [59] Nuh kelimesi "rahatlık getiren, mucit, teselli veren, dinlenme" anlamlarına gelmektedir.[60] Bu ismin konulması, Hz. Nuh'un ailesinin yaşadığı dönemde ailenin veya inananların büyük sıkıntılar çektiğini, kötülüklerin çoğaldığını, bir kurtarıcı arandığını açıkça belli eder. Bir diğer görüş ise "Nuh" kelimesinin 'çiftçileri rahatlatan, dinlendirici icatlar yapan, bereketsizliği sonlandıran' anlamına geldiğidir. Buna göre Hz. Nuh doğmadan önce insanlar Hz. Âdem' in işlediği ilk günahtan dolayı lanetlendi ve bu yüzden ekilen toprak sadece diken ve çalılık vermekteydi. Bu olayın Hz. Nuh'un doğumuyla son bulacağına inanılıyordu. Bu sebeple ona bu isim verilmiştir. Bazı midraş metinlerinde ise bu lanetin doğuştan sünnetli bir çocuk dünyaya gelinceye kadar devam edeceğine inanılmaktadır.[61] Lemek' in oğlu da sünnetli doğunca ona bu isim verilmiştir.[62] Bu görüşlerin doğruluk ihtimali olmakla beraber sonradan gelen âyetler ilk görüşü daha etkin kılmaktadır.

Nuh peygamber'in yaşadığı dönem de diğer uyarıcıların geldiği dönemler gibi insanların yaratanını unuttuğu, eğlence ve haramların zirveye ulaşıp yaşam tarzı haline geldiği bir zamandı. "Yeryüzünde insanlar çoğalmaya başladı, kızlar doğdu. İlâhî varlıklar insan kızlarının güzelliğini görünce beğendikleriyle evlendiler. Rab, 'Ruhum insanda sonsuza dek kalmayacak, çünkü o ölümlüdür' dedi ve 'İnsanın ömrü yüz yirmi yıl olacak.' İlahi varlıkların insan kızlarıyla evlenip çocuk sahibi oldukları günlerde ve daha sonra yeryüzünde Nefililer vardı. Bunlar eski çağ kahramanları, ünlü kişilerdi." [63] Burada bahsi

---

[58] Yar., 5/25-28; William MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu*, Yeni Yaşam Yayınları, İstanbul-2004, s. 39.
[59] Yar., 5/28-30.
[60] Moşe Farsi, *Tora ve Aftara*, Gözlem Yayınları, İstanbul-2002, I, s. 35.
[61] Midraş: Tefsir; bk. Mehmet Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, Din Bilimleri Yay., Konya-2005, s.501.
[62] Farsi, *a.g.e.*, I, s.35.
[63] Yar., 6/1-4.

geçen "İlâhî varlıklar" kapalı bir kavram olup değişik şekillerde yorumlanmıştır. Kaynaklarda "tanrı oğulları, melekler, Hz. Şit' in soyundan gelenler, tanrıyı seven insanlar, soyluların oğulları, yargıçların oğulları, prensler" olarak tanımlanmışlardır.[64] Ancak bu kişiler ahlaki davranışlar sergilemediği için dindar insanlar olamazlardı. Güç ve iktidarlarına dayanan soyluların, yargıçların ya da tanrı kralların oğulları olmaları ihtimali daha yüksektir. "Nefililer" ise İbranice' de 'nafal' kökünden gelmektedir ki, " ahlâken düşmüş, başkalarını da düşüren" demektir. Bu da ilâhî varlıklardan sonra gelenlerin Tanrı'nın yolundan daha da uzaklaştıklarını göstermektedir.

Tanrı haksızlıkların ve ahlâksızlıkların önünün alınamadığı dönemlerde muhakkak müdahalede bulunur. Nitekim "Rab baktı, yeryüzünde insanın yaptığı kötülük çok, aklı fikri hep kötülükte. İnsanı yarattığına pişman oldu. Yüreği sızladı. 'Yarattığım insanları, hayvanları, sürüngenleri, kuşları yeryüzünden silip atacağım' dedi, 'Çünkü onları yarattığıma pişman oldum!" [65] âyeti bu kötü yaşantılara dur denileceğinin bir işaretidir.

Nuh peygamber ise çevresinde akıp giden ve her dem Rabb' in yolundan uzaklaşan bu toplumun içinde temiz bir hayat yaşayarak yaratıcısının övgüsüne mazhar oldu. "Ama Nuh Rabb' in gözünde lütuf buldu. Nuh' un öyküsü şöyledir: Nuh doğru bir insandı. Çağdaşları arasında kusursuz biriydi. Tanrı yolunda yürüdü." [66] Böylece peygamberlik süreci başlamış oldu. Her peygamberde olduğu gibi Hz. Nuh' ta dini anlatmaya önce en yakınlarından başlamıştır. Eşleri ve oğullarına anlatmıştır. Nuh (a.s.)' un üç oğlu vardı: Sam (Shem), Ham (Ham) ve Yafet (Japheth).[67] Oğulları babalarına iman ettiler. Ancak toplumun diğer kısmı için aynı şeyi söylemek mümkün değildi. İnsanlar sapkınlık içindeydi. "Tanrının gözünde yeryüzü bozulmuş, zorbalıkla dolmuştu. Tanrı yeryüzüne baktı ve her şeyin ne denli bozulduğunu gördü. Çünkü insanlar yoldan çıkmıştı." [68] Burada dünyanın bozulmasından bahsedilirken "şahat" kökünden gelen kelime tercih edilmiştir. Bu kök "çürümüşlük, yıkım, zarar, sapkınlık" anlamlarına gelse de genel olarak cinsel ahlâksızlık (eşcinsellik, hayvanlara dahi tenezzül etme) ve putperestliği ifade eder. Âyette belirtilen zorbalık (İbranice: Hamas) ise yaygınlaşan hırsızlık, soygun, baskı, acımasızlık, kontrolsüz öfke kavramlarını anlatmak için kullanılmıştır. Bu iki fiilin önceleri gizli yapılırken sonraları açıktan açığa yapılmaya ve hayatın içinde normalleşmeye başlaması üzerine yaratıcının müdahalesi gelmiştir. Ayrıca

---

[64] http://www.chabad.org/library/bible_cdo/aid/8169/jewish/Chapter-5 (E. T.: 07.10.2015).
[65] Yar., 6/5-7.
[66] Yar., 6/8-9.
[67] Yar., 6/10.
[68] Yar., 6/11-12.

burada oğulların sıralaması yapılırken dikkat edilen husus yaş değil bilgelik ve takvadır. Çünkü normalde Yafet en büyük kardeştir [69]

2. Tufana Hazırlık Süreci

Rabb, peygamberin uzun süren çabasının kitleler tarafından reddedilmesi ve ahlâksızlığın kabullenilmesi, iyiliklerin kötü; kötülüklerin iyi görülmesi üzerine Nuh (a.s.)' un kavmine büyük bir ceza vereceğini duyurdu. Bu cezanın adı da tufandı. "Tanrı Nuh' a 'İnsanlığa son vereceğim' dedi. Çünkü onlar yüzünden yeryüzü zorbalıkla doldu. Onlarla birlikte yeryüzünü de yok edeceğim."[70] Rabb bu kadar ahlâksızca ve utanmadan davranış sergileyen bir neslin var olma hakkının olamayacağına karar vermiştir. Ancak yine de insanlara merhamet etmek istemişti. Allah (c.c.) istese Hz. Nuh'u bu zorluklardan hemen kurtarabilirdi. Ama göndereceği azap için gerekli olan geminin yapılma süresini uzatarak (yaklaşık 120 yıl) insanlara tekrar bir fırsat vermişti. Çünkü insanlar yaklaşık 120 yıl boyunca Hz. Nuh' u gemi yaparken görecekler ve merak edip niçin böyle uzun süre bu işle uğraştığını soracaklar. O da: "Tanrı günahlarınız yüzünden dünyaya bir tufan gönderecek" diyerek insanları hidayete çağıracaktı. Ancak onlar bu fırsatı değerlendirmek yerine alay etmeyi tercih ettiler.[71]

Rabb geminin nasıl yapılacağını ve içine almasını istediklerini ayrıntılı bir şekilde anlattı. "Kendine gofer ağacından bir gemi yap. İçini dışını ziftle, içeriye kamalar yap. Gemiyi şöyle yapacaksın: Uzunluğu üç yüz arşın (135 m.), genişliği elli arşın (22,5 m.), yüksekliği otuz arşın (13,5 m.) olacak.[72] Pencere de yap, boyu yukarıya doğru bir arşını bulsun. Kapıyı geminin yan tarafına koy. Alt, orta ve üst güverteler yap."[73] Geminin bu kadar büyük olması hem içine alacağı canlıların çeşitliliğini taşıyabilecek ve ayrı ayrı barındırabilecek, hem yolculuk için gereken erzak ve malzemeleri alabilecek, hem de en önemlisi tufanın ne denli şiddetli olacağının bir işaretiydi. Gofer ağacının ne tür bir ağaç olduğu hakkında kesin bir bilgi olmamakla beraber uzun, suya dayanıklı, yavaş büyüyen bir ağaç olması itibarıyla servi ağacı olduğu tahmin edilmektedir. Lübnan Sediri de olabileceği söylenmektedir. Bir başka kaynakta da 'kereste' olduğu belirtilmiştir.[74] "Yeryüzüne tufan göndereceğim. Göklerin altında soluk alan bütün canlıları yok edeceğim. Yeryüzündeki her canlı ölecek. Ama seninle

---

[69] Farsi, *a.g.e.*, I, s.39-40.
[70] Yar., 6/13.
[71] http://www.chabad.org/library/bible_cdo/aid/8169/jewish/Chapter-5 (E. T.: 07.10.2015).
[72] Bir arşın yaklaşık 45 cm.
[73] Yar., 6/14-16.
[74] Farsi, *a.g.e.*, I, s.41.

bir antlaşma yapacağım. Oğulların, karın, gelinlerinle birlikte gemiye bin. Sağ kalabilmeleri için her canlı türünden bir erkek, bir dişi olmak üzere birer çifti gemiye al. Çeşit çeşit kuşlar, hayvanlar, sürüngenler sağ kalmak için çifter çifter sana gelecekler. Yanına hem kendin, hem onlar için yenebilecek ne varsa al, ilerde yemek üzere depola. Nuh Tanrı' nın bütün buyruklarını yerine getirdi."[75] Midraş metinlerine göre yenilebilecek şeylerle anlatılmak istenen, büyük bir kısmı incir ezmesi olmak kaydıyla, her tür hayvanın yiyebileceği türden yeşilliklerdir. Rabb' in hayvanları aldırmasının sebebi tufan sonrası hayatın aynı cins hayvanlarla devam etmesini istemesidir.[76] Nuh (a.s.) hiçbir detayı atlamadan her denileni yapmıştır.[77]

Burada dikkati çeken bir diğer husus da tufanın "yerel mi yoksa evrensel mi?" olacağı sorusunun cevabının verilmiş olmasıydı. Yeryüzünde sadece insanlar için gönderilecek bir azap olsaydı belli bir yaşantı bölgesine gönderilirdi. Hayvanların da çifter çifter alınması tufanın evrensel olduğunun bir göstergesiydi. "Rab Nuh' a, 'Yeryüzünde soyları tükenmesin diye, yanına temiz sayılan hayvanlardan erkek ve dişi olmak üzere yedişer çift, kirli sayılan hayvanlardan birer çift, kuşlardan yedişer çift al. Çünkü yedi gün sonra yeryüzüne kırk gün kırk gece yağmur yağdıracağım. Yarattığım her canlıyı yeryüzünden silip atacağım.' Nuh Rabb' in bütün buyruklarını yerine getirdi."[78] Temiz hayvanlardan yedi çift alınmasının nedenleri hakkında net bir bilgi olmamakla birlikte tufanın uzun süreceği, bu sebeple bir çift dışındakilerin yiyecek olarak (kurban edilerek) kullanılacağıdır.[79] Burada bu yorumu yapmamıza dayanak olan husus ise şöyledir: Tevrat' ın kurbanla ilgili bölümlerinde Tanrı' nın 'merhametli' anlamına gelen 'Adonay' ismi kullanılmaktadır. Ancak âyette 'bir çift hayvan alın' denilirken (Tanrı' nın isimlerinden) yargı niteliği taşıyan 'Elohim' ; 'yedi çift hayvan alın' denilirken 'Adonay' ismi kullanılmıştır. Bu sebeple hayvanların bir çifti dışındakilerin Tanrı' ya yakınlaşmak ve ona teşekkürlerini sunmak için kurban edileceğini anlayabiliriz.[80] Bir diğer ihtimal de yeni dünya düzeninde yırtıcı hayvanların temiz hayvanlara oranını ayarlamak için böyle bir sayı belirlenmiş olmasıdır.

---

[75] Yar., 6/17-22.
[76] Farsi, *a.g.e.,* I, s.48.
[77] Farsi, *a.g.e.,* I, s.43.
[78] Yar., 7/2-4.
[79] MacDonald, *a.g.e.*, s.44.
[80] Farsi, *a.g.e.*, I, s.43.

3. Tufanın Başlaması

Artık sona yaklaşılmıştı. Tufanın ne zaman kopacağı bilgisi de gelmişti. "Çünkü yedi gün sonra yeryüzüne kırk gün kırk gece yağmur yağdıracağım. Yarattığım her canlıyı yeryüzünden silip atacağım."[81] Bazı kaynaklarda, tufanın gerçekleşeceği tarihin net bir şekilde verilmesinin, yaratıcının merhametinin göstergesi olduğu görüşü yer almaktadır. Çünkü 120 yıl süresince verilen mühlet sonrasında böyle bir sürenin verilmesi önemlidir. Bu yedi gün içinde hatasından dönenler olabilirdi. Bir diğer görüşe göre de bu yedi gün, Nuh (a.s.)' un dedesi Metuşelah'ın ölümünü takip eden yas günleriydi.[82] "Kırk gün kırk gece" yağışın devam etmesi tufanın ne denli kaçılamaz ve şiddetli olacağına işaret etmektedir. Bir diğer iddia ise kırk günün bebeğin şekillenmesi için gereken süredir. Nuh kavminin ensest ve yasak ilişkilerden doğan çocuklarına atıfta bulunulduğudur.[83]

Tufan söz verildiği gibi yedi gün sonra koptu. Hz. Nuh bu esnada 600 yaşındaydı. Yaratılış kitabının 5. bölümünde tufanın tarihi için kısa bir hesaplama yapıldığında Hz. Adem' in yaratılışının 1656. yılında gerçekleştiği ortaya çıkmaktadır.[84] Emredildiği gibi Nuh (a.s.)' un karısı, oğulları, gelinleri, belirtilen hayvanlar gemiye bindiler ve beklemeye başladılar. Bu aile dışından sadece bir kişi daha gemiye binerek kurtulduğu iddia edilmektedir. O da Hz. Nuh 'a yalvararak köle olmayı bile kabul eden Başan kralı Og'dur.[85] Hz. Nuh onu geminin bir hücresine almış ve tufandan kurtarmıştır.[86] "Nuh, oğulları Sam, Ham, Yafet, Nuh' un karısıyla üç gelini tam o gün gemiye bindiler. Onlarla birlikte her tür hayvan, evcil hayvanların, sürüngenlerin, kuşların, uçan yaratıkların her türü gemiye bindi. Soluk alan her tür canlı çifter çifter Nuh' un yanına gelip gemiye bindi. Gemiye giren hayvanlar Tanrı`nın Nuh' a buyurduğu gibi erkek ve dişiydi. Rabb Nuh' un ardından kapıyı kapadı. Nuh altı yüz yaşındayken, o yılın 2. ayının 17. günü enginlerin bütün kaynakları fışkırdı, göklerin kapakları açıldı. Yeryüzüne kırk gün kırk gece yağmur yağdı."[87] Gemiye binen insanlara bakacak olursak sadece 8 kişiden ibarettir. Bu da gösteriyor ki o kadar mücadeleye rağmen, vaat edilen tufanın gerçekleşmesine rağmen yalnızca ailesi inanmıştır. Aslında Tanrı yağmuru ilk başladığında yavaş başlatarak inanmayanlar için son bir fırsat

---

[81] Yar., 7/4.
[82] http://www.chabad.org/library/bible_cdo/aid/8169/jewish/Chapter-5 (E. T.: 07.10.2015); Farsi, a.g.e., s.43.
[83] http://www.chabad.org/library/bible_cdo/aid/8169/jewish/Chapter-5 (E. T.: 07.10.2015).
[84] Farsi, *a.g.e.*, I, s. 43.
[85] Başan, İsrailoğulları topraklarının kuzeyinde yer alan bir krallık. (bk. Harita - 1) Og ise Başan Krallığı'nın dev olduğu söylenen kralıdır; Bk.: Yasa'nın Tekrarı, 3/11.
[86] Farsi, *a.g.e.*, I, s. 47.
[87] Yar., 7/6-12.
* Teşuva: Geçmişte yaptıklarından pişmanlık duyarak Tanrı'dan af dileme, tövbe etme; bk. http://www.salom.com.tr/haber-80577-dualarin_kabul_oldugu_on_pIsmanlik_gunu_aseret_yeme_tesuva.html (E.T.:17.05.2017).

vermişti. Bunun sebebi ise yağmurun başlamasıyla Hz Nuh' un söylediklerinin doğruluğuna inanarak iman etmeleridir. Böylece teşuva* yaparak Rabb tarafından affedilip bu yok edici tufanı bereket yağmuruna çevirebilirlerdi.[88] Ama bunu da - inatla - yapmayarak yağmurun tufana dönüşmesine engel olmamışlardır. Ayetin son kısmında görüldüğü üzere sadece yağmur değil, yer altı sularının da tufanın yıkıcılığında etkili olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca 40 (kırk) sayısı Kutsal Kitap'ta deneme sayısıdır.[89] Buradaki kırk gün kırk gece kavramı gerçeklik taşımakla birlikte zamanın uzunluğunu, hiçbir eksikliğinin olmadığını, her şeyin istenildiği gibi tamamlandığını da ifade etmektedir. Çünkü bu deyim dînî bir olayın anlatımında kullanılmışsa, o olayda talep edilenin, istenildiği gibi yapıldığını, tamamlandığını ifade eder.[90]

Yerden fışkıran ve gökten boşalan sularla seviye hızla yükseliyordu. Bu sayede gemi de kalkmaya başlamıştı. "Tufan kırk gün sürdü. Çoğalan sular gemiyi yerden yukarı kaldırdı. Sular yükseldi, çoğaldıkça çoğaldı; gemi suyun üzerinde yüzmeye başladı. Sular öyle yükseldi ki, yeryüzündeki bütün yüksek dağlar su altında kaldı. Yükselen sular dağları on beş arşın aştı."[91] Böylece yeryüzünde gemiye alınanlar dışında hiçbir canlı kalmadı. "Yeryüzünde yaşayan bütün canlılar yok oldu; kuşlar, evcil ve yabanıl hayvanlar, sürüngenler, insanlar, soluk alan bütün canlılar öldü. Rabb insanlardan evcil hayvanlara, sürüngenlerden kuşlara dek bütün canlıları yok etti, yeryüzündeki her şey silinip gitti, yalnız Nuh ve gemidekiler kaldı."[92] Burada tufanın evrensel olduğu anlaşılmaktadır. Ancak bazı arkeolojik deliller ise bunun sadece Mezopotamya bölgesiyle sınırlı kaldığını öne sürerler.[93]

Yağmur ve yerden fışkıran sular kırk günün sonunda durmuştu, ancak yeryüzü hâlâ sularla kaplıydı. Yaklaşık beş ay bu durum böyle devam etti. Sonra tanrı göğün ve yerin sularını durdurdu. Daha sonra da yavaş yavaş sular çekilmeye başladı. "Sonra Tanrı Nuh' u ve gemideki evcil ve yabanıl hayvanları anımsadı. Yeryüzünde bir rüzgar estirdi, sular alçalmaya başladı. Enginlerin kaynakları, göklerin kapakları kapandı. Yağmur dindi. Sular yeryüzünden çekilmeye başladı. Yüz elli gün geçtikten sonra sular azaldı."[94] Bu ayetteki "hatırladı" ifadesi bir unutma anlamı taşımamaktadır. Aksine Tevrat' ın başka yerlerinde olduğu gibi burada da olayların insanlara özgü bir dille konuşularak anlatılmıştır. Böylece bahsi geçen olaylar

---

[88] Farsi, *a.g.e.*, I, s.46.
[89] MacDonald, *a.g.e.*, s.44.
[90] https://indigodergisi.com/2015/11/matematik-ve-kutsal-metinlerde-40-sayisinin-onemi/ (E.T.: 21.05.2017).
[91] Yar., 7/17-20.
[92] Yar., 7/21-23.
[93] Bahaeddin Sağlam, *The Power Of Language Divine The Signs Symbols And The Wisdom Of The Torah*, Tebliğ Yayınları, İstanbul-1999, s.65.
[94] Yar., 8/1-3.

dizisini daha rahat anlamamız amaçlanmıştır. Ayrıca bu bölüm tanrının merhametinin tekrar ağır bastığını göstermektedir. Rabb rüzgarı göndererek kaynayan ve öfkeden köpüren suyun ateşini söndürmeyi öfkesini dindirmeyi amaçlamıştır. Ayrıca rüzgar iyi bir buharlaşma kaynağıydı.[95]

Sular azaldıkça yüksek bir dağın zirvesi görünmeye başladı. Bu Ararat Dağı'ydı. Nuh (a.s.) rotayı bu dağa doğru çevirdi. Gemi 7. ayın 17. Gününde Ararat Dağı'na oturdu. Bu konuda başka dağların adı geçse de (Süryani çevirilerde: Kardu - Kardunya)[96] Tevrat kesin bir dille 'Ararat' ismini kullanmıştır. Her halükârda gemi ilk demir aldığı yerden çok uzaklaşmıştı. Böylece yeni nesil oluşturulurken eskiye dair hiçbir anı ve görüntünün istenmediği ortaya konulmuştur. Gemi dağa demirlemiş, ancak hâlâ inecek bir yer bulunmamaktaydı. Sular onuncu aya kadar azalmaya devam etti. Onuncu ayın başında diğer dağların tepeleri de görünmeye başladı: "Gemi yedinci ayın on yedinci günü Ararat Dağları' na oturdu. Sular onuncu aya dek sürekli azaldı. Onuncu ayın birinde dağlar göründü." [97]

Daha sonra Nuh (a.s.) geminin penceresinden kuzgun kuşunu havaya bıraktı. Amacı suyun çekildiği ve inebilecekleri bir yer bulabilmekti. Ancak kuzgun geriye dönmedi. Nuh (a.s.) belli bir süre (7 gün) sonra güvercini gönderdi. Güvercin hiçbir işaret bulamadan geri döndü. Bir hafta sonra Nuh (a.s.) güvercini tekrar gönderdi. Bu sefer güvercin ağzında taze bir zeytin dalıyla geldi. O zaman Nuh (a.s.) yeryüzünde suların çekildiğini ve yaşanacak yerlerin oluşmaya başladığını anladı. Bir hafta sonra Nuh (a.s.) güvercini bir kez daha gönderdi ancak bu sefer güvercin geri dönmedi. Anladı ki sular büyük oranda çekildi. Ancak bir hafta daha bekledi. Ardından belli bir süre daha bekledi. Sonra suyun iyice çekildiğini ve toprağın kuruduğunu anladığında geminin kapaklarını açtı ve dışarı çıktı. "Kırk gün sonra Nuh yapmış olduğu geminin penceresini açtı. Kuzgunu dışarı gönderdi. Kuzgun sular kuruyuncaya kadar dönmedi, uçup durdu. Bunun üzerine Nuh suların yeryüzünden çekilip çekilmediğini anlamak için güvercini gönderdi. Güvercin konacak bir yer bulamadı, çünkü her yer suyla kaplıydı. Gemiye, Nuh'un yanına döndü. Nuh uzanıp güvercini tuttu ve gemiye, yanına aldı. Yedi gün daha bekledi, sonra güvercini yine dışarı saldı. Güvercin gagasında yeni kopmuş bir zeytin yaprağıyla akşamleyin geri döndü. O zaman Nuh suların yeryüzünden çekilmiş olduğunu anladı. Yedi gün daha bekledikten sonra güvercini yine gönderdi. Bu kez güvercin geri dönmedi. Nuh altı yüz bir yaşındayken, birinci ayın birinde yeryüzündeki sular kurudu. Nuh geminin üstündeki kapağı kaldırınca toprağın kurumuş olduğunu gördü. İkinci ayın yirmi

---

[95] Farsi, *a.g.e.*, I, s.48.
[96] Farsi, *a.g.e.*, I, s.49.
[97] Yar., 8/4-5.

yedinci günü toprak tümüyle kurumuştu."[98] Nuh (a.s.)'un önce kuzgunu sonra da güvercini göndermesinde bir hikmet vardır. Kuzgun kirli, güvercin ise temiz hayvanlardan kabul edilir. İki zıt karakterli hayvanın örnek verilmesi insanın eski ve yeni doğasını temsil eder. Eski yaratılış, çöp ve leşle beslenmeyi severken; yeni yaratılışın haksız yere öldürmeyen ve adaletsizlikten hoşlanmayan, temiz şeylerle beslenen ve toplum düzelinceye kadar yorulmadan mücadelesine devam eden insanlardan oluşacağının bir işaretidir. [99] Aynı zamanda kuzgunun geri dönmemesi itaatsizlik etmesi, güvercinin ise her defasında dönmesi ise bu görüşe destek vermektedir.

Nuh (a.s.) gelen emir üzerine ailesiyle birlikte dışarı çıktı. Daha sonra ise gemideki hayvanları dışarı çıkardı. Ardından da temiz hayvanlardan birini şükür amaçlı kurban olarak kesti. "Tanrı, Nuh' a: 'Karın, oğulların ve gelinlerinle birlikte gemiden çık.' dedi. 'Kendinle birlikte bütün canlıları, kuşları, hayvanları, sürüngenleri de çıkar. Üresinler, verimli olsunlar, yeryüzünde çoğalsınlar.' Nuh, karısı, oğulları ve gelinleriyle birlikte gemiden çıktı. Bütün hayvanlar, sürüngenler, kuşlar, yeryüzünde yaşayan her tür canlı da gemiyi terk etti. Nuh Rabb' i için bir sunak yaptı. Orada bütün temiz sayılan hayvanlarla kuşlardan yakmalık sunular sundu."[100] Tanrı tekrar insanların ve hayvanların çoğalmasını istiyordu. Gemide ise bu durum (erkek ve dişi hayvanlar ayrı tutularak) yasaklanmıştı. Sebebiyse -hayvanlar için- sadece yeryüzünde çoğalabilir ve semereli olabilecekleridir. Nuh (a.s.)' un ise gemiden inmesine rağmen yeniden isyankâr ve günahkâr bir nesil gelmesi korkusundan hâlâ çoğalmaya yanaşmama durumu, Tanrı' nın bir daha böyle bir toptan yok etme cezası vermeyeceğine söz vermesi üzerine son bulmuştur. Hz. Nuh kurban keserek Rabb' e teşekkür etmiştir. Aynı zamanda temiz hayvanlardan neden yedişer çift alındığını da anlamıştır.[101]

Nuh (a.s.)' un bir mezbaha inşa ederek kestiği kurbanlar Tanrı' nın hoşuna gitmişti. Bu sayede bir daha ne olursa olsun insanları böyle bir toptan helâke uğratmayacağına söz verdi. "Dünya durdukça; ekin ekmek/biçmek, sıcak/soğuk, yaz/kış, gece/gündüz var olacaktır." [102] Bu müjdeyle artık bireyler kendi günahlarından sorumlu tutulacak ve toplumların yoldan çıkmaları nedeniyle yeryüzünün tamamı cezalandırılmayacaktı. Mevsimlerin ve astronomik düzenin doğal döngüsünün de değişmeyeceği buradan anlaşılmaktadır. Bu ve buna benzer ayetler Tevrat' ın değişik yerlerinde tekrarlanan bölümlerdir. Bunlar Yahudilerin kendileriyle Rabb arasındaki ahitleşmeleri ve tarafların ittifak halinde olduklarını göstermektedir. Böylece

[98] Yar., 8/6-14.
[99] MacDonald, *a.g.e.*, s.45.
[100] Yar., 8/15-20.
[101] Farsi, *a.g.e.*, I, s.51.
[102] Yar., 8/22.

iki taraf da sözünde durduğu sürece Yahudiler, kendilerine vaat edilen şeylere kavuşturulacak ve onlar üzerinde hak sahibi olacaklardır.[103]

4. Tufan Bitişi: Yeni Hayatın Tesisi

Büyük bir hezimetin sonunda yok olan insanlığın yeniden inşa edilmesi ve insanların bir daha eski kötülüklere dönmemesi için Tanrı, Nuh (a.s.) ile bir anlaşma yaptı. "Tanrı, Nuh' u ve oğullarını kutsayarak, 'Verimli olun, çoğalıp yeryüzünü doldurun!' dedi. 'Yerdeki hayvanların, gökteki kuşların tümü sizden korkup ürkecek. Yeryüzündeki bütün canlılar, denizdeki bütün balıklar sizin yönetiminize verilmiştir. Bütün canlılar size yiyecek olacak. Yeşil bitkiler gibi, hepsini size veriyorum. Yalnız kanlı et yemeyeceksiniz, çünkü kan canı içerir. Sizin de kanınız dökülürse, hakkınızı kesinlikle arayacağım. Her hayvandan hesabını soracağım. Her insandan, kardeşinin canına kıyan herkesten hakkınızı arayacağım. Kim insan kanı dökerse, kendi kanı da insan tarafından dökülecektir. Çünkü Tanrı insanı kendi sûretinde yarattı. Verimli olun, çoğalın. Yeryüzünde üreyin, artın.' Tanrı Nuh' a ve oğullarına şöyle dedi: 'Sizinle ve gelecek kuşaklarınızla, sizinle birlikteki bütün canlılarla -kuşlar, evcil ve yabanıl hayvanlar, gemiden çıkan bütün hayvanlarla- antlaşmamı sürdürmek istiyorum. Sizinle antlaşmamı sürdüreceğim: Bir daha tufanla bütün canlılar yok olmayacak. Yeryüzünü yok eden tufan bir daha olmayacak.' Tanrı şöyle sürdürdü konuşmasını: 'Sizinle ve bütün canlılarla kuşaklar boyu sonsuza dek sürecek antlaşmamın belirtisi şu olacak: Yayımı bulutlara yerleştireceğim ve bu, yeryüzüyle aramdaki antlaşmanın belirtisi olacak. Yeryüzüne ne zaman bulut göndersem, yayım (Gökkuşağı) bulutların arasında ne zaman görünse, sizinle ve bütün canlı varlıklarla yaptığım antlaşmayı anımsayacağım. Canlıları yok edecek bir tufan bir daha olmayacak. Ne zaman bulutlarda yay görünse, ona bakıp yeryüzünde yaşayan bütün canlılarla yaptığım sonsuza dek geçerli antlaşmayı anımsayacağım.' Tanrı, 'Kendimle yeryüzündeki bütün canlılar arasında sürdüreceğim antlaşmanın belirtisi budur' dedi.[104]

Bu bölümde çok önemli noktalar mevcuttur. Öncelikle Nuh (a.s.)'ın insanlığın tekrar bu dört aileden eski sayısına nasıl döneceği konusundaki endişesi, 'Verimli olun, çoğalıp yeryüzünü doldurun!' ifadesiyle sona erdirilmiştir. Daha sonra bütün hayvanların insanların emrine verildiği, bu canlılardan istenildiği gibi faydalanılacağı belirtilmiştir. Çünkü gemide onları tüm zorluklara rağmen rahat ettirmiştir. Daha önceleri kanlı et yemek yasaktı (Kan aynı zamanda can demekti.) İlk defa et yemeye izin çıkmaktadır. Buradaki kasıt, kesilerek

[103] Bk.: Yar., 21/1, 32/9; Mıs. Çık., 12/25; Çöl. Say., 14/15-16; Yas. Tekr., 6/3-18, 7/8-12.
[104] Yar., 9/1-17.

canı tamamen çıkmış, kanından arındırılmış ettir.[105] Yine haksız yere insan öldürmenin yasaklandığını bunu yapanların misliyle cezalandırılacağını da görmekteyiz. Hatta hayvanların insanları öldürmesinin de aynıyla karşılık bulacağı belirtilmiştir. 'Yay (Gökkuşağı)' ifadesinin kullanılması birlik ve beraberliğin bozulmaması, farklılıkların önemli olmadığı anlamları taşımakla beraber Tanrı'nın Nuh (a.s.) ve oğullarıyla vardığı anlaşmanın bir nişanesiydi. Aynı zamanda gökkuşağı her göründüğünde insanlar büyük tufanı hatırlayıp davranışlarına çeki düzen vereceklerdi.[106]

Tanrı Nuh (a.s.)'a Adem (a.s.)'e söylediği gibi verimli olmasını, sayıca artmasını dünyayı doldurması, hayvanlara hükmetmesi, belli şartla içinde yiyip içmelerini emretti. Yani aynı sözleşme Nuh (a.s.)'ın yeni başlangıcında da verilmiştir. Şimdi insanlık için yeniden bir sözleşme yapılması gerekliydi. Bu anlaşma olmasaydı, tufanın yaşam alanlarını tamamen yok etmesinden dolayı insanlar Tanrı'nın verdiği sözlere karşı güven sorunu başlayabilirlerdi ve kısa süre içinde tekrar eskiye dönüşler gerçekleşebilirdi. Bu sözleşme doğanın ve yeni hayatın düzenini sağlamak, ahlâkî bozulmanın -daha önce olduğu gibi- kontrolsüz hale gelmemesi için de önemliydi. Bundan dolayı insanoğlu adaletle yönetmek için hükümet kurmuştur. Bu antlaşmanın kozmik ve evrensel olduğu, Tanrı' nın bir işareti olarak verdiği gökkuşağından anlaşılır. Gökkuşağının bir yağmurdan sonra o horizon üzerine çıkması, Tanrı' nın sözünü unutmadığının, bir daha tüm dünyayı yok etmeyeceğinin bir garantisi gibiydi. Gökkuşağı aynı zamanda savaş yayına benzer. Eski Ahit' in birçok yerinde Tanrı ok ve yayı adalet ve yargı anlamlarında kullanmıştır. Bu da tanrının artık savaş istemediğinin ve adaletle yürüyen bir dünya istediğinin göstergesiydi.[107]

Tufanın etkileri azaldıkça yaşam normalleşmeye başladı. Nuh (a.s.) ve ailesi Tanrı'nın emrettiği şekilde geçinme yollarını devam ettirdiler. Ağırlıklı olarak çiftçilikle geçiniyorlardı. Nuh peygamber üzüm bağları dikerek onları yetiştirmeye başladı. Oğulları ise onun yolundan gittiler. "Gemiden çıkan Nuh'un oğulları Sam, Ham ve Yafet idi. Ham Kenan'ın babasıydı. Nuh'un üç oğlu bunlardı. Yeryüzüne yayılan bütün insanlar onlardan üredi. Nuh çiftçiydi, ilk bağı o dikti. Şarap içip sarhoş oldu, çadırının içinde çırılçıplak uzandı. Kenan'ın babası olan Ham babasının çıplak olduğunu görünce dışarı çıkıp iki kardeşine anlattı. Sam'la Yafet bir giysi alıp omuzlarına attılar, geri geri yürüyerek çıplak babalarını örttüler. Babalarını çıplak görmemek için yüzlerini öbür yana çevirdiler. Nuh ayılınca küçük

---

[105] http://www.chabad.org/library/bible_cdo/aid/8169/jewish/Chapter-5 (E. T.: 07.10.2015).
[106] Farsi, *a.g.e.*, I, s. 55.
[107] John F. Walvoord - Roy B. Zuck, -*The Bible Knowledge Commentary- Old Testament,* Zondervan Publishing House, Michigan/U.S.A..-1985, s. 41.

oğlunun ne yaptığını anlayarak şöyle dedi: Kenan'a lanet olsun, Köleler kölesi olsun kardeşlerine. Övgüler olsun Sam'ın Tanrısı Rabb'e, Kenan Sam'a kul olsun. Tanrı Yafet'e bolluk versin, Sam'ın çadırlarında yaşasın, Kenan Yafet'e kul olsun. Nuh tufandan sonra üç yüz elli yıl daha yaşadı. Toplam dokuz yüz elli yıl yaşadıktan sonra öldü."[108] Dikkat edilecek olursa âyetlerde iki büyük günahın işlendiğini görüyoruz. Birincisi, Nuh (a.s.)'un yetiştirdiği (Raşhi'ye göre birçok bitkiden ekmesine rağmen özellikle yeryüzünde o güne kadar ekilen en büyük üzüm bağını oluşturması onun niyetini açık açık göstermektedir.[109]) üzümlerden şarap yaptığı ve ondan içerek sarhoş olduğu sonrasında ise elbiselerini tamamen çıkararak sızmasıdır. Bir peygamberin bunu yapması akla ve kurallara muhalif görünse de Yahudi kaynaklar Nuh (a.s.)'un tufanın psikolojik etkisinden kurtulamadığı için putperestler gibi sarhoşlukla dertlerini unutma yoluna gittiği yönünde bir açıklama yaparlar. İkincisi ise torunu Kenan'ın (Âyetin bir bölümünde küçük oğlu diye geçse de Kenan, Yafet'in oğludur.) onu çıplakken izlemesidir. Hatta bazı kaynaklarda daha da ileri gidip Nuh peygambere cinsel yönden yaklaştığı da ileri sürülmüştür. Bunun Nuh (a.s.) tarafından anlaşılmasından sonra da lanetlendiği belirtilir. Bir diğer görüşe göre ise Kenan'ın dedesini iğdiş ettiğidir.[110] Oğlu Ham'ın hatası ise babasını bu halde gördüğü halde durumu örtmemesi ve kardeşlerine biraz laubali bir şekilde anlatmasıdır. Diğer kardeşlerin övülmesi ve taltif edilmesi ise edepli bir şekilde babalarının bu açığını örtmeleridir.

Aslında bu olay çok büyütülmesi gerekmeyen bir olay gibi görünse de Nuh peygamberin lâneti insanlığın ilerideki yaşantısını önemli derece de etkilendiği söylenebilir. Bu olaydan dolayı Nuh (a.s.) Kenan ve onun soyundan gelenleri lanetlemiştir. İleride bütün insanlığa köle olmaları istenmiştir. Aslında Sam'ın Arabistan Yarımadası; Ham'ın da Afrika ırklarının atası olduğu görüşü kabul edilirse[111]; bu bedduanın gerçekleştiği düşünülebilir. Buna dayanarak bu soydan gelenlerin başka milletlere uzun süre kölelik yapmaları ve -kanaatimizce- bazı ırkların ten renklerinin bu yüzden karartıldığı da söylenebilir.[112]

5. Nuh (a.s.)'ın Oğullarının Soyu: Irkların Oluşumu

Kaynaklara göre Nuh peygamberin tufandan sonra oğlu olmadı. İnsanlık Yafet, Sam ve Ham'ın soyundan gelmiştir. "Nuh'un oğulları Sam, Ham ve Yafet'in öyküsü şudur: Tufandan sonra bunların birçok oğlu oldu. Yafet'in oğulları: Gomer, Magog, Meday, Yâvan,

---

[108] Yar., 9/18-28.
[109] Farsi, *a.g.e.*, I, s. 57.
[110] Walvoord - Zuck, *a.g.e.*, s. 41, Farsi, a.g.e., I, s. 57.
[111] MacDonald, *a.g.e.*, s. 46.
[112] https://turkcihantarihi.wordpress.com/(E.T.: 21.05.2017); http://www.angelfire.com/tn3/tahir/trk73/(E.T.:21.05.2017).

Tuval, Meşek, Tiras. Gomer'in oğulları: Aşkenaz, Rifat, Togarma. Yâvan'ın oğulları: Elişa, Tarşiş, Kittim, Rodanim. Kıyılarda yaşayan insanların ataları bunlardır. Ülkelerinde çeşitli dillere, uluslarında çeşitli boylara bölündüler. Ham'ın oğulları: Kûş, Misrayim, Pût, Kenan. Kûş'un oğulları: Seva, Havila, Savta, Raama, Savteka. Raama'nın oğulları: Şeva, Dedan. Kûş'un Nemrut adında bir oğlu oldu. Yiğitliğiyle yeryüzüne ün saldı. Rabb'in önünde yiğit bir avcıydı. "Rabb'in önünde Nemrut gibi yiğit avcı" sözü buradan gelir. İlkin Şinar topraklarında, Babil, Erek, Akat, Kalne kentlerinde krallık yaptı. Sonra Asur'a giderek Ninova, Rehovot-ir, Kalah kentlerini ve Ninova'yla önemli bir kent olan Kalah arasında Resen'i kurdu. Misrayim Ludlular'ın, Anamlılar'ın, Lehavlılar'ın, Naftuhlular'ın, Patruslular'ın, Filistliler'in ataları olan Kasluhlular'ın ve Kaftorlular'ın atasıydı. Kenan ilk oğlu olan Sidon'un babası ve Hititler'in, Yevuslular'ın, Amorlular'ın, Girgaşlılar'ın, Hivliler'in, Arklılar'ın, Sinliler'in, Arvatlılar'ın, Semarlılar'ın, Hamalılar'ın atasıydı. Kenan boyları daha sonra dağıldı. Kenan sınırı Sayda'dan Gerar, Gazze, Sodom, Gomora, Adma ve Sevoyim'e doğru Laşa'ya kadar uzanıyordu. Ülkelerinde ve uluslarında çeşitli boylara ve dillere bölünen Hamoğulları bunlardı. Yafet'in ağabeyi olan Sam'ın da çocukları oldu. Sam bütün Ever soyunun atasıydı. Sam'ın oğulları: Elam, Asur, Arpakşat, Lud, Aram. Aram'ın oğulları: Ûs, Hul, Geter, Maş. Arpakşat Şelah'ın babasıydı. Şelah'tan Ever oldu. Ever'in iki oğlu oldu. Birinin adı Pelek'ti; çünkü yeryüzündeki insanlar onun yaşadığı dönemde bölündü. Kardeşinin adı Yoktan'dı. Yoktan Almodat'ın, Şelef'in, Hasarmavet'in, Yerah'ın, Hadoram'ın, Uzal'ın, Dikla'nın, Oval'ın, Avimael'in, Şeva'nın, Ofir'in, Havila'nın, Yovav'ın atasıydı. Bunların hepsi Yoktan'ın soyundandı. Doğuda, Meşa'dan Sefar'a uzanan dağlık bölgede yaşarlardı. Ülkelerinde ve uluslarında çeşitli boylara ve dillere bölünen Samoğulları bunlardı. Tufandan sonra kayda geçen, ulus ulus, boy boy yeryüzüne yayılan bütün bu insanlar Nuh'un soyundan gelmedir." [113]

Nuh peygamberin soyu 70 ulusu oluşturmuştur. Yafet halkı; Medler, Grekler, Kıbrıslılar, Avrupa'nın Kuzeyi ve Kafkasya (Birçok araştırmacı Doğu halklarını da -Türkistan gibi- buraya dahil etmektedirler.) Sami halkı; İsrailoğulları, Araplar, Asurlular, Aramiler ve Fenikeliler. Hami halkı da; Etiyopyalılar, Mısırlılar, Kenanlılar, Filistinliler, Babilliler ve diğer Afrika halklarıdır.[114]

Tevrat'ta anlatılan bu dağılım tablosunun net bir şekilde anlatılması bu konunun basite indirgendiği anlamına gelmemelidir. Bu bir soy ağacı meselesidir. Hemen birkaç nesilde

---

[113] Yar., 10/1-32.
[114] MacDonald, *a.g.e.*, s. 46.

olabilecek bir hadise değildir. Bunun düşününce nasıl olabileceğini anlamak için tekvin bölümümdeki ilk yaratılışı anlatan bölümlerin de iyi incelenmesi de gerekmektedir.[115]

6. Kısaca Tufanın Kronolojisi

Tevrat'ta tufan anlatılırken bazı bölümlerde zaman belirten birçok sayı verilmektedir. Bu zaman dilimlerinin daha rahat anlaşılabilmesi için kısa bir kronolojik sırayla göstermeyi uygun gördük.

I. " **İlk yedi gün:** Hz. Nuh'un gemiye binmesi ile tufanın başlaması arasındaki süre.

II. **Kırk gün ve gece:** Yağmurun yağdığı süre.

III. **Yüz elli gün:** Yağmurun başladığı günden suların alçalmasına kadar geçen süre, geminin Ararat Dağı'na oturuşu.

IV. **İki yüz yirmi dört gün:** Tufanın başlamasından dağların göründüğü süre.

V. **Kırk gün:** Dağların tepesinin görünmesinden Nuh (a.s.)'un kuzgunu göndermesine kadar geçen süre.

VI. **Yedi gün:** Kuzgunun gönderilmesi ve güvercinin ilk gönderilmesi arasındaki süre.

VII. **İkinci yedi gün:** Güvercinin ikinci gönderilişine kadar.

VIII. **Üçüncü yedi gün:** Güvercinin son kez gönderilişine kadar.

IX. **Üç yüz on dört gün:** Tufanın başlangıcından, Nuh(a.s.)'un geminin kapağını açtığı güne kadar geçen süre.

X. **Üç yüz yetmiş bir gün:** Tufanın başlangıcından, toprağın tamamen kurumasına kadar geçen süre, Nuh peygambere gemiden çıkması emredildi." [116]

B) Tufan Konusunda Yahvist Metin İle Ruhban Metnin Mukayesesi

Tevrat ilâhî olarak gönderilmesinden uzun bir süre sonra yazıya aktarıldığından dolayı metinler arasında çeşitli farklılıklar görülmektedir. Yazıldığı dönem ve yazarın açıklamalarını eklemeleri sonucu değişik metinler (Yahvist, Elohist, Ruhban, Tesniye) ortaya çıkmıştır.[117] Tufan konusunun geçtiği bölümlerde ise Yahvist ile Ruhban metinlerinin birlikte verildiğini görmekteyiz. Yahvist metinlerin M.Ö. 9. ve 8. yüzyılda yazıldığı bilinirken; Ruhban

---

[115] Carol M. Kaminsky, *From Noah To İsrael: Realization Of The Primaeval Blessing After The Flood*, T&T Clark İnternational Publishing, New York/A.B.D.-2004, s. 11.

[116] MacDonald, *a.g.e.*, s. 45.

[117] Norman Habel, *Literary Criticism of The Old Testament*, Fortress Press, U.S.A.-1971, s. 5.

metinlerinin Yahudilerin Babil sürgünü veya daha sonra yazıya geçirildiği bilinmektedir. Bu sebeptendir ki, metinlere bakıldığında birbirini destekleyen ve farklı olan âyetlerin olduğu dikkati çeker. [118] " Bu farklılık ve benzerlikleri Hz. Nuh ve tufan açısından karşılaştırdığımızda şunları söyleyebiliriz:

1. Tufan cezasının veriliş nedeni, oluş biçimi ve sonucu her iki metinde de aynıdır.[119]

2. Gemi hakkındaki ayrıntılı bilgiler Ruhban metninde verilir.[120] Yahvist metinde çok ayrıntıya girilmemiştir.[121]

3. Gemiye alınan hayvanlar konusunda, Ruhban metnine göre; her çeşit hayvandan birer çift alınmıştır.[122] Yahvist metne göre ise; temiz hayvanlardan yedişer çift, temiz olmayanlardan ise birer çift alınmıştır.[123]

4. Gemiye sadece Hz. Nuh ve ailesinin binmesi konusu her iki metinde de aynıdır.[124]

5. Tufan başladığında Hz. Nuh'un yaşı hakkında Ruhban metni gün/ay verirken; Yahvist metinde böyle bir bilgi verilmemiştir.[125]

6. Suların kaynağı konusunda Ruhban metinde tufan yerden fışkıran ve gökten gelen sularla oluşurken; Yahvist metinde ise sadece gökten gelen sularla tufan meydana gelmiştir.[126]

7. Tufanın başlayıp gemiye binilmesinden, yine tufanın sona erip gemiden inilmesine kadar olan süre; Ruhban metninde bir yıl; Yahvist metinde ise yaklaşık iki aydır.[127]

8. Geminin Ararat Dağı'na oturması sadece Ruhban metninde verilmiştir.[128]

9. Gemiden çıkıldıktan sonra Hz. Nuh'un Tanrı'ya sunak olarak kurban kesmesi Yahvist metinde yer alırken; Ruhban metninde böyle bir bilgiye yer verilmemiştir.[129]

10. Suyun yüksekliği konusunda ruhban metninde yüksek dağların on beş arşın üzerine çıktığından bahsedilmektedir.[130] Yahvist metinde bu konu hakkında bilgi yoktur. " [131]

---

[118] Hilmi Ömer Budda, "Sümer Dininin Babil-İbrani-İslam Dinleri Üzerinde Yaptığı Tesirler: İbrani ve İslam Dinlerinde Tufan Hikayesi", *Darülfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası*, İstanbul-1932, XXIII, s. 58-59.
[119] Yar., 6/5-7 (Yahvist Metin), Yar., 6/11-13 (Ruhban Metni).
[120] Yar.,7/1.
[121] Yar., 6/14-21.
[122] Yar., 6/19-20
[123] Yar., 7/8-9.
[124] Yar., 6/18 (Yahvist Metin), Yar., 7/13 (Ruhban Metni).
[125] Yar., 7/6 - 7/11.
[126] Yar., 7/12 (Yahvist Metin), Yar., 7/11 (Ruhban Metni).
[127] Yar., 7/10 - 8/12 (Yahvist Metin), Yar., 7/6 – 8/13(Ruhban Metni).
[128] Yar., 8/4.
[129] Yar., 8/20.
[130] Yar., 7/19-20.
[131] Ömer Faruk Harman, "Tufan", *D.İ.A.*, T. D. V.Yayınları, , İstanbul-2007, XXXXI, 321; Ömer Faruk Harman, Kitab-ı Mukaddes ve Diğer Dinlere Göre Hz. Nuh ve Tufan, *Hz. Nuh'tan Günümüze - Cizre Sempozyumu*, ed. M. Sait Özervarlı, Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul-1999, 18-19; Eroğlu, Engin, *Kutsal Kitaplardaki Tufan Olayı'nın Tarihi Temelleri*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-2007, s. 20.

Görüldüğü gibi iki metin arasında çeşitli konularda oldukça belirgin farklar vardır. Bunun -başta da belirttiğimiz gibi- değişen zaman, otorite veya yazıya geçirenin bilgi kaynaklarının farklılığından meydana geldiği kanaatindeyiz. Ayrıca Yahudilerin meraklı, ayrıntıları öğrenmeyi seven bir karaktere sahip olmalarının bu farklılıkların oluşmasında etkili olduğunu da düşünmekteyiz.

C) Değerlendirme

İnsanlık tarihini, genetiğini, ırkını, yaşadığı bölgeyi değiştiren ve yeni bir başlangıç oluşturan bu olay Yahudiliğin kutsal metinlerinde kendisine geniş bir yer bulmuştur. Bu bölümde bunları ayrıntılı, neden - sonuç ilişkisine dayanarak açıklamaya çalıştık.

Tevrat bu konuda çok ayrıntılı bilgiler içermektedir. Tufan bozulmuş ve düzelme ihtimali olmayan bir kavmi yok edip yeniden Tanrı'nın yolunda ilerleyen bir topluluk oluşturmak için verilmiş helak biçimidir. Yaratılış bölümünde geniş olarak yer bulmuştur. Nuh peygamberin uzun süre halkının düzelmesi için çaba gösterdiği ancak düzelmek bir yana -iman eden küçük bir kesimi hariç- daha da azgınlaşan bir topluma karşı mücadelesi anlatılmıştır. Yaratıcının verdiği emir ve talimatlar doğrultusunda (iman edenler, havyalar, erzak ve eşyaları ayrı ayrı rahat bir şekilde muhafaza edecek şekilde dizayn edilmiş) yapılan bir gemi inşa edilmiştir. Yapılan hazırlıklar bittikten sonra beklenen vakit gelmiş ve tufan başlamıştır. Bütün yeryüzü sular altında kalmış gemi ehli dışında hiçbir yaşayan varlık kalmamıştır.

Yeryüzü tamamen kirlerinden temizlendikten sonra tufan sona ermiş ve sular çekilmeye başlamıştır. Gemi Ararat Dağları'da karaya demir atmıştır. Bu konuda kaynakların hemen hepsi Ararat Dağları'ndan kastedilenin Ağrı Dağı olduğu üzerinde durmaktadır. Gemiden indikten ve sular iyice çekildikten sonra yeni hayatın temellerini atmak için girişimlere başlanmıştır.

Ancak Yaratıcı tarafından indirildiği tahmin edilen zamandan, yüzlerce yıl sonra yazıya geçirilen bu metinlerin böyle derin ayrıntılar verebilmesi bizi düşündürmektedir. Bunun yanında tufan ile ilgili bölümlerde verilen ölçü ve zaman terimlerinin bu kadar net olması, vahyedildiği dönemden yaklaşık 6-7 yüzyıl sonra yazıya aktarılan bir kutsal metin açısından doğruluğunun tartışılmasına sebep olmaktadır. Çünkü farklı zamanlarda yazılmış Tevrat eleştirilerinde, bu metinlerdeki verilerin bazılarının birbiriyle çeliştiği görüşü hakimdir. Bu

sebeple birçok Eski Ahit eleştirisi kaleme alınmıştır. Böylece Tevrat' ın içerdiği bilgilerin doğruluğu tartışılmaya başlanmıştır. [132]

Tevrat' taki tufan hadisesinin içerdiği bilgilerin genel temasına bakacak olursak, Yaratıcı'nın gücünü ve O'nun insanları serbest bırakmasına rağmen hiçbir zaman başıboş bırakmadığını görürüz. Her nerede ve nasıl olursa olsun hiçbir suçun cezasız kalmayacağı gerçeği karşımıza çıkar. Hele bu suç Yüce Yaratıcı'ya karşı işlenmişse O'nun adaletli yargılamasıyla muhakkak bedeli ödeneceği açıkça vurgulanmıştır. Ancak bu tip bir cezayı bir daha vermeyeceğini vaat ederek insanlığı bir nebze de olsa rahatlatmıştır. Fakat bu bizlere, O'nun merhametine güvenerek tekrar aynı yanlışları yapma özgürlüğünü vermemelidir. Zira bu tip bir anlayış kişi ve toplum hayatını etkileyerek, ahlâkî bozulmalara neden olacağı gibi yine Yaratıcı'nın gazâbına sebebiyet verebileceğini düşünmekteyiz.

[132] Richard Elliott Friedman, *Kitâb-ı Mukaddes'i Kim Yazdı*, Trc. Muhammed Tarakçı, Kabalcı Yay., İstanbul-2004, s. 25-28.

II. Hıristiyan Kaynaklarına Göre Nuh Peygamber ve Tufan Hadisesi

A) İnciller' de (Yeni Ahit) Hz. Nuh ve Tufan Hadisesi

Her yeni peygamber insanlardan kendi yolunu takip etmelerini istemekle birlikte kendisinden önce gelene de iman etmelerini şart koşar. Hıristiyanlık' ta da kendilerinden önceki şeriata (Tevrat, Zebur ve daha önceki peygamberlere) iman söz konusudur. Ancak Hıristiyanlığın kutsal kitabı olan İncil metinlerinde -genel özelliğinden olsa gerek- geçmiş peygamber ve hayatlarından ya da tarihi olaylardan çok bahsedilmediğini görmekteyiz. Bunlara sadece değişik bölümlerde kısa pasajlar halinde değinilmiştir.

İncillere genel bir açıdan bakıldığında geçmiş peygamberlerin ve milletlerin olayları anlatılırken hatırlatma bakımından değinildiği, sanki "bk.: Tevrat" iması verilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Bu sebeple Hıristiyanlar bu konularda Eski Ahit' e başvururlar. Tevrat' ta bu konuda geniş yer bulan olaylara göre yorumlarını yaparlar. Nuh (a.s.) ve tufan hadisesi de İncillerde çokça yer bulan bir mesele değildir. Sadece birkaç babta kendine yer bulur (Matta: 24/37-38, Luka: 3/36, 17/26-27, İbraniler: 11/7, I. Petrus: 3/6 ve 20, II. Petrus: 2/5).

Hıristiyanlıkta Nuh (a.s.) ve tufan kutsal metinlerde çok yer bulamasa da birçok kilise ve dini yapıda çeşitli ikonografilerle kendini göstermiştir. Bu ikonografilerin birçoğunun Tevrat'tan etkilenilerek yapıldığı gözlense de Hz. Nuh ve tufanının, Hıristiyanlarca önemsendiğini göstermektedir.[133] Çünkü Nuh (a.s.) ve ailesinin başından geçen bu hadise insanlığın karşılaşabileceği en büyük kırılma noktalarından biridir. Böylece dönemin hidayetten uzaklaşan insanlarına tufan kıssası anlatılarak insanların yeniden aynı hataya düşmemeleri için bir hatırlatma/uyarı verme amaçlanmıştır.[134]

Nuh peygamber nesebi temiz ve dindar bir aileden geliyordu. Luka' da Hz. İsa' nın soyu verilirken kendisine de yer verilmiştir. " … Sam oğlu, Nuh oğlu, Lemek oğlu, Metuşelah oğlu, Hanok oğlu, Yeret oğlu, Mahalalel oğlu, Kenan oğlu, Enoş oğlu, Şit oğlu, Adem oğlu..."[135] Görüldüğü üzere Nuh peygamber Adem (a.s.)'in onuncu kuşaktan torunuydu.

Yetiştiği ortam Tanrı'nın hoşuna gitmiyordu. Ve Nuh (a.s.)' u kavmine uyarıcı olarak göndermişti. Ancak bütün peygamberin karşılaştığı tepki ve zorbalıklarla o da karşılaştı.

[133] Ülkü Bahadır, *Hristiyan İkonografisinde Nuh Tufanı*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara - 2013, s. 5; bk. Resim-1-2-3-4-5.
[134] Bk.: İbraniler,11/7; I. Petrus, 3/20.
[135] Luka, 3/23-38.

Kendi yakınları dışında ona kimse iman etmedi ve ahlâksızlıklarına devam ettiler. Daha ilk insandan bu yana yaklaşık on kuşak geçmesine rağmen insanların o dönemin şartlarına göre böyle büyük bir cezayı hak edecek kadar sapkınlık içinde olmaları, onların sonunu hazırlamıştı. Tanrı Nuh (a.s.)'a bir tufan göndereceğini ve yeryüzünde O'na iman etmeyen hiç kimseyi sağ bırakmayacağını bildirdi. Nuh (a.s.) bu haberi aldıktan sonra kendisine iman eden ailesiyle birlikte böyle büyük bir su baskınından kurtulmak için bir gemi yaptı. "İman sayesinde Nuh, henüz olmamış olaylarla ilgili olarak Tanrı tarafından uyarılınca, Tanrı korkusuyla ev halkının kurtuluşu için bir gemi yaptı. Bununla dünyayı yargıladı ve imana dayanan doğruluğun mirasçısı oldu."[136] Burada Nuh peygambere yapılanların Tanrı tarafından cezalandırılacağı vaat edilmiştir.

Nuh peygamber gemi yapımına devam ederken diğer insanları uyarmayı, tufanın gerçekleşeceğini, bu gemiden başka kurtuluş yolunun olmadığını ve iman etmeyenin de kendisiyle beraber olamayacağını söylemeyi de ihmal etmiyordu. Ancak insanlar normal yaşantılarında değişiklik yapmaya hiç de niyetli değillerdi. "Bir zamanlar, Nuh'un günlerinde gemi yapılırken, Tanrı'nın sabırla beklemesine karşın bu ruhlar söz dinlememişlerdi. O gemide birkaç kişi, daha doğrusu sekiz kişi suyla kurtuldu."[137], "Nuh'un gemiye bindiği güne dek insanlar yiyip içiyor, evlenip evlendiriliyorlardı. Sonra tufan gelip hepsini yok etti." [138] Görüldüğü gibi tufan gerçekleşmeye başladığı halde insanlar yine de inkara ve isyana devam etmekteydiler. Yaratıcı ise sabretmeye devam etmiş onlara mühlet vermiştir. Ve tufan gelmişti. İman edenler Nuh peygamberle beraber sadece sekiz kişilerdi. Hepsi gemiye bindiler. İmanları onları kurtarmıştı. Diğerlerini ise büyük bir azap bekliyordu. "Tanrı eski dünyayı da esirgemedi. Ama tanrısızların dünyasına tufanı gönderdiğinde, doğruluk yolunu bildiren Nuh'u ve yedi kişiyi daha korudu." [139] "Nuh'un günlerinde nasıl olduysa, İnsanoğlu'nun gelişinde de öyle olacak."[140] Bu ayetler ise vakti geldiğinde iman edenler hariç hiç kimsenin (peygamber soyu bile olsa) esirgenmeyeceğini duyurmuştur. Ayrıca her ne kadar insanoğlu bu tufanla kirlerinden temizlenmiş olsa da yine bozulmaların olacağını, bu doğru yoldan uzaklaşanların, Hz. İsa'nın ikinci gelişinde yeryüzünden temizleneceğini de ifade etmektedir.[141]

[136] İbraniler, 11/7.
[137] I. Petrus, 3/20.
[138] Luka, 17/27.
[139] II. Petrus, 2/5.
[140] Matta, 24/37.
[141] Matta, 24/36-44.

B) Hıristiyanlıkta Tufanın Bir Yansıması Olarak Vaftiz Kültürü

Vaftiz kelime olarak "suya batırmak, yıkamak, suya daldırmak" anlamlarına gelen Grekçe "Babtizeim" kelimesinden gelmektedir. Terim olarak ise, bazı inançsızlık, saygısızlık, bazı günahkârlık hallerinden suyla temizlenmek anlamına gelir. Başlarda Essenîler (Esseniens) gibi bazı Yahudi mezhepleri tarafından icra edilmiştir.[142] Daha sonraları bu temizlik ayinine Hristiyanlar sahip çıkmıştır ve artık vaftiz Hıristiyanlara özgü bir ibadet gibi bilinmektedir.

Hıristiyanlıkla özdeşleşen vaftiz ibadeti, günahkâr olarak doğan çocuğun temiz ve kutsal suyla yıkanıp, günahlarından arındırılarak yeni hayatına başlatılması şeklinde tanımlanmaktadır.[143] Bir nevi günahsızlaştırma abdesti olan vaftiz aynı zamanda İsa Mesih' in kilisesine kabul edilme ve onun bedenine aidiyet anlamları da taşımaktadır.[144]

Suyla arınma miti tufandan bu yana birçok dînî ve kültürü etkilediği gibi Hıristiyanlıkta da kendine yer bulmuştur. Hatta peygamberlerin çağrısıyla dînî bir vecîbe halini almıştır. Nitekim bu ibadetin Hz. İsa ve Hz. Yahya tarafından düzenli olarak yapılan bir dînî gerekliliğe dönüştüğünü İncil âyetlerinden de görmekteyiz. Örneğin; "O günlerde Vaftizci Yahya Yahudiye Çölü'nde ortaya çıktı. Şu çağrıyı yapıyordu: Tövbe edin! Göklerin egemenliği yaklaşmıştır."[145] "Yeruşalim, bütün Yahudiye ve Şeria yöresinin halkı ona geliyor, günahlarını itiraf ediyor, onun tarafından Şeria Irmağı'nda vaftiz ediliyordu. Ne var ki, birçok Ferîsî' yle Sâdukî' nin vaftiz olmak için kendisine geldiğini gören Yahya onlara şöyle seslendi: Ey engerekler soyu! Gelecek gazaptan kaçmak için sizi kim uyardı?"[146] "Gerçi ben sizi tövbe için suyla vaftiz ediyorum, ama benden sonra gelen benden daha güçlüdür. Ben O'nun çarıklarını çıkarmaya bile layık değilim. O sizi Kutsal Ruh'la ve ateşle vaftiz edecek."[147] "Bu nedenle gidin, bütün ulusları öğrencilerim olarak yetiştirin; onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'un adıyla vaftiz edin."[148] "İman edip vaftiz olan kurtulacak, iman etmeyen ise hüküm giyecek."[149]

Genel olarak bu ibadetin kökenine bakıldığında, günah ve kirlerden su ile temizlenme vardır. Hıristiyan hayatının dini ve ahlaki bütünleşmesini göstermekte, geçmişi hatırlatarak

[142] Mehmet Aydın, *a.g.e.*, s. 776.
[143] Halil İnalcık, "Su", *D.İ.A.*, T. D. V.Yayınları, , İstanbul-2007 , XXXVII, 440.
[144] Aydın, *a.g.e.* (2005), s. 776.
[145] Matta, 3/1-2.
[146] Matta, 3/5-7.
[147] Matta, 3/11.
[148] Matta, 28/19.
[149] Markos, 16/16.

ruha asli durumunu kazandırmaktadır.[150] Tufan hadisesine baktığımızda da, insani değerlerden kopmuş, günahı meşru sayan, haramların kokusunun üstlerine sindiği ve hidâyete ermeleri mümkün olmayan bir topluluğun, suyun temizleyici gücüyle yeryüzünden silinmesi gerçeğini görürüz.[151] Dolayısıyla Hıristiyanlığın temel ibadetlerinden olan vaftiz; Tanrı'nın günahlarıyla yeryüzünü kirleten insanlardan temizlediği tufan hadisesinden esinlenildiği görülmektedir. Bu olayın bir tezahürü olarak ortaya çıkan "suyla günahlardan arınma" ritüeli daha sonradan sistematik bir ibadet şeklini almıştır.

C) Hıristiyan İkonografilerinde Hz. Nuh ve Tufanın Tezahürü

İkonografi, dinsel içerikli sanat yapıtlarında betimlenen dinsel olay ya da kişiyle ilgili tipleşmiş resim, heykel ve diğer plastik sanatların meydana getirdikleri tasvirleri inceleyen bilimsel disipline verilen genel addır.[152] İkonografik ve ikonolojik yöntem, akademik eleştiri içinde değerlendirilse de tarihsel ve sosyolojik eleştiri ile yakından ilgilidir. Bu yöntemde önemli olan, eserle yüz yüze gelindiğinde biçim (form) çözümlemesinin ötesine geçip eserin konu, dönem, ifade ve anlam derinliklerine inebilmek, onu farklı bakı açılarıyla sorgulayıp yorumlayabilmektir.[153]

Hırstiyanlıkta büyük önem taşıyan ikonlar özellikle dînî yapılarda kendini gösterir. Hatta VII. Genel Konsil' de (İ.S. 757) "kutsal resimler ve ikonlara saygı" kesin olarak kabul edilmiştir. Çünkü ikonlar aslını yansıtırlar. Bu sebeple her kilisenin duvar, kubbe, sütun, kapı gibi bölümlerinde çeşitli resim ve ikonlara rastlanır. Hz. Nuh ve tufan kutsal metinlerde kendine fazlaca yer bulmasa da, Tevrat'tan alınan pasajların resmedilmesiyle dînî yapılarda kendini gösterir. Tufana hazırlanış, geminin yapımı, suların yükselmesi ve tufan sonrası bu ikonlarda ve resimlerde betimlenmiştir.[154] Ancak burada dikkat edilmesi gereken diğer bir husus da, birçok ikonda İncil' de olmayıp da Tevrat' ta anlatılan olayların resmedilmesidir. Bu da başta söylediğimiz, Hıristiyanlıktaki Eski Ahit etkisini gözler önüne sermektedir.

Sonuç olarak önemli bir ibret mesajı olan tufan, Hıristiyan resim sanatında açık bir şekilde kullanılmıştır. Bu ikonların gerçeğin bir yansıması olarak kutsala götüreceğinden hiç

---

[150] Jacques Benigne De Bossuet, *Elevations Sur Les Mysteres*, Robert Laffont Publishing, Paris, 1906, s. 341.
[151] Mircea Eliade, *İmgeler Simgeler*, trc. M. Ali Kılıçlıay, Gece Yay., Ankara, 1992, s. 186.
[152] Bedrettin Cömert, *Mitoloji ve İkonografi*, De Ki Yay., Ankara, 2010, s. 16.
[153] Ekin Boztaş - Nazan Düz, "İkonografik ve İkonolojik Eleştiri Yöntemine Göre Tıntoretto'nun 'İsa'nın Vaftizi' Adlı Eserinin Analizi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, VII, sy.: XXIX, s. 320.
[154] Bahadır, *a.g.e.*, s. 5; Ayrıca bk.: Ekler: Resim: 1-2-3-4-5.

şüphe duyulmaz. Bu tip konuların resimlerle görselleştirilmesiyle de kalıcılığın yakalanmak istendiği açıkça görülmektedir.

D) Değerlendirme

Hıristiyanlığın temel yazılı kaynağı olan İncillerde yaptığımız araştırmalarda Nuh (a.s.) ve tufan hakkında ayrıntılı bir veri elde edemesek de olayın nedenleri, gelişimi ve sonuçları hakkında özet niteliğinde bilgiler mevcuttur. Zaten Hıristiyan bilim insanları ve ilahiyatçılar bu gibi konularda Tevrat'tan alıntılar yaparak çalışmalarını yürütmektedirler.

Bu konuda çalışma yapan Hıristiyan din adamları ve bilim insanları çalışma alanlarını ve kanaatlerini Yahudi kaynaklarından aldıkları bilgilere göre belirlemektedirler. Onlara göre de tufan olmuştur. İnsanlık iman edenler dışında yok olmuş ve yeni nesil Nuh (a.s.)'un soyundan gelmiştir. Ancak Hıristiyan araştırmacılar özellikle jeolojik ve arkeolojik çalışmalarla konuya açıklık getirmeye çalışmaktadırlar. Özellikle Mezopotamya bölgesinde yaptıkları çalışmalar tarihin toprağın altında kalmış birçok belgesini açığa çıkarmıştır. Bu çalışmaları araştırmamızın sonraki bölümlerinde (Farklı Bilim Dallarının Verilerine Göre Tufan) açıklayacağımız için tekrara düşmemek adına bu bölümde fazla değinmedik.

Tufanın Hıristiyan kültürüne yansıması olarak değindiğimiz diğer bir konu da dînî yapılarda gözlemlediğimiz resim ve heykellerdir. Dünya üzerindeki değişik coğrafyalardaki kiliselerde ve çevrelerindeki tarîhî yapılarda Hz. Nuh ve tufanın anlatıldığı resim ve heykellere rastlanmaktadır. Kanaatimizce bunlar tufanın etkilerinin, İncil' de olmasa da sosyal hayattaki etkisini göstermektedir.

III. BÖLÜM:

İSLÂMÎ KAYNAKLARA GÖRE NUH (A.S.) VE TUFAN

İslâm, Allah (c.c.)' ın insanları yaradılış amaçlarına uygun bir hayat sürmeleri için peygamberleri aracılığıyla gönderdiği dinin adıdır.[155] Bu dinin temel bilgi kaynağı ve aynı zamanda kutsal kitabı da Kur'an-ı Kerim'dir. Kur'an-ı Kerim, Allah (c.c.) tarafından Hz. Muhammed (S.A.V.)'e tedrici bir metotla yaklaşık yirmi üç yılda vahyettiği son ilahi kitaptır.[156] İslam dinin temel bilgi kaynaklarının ikincisi ise Hz. Muhammed (S.A.V.)'in Sünneti (söz, davranış ve takrirleri)'dir. İslam'ın inanç ve ibadet esasları bu iki temel üzerine bina edilmiştir.

Nuh (a.s.) ve tufan hadisesi başta Nûh ve Hûd Sûreleri olmak üzere Kur'an-ı Kerim' in birçok bölümünde bahsi geçmiş ve ibret alınması için tekrar tekrar hatırlatılan, Hz. Muhammed (S.A.V.)' e atfedilen bazı hadislere konu olan, insanlık tarihi açısından son derece öneme haiz bir olaydır.[157] Biz de bu bölümde Kur'an-ı Kerim'de anlatılan olayı değişik açılardan anlatmaya çalışacağız.

I. Tufanın Sebeplerinin İslâmî Açıdan Tahlili Bağlamında Suçun Tanımı ve Cezanın Su Yoluyla Verilmesinin Nedeni

Suç kavramı İslam hukukunda "cerime" sözcüğü ile ifade edilmiştir. Arapça "Cerm" kökünden türeyen "Cerime", sözlük olarak, kesmek ve elde etmek/kazanmak anlamlarına gelir.[158] Kur'an-ı Kerim'de ise "yasaklanmış bir davranış sergilemek" anlamında kullanılmıştır.[159]

Istılâhî manada (klasik İslâm kaynaklarında) suç, "şer'an haram kılınmış bir fiilin adı" olarak tarif edilmiştir. Çağdaş İslâm hukukçuları ise suçu, "yasak bir fiili yapmak veya

---

[155] A'râf, 3/19.
[156] Hicr, 15/9, Ahzâb, 33/40.
[157] Zeki Tan, "Nuh Süresi Bağlamında Küresel Ahlak Bunalımında Hz. Nuh'un Mesajının Katkısı", *N.E.Ü.İ.F. İstem Dergisi*, Konya-2010, XVI, 114.
[158] Mehmet Boynukalın, "Suç", *D.İ.A.*, T. D. V.Yayınları, , İstanbul-2009 , XXXVII, 453.
[159] Tevbe, 9/66, Hud, 11/116; Adnan Akalın, "İslam Hukuku Açısından Suçun Unsurları", *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, Kasım-2013, X, 51; Rifat Uslu, "İslam Hukukunda Suç ve Ceza Kavramı", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Nisan-2015, VIII, sy. 37, 1050.

yapılması emredilen bir fiili terk etmek" şeklinde tarif edilmiştir.[160] Ceza ise bu suçların türlerine, yapılış şekillerine, gerekçelerine, sonuçlarına göre verilen karşılık, kısas, caydırıcı bir unsur olarak tanımlanmıştır.[161] İslâm hukukunda suç ve ceza konuları "Ûkûbat" başlığı altında toplanarak sistematikleştirilmiştir.[162]

İslam'da hiçbir davranış karşılıksız değildir. Nitekim "Kim zerre kadar hayır yapmışsa karşılığını görür; kim de zerre kadar şer işlemişse onu (karşılığını) görür." ayeti bunu işaret eder niteliktedir.[163] Aynı zamanda toplumsal dengenin sağlanması açısından da böyle olması Allah (c.c.)' ın "el-Âdil" isminin bir göstergesidir.[164]

Allah (c.c.) Kur'ân-ı Kerîm' de "kötü" olarak kabul ettiği davranışların önce zararlarından bahseder, sonra yapılırsa nasıl sonuçlanacağını anlatır, en sonunda da kesin bir dille yasaklar. Böyle tedrici bir metotla, şartların birbirine bağlanarak anlatılmasındaki amaç, insana kötülüğü yaptırmamaktan öte, yaklaşmasını dahi engellemek. Bir nevi sedd-i zerâî yöntemiyle uzak tutmaktır.

Dinin emirlerinin insan davranışları açısından önemi yadsınamaz derecede büyüktür. İnanan insan, Şârî' nin isteklerini yerine getirerek hem cezaya maruz kalmaz hem de O' nunla bağlarını güçlendirerek günahlara karşı daha dirençli olur. Bu konuda Marmara Üniv. İlahiyat Fak. Din Psikolojisi Öğ. Üyesi Prof. Dr. Ali Köse, "İnanç ve ibadetlerin gereklerini yerine getiren ve böylelikle kutsalla ilişki kurduğuna inanan bireylerin aynı zamanda davranışlarında ve toplumsal ilişkilerinde pozitif bir yönelime sahip olmaları beklenir. Yani kişinin kutsal alanla pozitif ilişki kurması çevresi ile de aynı paralelde ilişkiler geliştirmesi daha muhtemeldir. Bu yönelim kişiyi daha iyi bir insan yapar ve ona toplum için yararlı olma motivasyonu sağlar. Böylece kişi kendisini hem yatay hem dikey bir ilişki içinde hisseder. Kendisini değerli görür." yorumuyla dinin emir ve yasaklarını yerine getirme isteğinin kişinin yaşantısını olumlu yönde etkilediğine vurgu yapmıştır.[165]

Konuyla alâkalı bir diğer husus da cezanın veriliş şeklinin İslâmiyetteki karşılığının açıklanması hakkındadır. Su yaşamın temel öğelerinden biridir ve insan vücudunun yaklaşık

[160] Akalın, *a.g.e.*, X, 52.
[161] Abdurrahman Maliki, *İslam Hukukunda Ceza*, Köklü Değişim Yay., İstanbul-2002, s. 9.
[162] Riyad Maydani - Şamil Dağcı, , "İslam Ceza Hukukunun Genel Prensipleri", *İslami Araştırmalar Dergisi*, Tek-Dav Yay., Ankara-1990, IV, sy. I, , 61; İlhan Akbulut, "İslam Hukukunda Suçlar ve Cezalar", *Ankara Üniv. Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara-2003, LII, sy. I, 167.
[163] Zilzâl, 99/7-8.
[164] Cağfer Karadaş, *İslam Düşüncesinde Ahiret*, Emin Yayınları, Bursa-2008, s. 150-152.
[165] Uğur İlyas Canpolat, Prof. Dr. Ali Köse ile "*Dinin ve Duanın İyileştirici Gücü*" Hakkında Yapılan Röportaj, http://www.haber7.com/saglik/haber/403179-dinin-ve-duanin-iyilestirici-gucu-nedir (E.T.:22.12.2016).

% 70'ini oluşturur.[166] Su, bir besin maddesi olmasının yanında, içerisinde bulundurduğu mineral ve bileşiklerle vücudumuzdaki her türlü biyokimyasal reaksiyonların gerçekleşmesinde önemli etken olmasının yanı sıra vücudumuzun pH (*) dengesinin korunmasında da endikedir. Ayrıca hücrelerdeki moleküllere ve organellere dağılma ortamı oluşturmasına; besinlerin, artık maddelerin ilgili yerlere taşınmasına kadar birçok işlevi vardır.[167]

Suyun dönemlere ve kültürlere göre değişse de, hem arındırma hem de temizleme özelliğiyle toplumsal niteliğe sahip bir değerdir, H_2O'ya indirgenebilecek bir madde değildir.[168] Her dinde ve kültürde yaratılışın temelindeki aslî unsur olduğuna inanılan su, kalıplaşmış evrensel bir sembol (arketip) olarak "hayat, sonsuzluk, yenilenme, iyileşme, temizlenme, doğurganlık ve kutsallık" kavramlarını karşılamıştır. Bu karşılıklar İslâm' da da karşılığını bulmuştur. Kur'ân-ı Kerîm'de de suyun Kur'an' da da her canlının sudan yaratıldığı "O küfredenler görmediler mi ki, gökler ve yer bitişik idiler de Biz onları ayırdık; canlı olan her şeyi sudan yaptık. Hâlâ inanmıyorlar mı?" şeklinde açık bir dille ifade edilir.[169] Bununla beraber su ile yeniden doğma - temizlenme ritüelinin temeline inildiğinde tufan hadisesinin izleri görülmektedir. Zira su bir taraftan içinde her şeyin çözülüp şeklinin bozulduğu, diğer taraftan temizlendiği ve yeniden canlandığı kaynak olmaktadır. Buna göre su ile bağlantılı önemli bir sembolizm olan, insanlığın belli zamanlarda günahlarından dolayı suların altında kalması şeklindeki tufan sembolizmi, insanlığın içinden çıktığı suya geri dönme ve yeni bir çağ ve insanlık inşa etme fikrine dayanmaktadır. Günah sebebiyle çürüyen insanlık bu şekilde yitip gitmek yerine su yoluyla çözülüp yeniden canlılık ve saflık kazanmaktadır.[170]

Sonuç olarak suyun temizleme ve arındırma özellikleri çıkış noktası alındığında, ahlaken çökmüş, fikren çürümüş, yozlaşmış bir yaşama dönüşmüş, artık dönüşümden başka çaresi kalmamış olan insanlığın Allah (c.c.) tarafından tufanla temizlendiği, kirlerinden arındığı ve durulaştığı anlaşılmaktadır.

---

[166] Canlıların temel yaşam kaynağı olan su (H2O) kimyasal terim olarak iki hidrojen atomu ile bir oksijen atomunun kovalent bağla tepkimeye girmesi sonucu oluşan, kokusuz, renksiz ve tatsız sıvıya denir; bk. Eroğlu, Veysel, *Su Tasfiyesi*, T.C. Orman ve Su İşleri Yay., Ankara, 2008, s. 1.

* Ph (Power of Hydrogen): Bir çözeltinin asitlik veya bazlık derecesini tarif eden ölçü birimidir; bk. Enis Burkut, "Suyun pH Derecesi Herkesi İlgilendirir", *Su ve Teknoloji Dergisi*, İstanbul-2012, sy. 48, s. 27.

[167] Mutluhan Akın - Galip Akın,"Suyun Önemi Türkiye'de Su Potansiyeli Su Havzaları ve Su Kirliliği", *A.Ü. D.T.C.F. Dergisi*, Ankara-2007, XXXXVII, sy. II, 107.

[168] Hüsniye Akıllı, "Neoliberal Dönüşümün Etkisinde Tarımsal Sula(ma)", *Memleket Siyaset Yönetim Dergisi*,2009, IV, sy. X, 59.

[169] Enbiyâ, 21/30.

[170] İnalcık, *a.g.e.*, XXXVII, 440.

II. Kur'ân-ı Kerîm'de Hz. Nuh ve Tufan Hadisesi

"Nuh" kelimesi Kur'ân-ı Kerîm' in değişik yerlerinde toplam 43 defa, "tufan" kelimesi ise 4 defa geçmektedir. "Nuh (نو ح - Noah)", değişik dillerde; "sakin (Süryanice), dinlenmek - sükûnet bulmak - rahatlamamak (İbranice)" **(*)**; bazı destanlaşmış kültürel anlatılarda da tufandan kurtaran kahramanın "ömrü uzun olan (Ziusudra/Sümerce), hayatı yaşayan (Utnapiştim/Babilce)" adı olarak tarif edilmektedir.[171] Tufan (طوفان - flood) kelimesi ise, "sel getiren şiddetli yağmur, su baskını, her yeri kaplayan su" anlamlarına gelmektedir. Istılâhî mânâda ise Hz. Nuh' un kavminin helak edildiği büyük su baskınına denir.[172]

İslâmiyet' in temel bilgi kaynağı olan Kur'ân-ı Kerîm' de kullanılan metotlardan bir tanesi ve belkide en etkilisi geçmiş yaşanmışlıklardan (kıssa) örneklerin verilmesidir. Bunların çoğu daha önceki peygamberlerin risâlet dönemlerindeki yaşantılarından kesitler içerir. İnsanların ibret almaları ve bir daha aynı hataları yapmamaları için verilen bu kıssaların içinde insanlık tarihi açısından en önemlilerinden birisi de Hz. Nuh' un yaşam öyküsünün anlatıldığı bölümlerdir. Yaşananlar ahlâkî, sosyolojik ve psikolojik açıdan incelendiğinde ne denli çalkantılı ve yıpratıcı bir süreç olduğu görülmektedir. Bu sebeple Nuh (a.s.) "Ulü'l-Azm" denilen ve kendisinden özellikle söz alınan beş büyük peygamberden ilkidir.[173] "Hani biz peygamberlerden söz almıştık; senden, Nuh' tan, İbrahim' den, Musa' dan ve Meryem oğlu İsa' dan da. (Evet) biz onlardan pek sağlam bir söz aldık." [174] Diğerleri ise âyetten anlaşılacağı üzere; Hz. İbrahim, Hz. Musa, Hz. İsa ve Hz. Muhammed (S.A.V)' dir.[175]

Kur'ân-ı Kerîm' de bu hadise değişik süre ve ayetlerde, nedenleri ve sonuçlarıyla nasıl cereyan ettiği, öncesi ve sonrasıyla açıkça anlatılmıştır. Biz de olayın anlam bütünlüğüne bağlı kalarak, bölümler halinde, çeşitli tefsirlerden, kısas-ı nebilerden ve konuyla ilgili diğer kaynaklardan istifade ederek konuyu - İslami açıdan - değerlendireceğiz.

---

[171] Yazır, *a.g.e.*, VIII, 345; Ömer Faruk Harman, "Nûh", *D.İ.A.*, T. D. V.Yayınları, , İstanbul-2007, XXXIII, 224.
***** Anlamların Arapça olmaması 'Nuh' kelimesinin kökeninin başka dilden geçmesiyle alakalıdır.
[172] Harman, "Tufan", *a.g.e.*, 319.
[173] İsmail Çakan - Mehmed Solmaz, *Peygamberler ve Tevhid Mücadeleleri*, Ensar Neşriyat, İstanbul-2006, s. 46.
[174] Ahzâb, 33/7.
[175] Muhammed Ali Sabûnî, *Safvetü't- Tefâsir*, trc. Sadrettin Gümüş-Nedim Yılmaz, İz Yay., İstanbul-2003, VII, 60.

A) Tufan Öncesi Dönem: Tebliğ Süreci

Nuh (a.s.), Irak bölgesindeki Kûfe şehrinde dünyaya geldiği çeşitli İslam kaynaklarında belirtilmiştir.[176] (İrem şehrinde doğduğu da rivâyet edilir[177]). Kur'an' da ailesi ve soyu ile ilgili bir bilgi verilmemiştir. Ancak meşhur bir rivayete göre Hz. Nuh' un soyu, İbnu Melek b. Mettuşelah b. Annuh (Hz. İdris)'tur.[178] Çevresinde yaşanan ahlâksızlıklara ve putperestliğe çok kez davet edilmesine rağmen bu tuzaklara düşmeyerek Allah'ın hoşnutluğunu kazandı. Kırk yaşına geldiğinde ise peygamberlik göreviyle vazifelendirildi.[179] "Andolsun, biz Nuh'u kavmine elçi gönderdik. Onlara: Ben, sizin için apaçık bir uyarıcıyım.!" [180] Burada "kavmine gönderdik" ifadesinden onun, dünya üzerinde yaşayan kavimlerden sadece birine gönderilmiş anlamı çıkarılmamalıdır. Çünkü o devrin insan nüfusu ve coğrafyaya dağılımı göz önüne alındığında Hz. Nuh'un o dönem yaşayan bütün insanlar için bir uyarıcı olduğunu düşünmekteyiz. Bazı tefsirlerde de Nuh (a.s.)'ın (bozulmuş bir topluma) gönderilen ilk peygamber olduğu belirtilmiştir.[181]

Nuh (a.s.), risâletinin ilk zamanlarında insanları şu üç konuda uyarmıştır; "Allah'a kulluk edin; O'na karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin."[182] Bu emirlerin hangi konuları kapsadığını şöyle sıralayabiliriz:

a) Allah (c.c.)'a kulluk ve ibadet: Putlara ve aracılara yönelmemek, yalnızca onun emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınarak kalbî ve uzvî ibadetleri yerine getirmektir.

b) Allah (c.c.)'a karşı gelmekten sakınmak: Yakınlık, saygı, azabından korkmak ve takva dairesinde olmaktır.

c) Hz. Nuh'a itaat etmek: İtaat koşulsuz inanmayı gerektirir. Çünkü peygamberin her emri aslında Allah (c.c.)' ın buyruğudur. Bu sebeple peygambere itaat aslında Allah (c.c.)' a itaattir. [183]

Bu temel konular bütün peygamberler ve muhatapları açısından aynıdır. Çünkü vahiy kaynaklı dinlerin özündeki "Allah (c.c.)'a iman", felsefedeki inanma gibi soyut bir tefekkürü

---

[176] Yazır, *a.g.e.*, VIII, 348; Köksal, a.g.e., I, 87; Tan, a.g.e., s. 117.
[177] Ekrem Sarıkçıoğlu, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, Fakülte Kitabevi Yayınları, Isparta-2004, s. 62.
[178] Süleyman Mollaibrahimoğlu, "Nuh (a.s.) Kıssası", *Kur'an Mesajı İlmi Araştırmalar Dergisi*, Mayıs-1998, VII, 56.
[179] İsmail Hakkı Bursevî, *Muhtasar Rûhu'l-Beyân Tefsîri*, trc. Abdullah Öz ve dğr., Damla Yay.,İstanbul-1995, IX, 298.
[180] Hûd, 11/25.
[181] Sabûnî, *a.g.e.*, VII, 60.
[182] Nûh, 71/3.
[183] Ebu Abdillah Fahruddîn Muhammed er-Râzi, *Tefsir-i Kebir Mefatihu'l-Gayb*, trc. Suat Yıldırım ve dğr., Huzur Yay., İstanbul-2002, VIII, 144.

ifade etmez; imanın hayatın her alanında ibadet yoluyla pratize edilmesini de kapsar.[184] Bu vurgular yapılmadan gerçek bir iman tam mânâsıyla anlatılamaz.

Nuh (a.s.) kendinden sonraki peygamberler için de önemli bir örnektir. Denediği metotlar, sabır, tehditlere karşı gösterdiği tavır, verilen uzun vadeli emirlerdeki sebatı, tufan esnasındaki cesareti, gemiyi yapımındaki becerisi gibi özellikleri bakımından her devre örnekler sunan bir şahsiyettir. Hz. Nuh tebliğini yaparken üç değişik metot kullanmıştır: Önce Allah (c.c.)' tan aldığı emirleri gizliden gizliye insanlara anlatmıştır. Sonra davetini açıktan yapmaya başlamıştır. Ancak bunu tatbik ederken büyük tepkilerle karşılaşınca, daha sonra kişiye özel yöntemler uygulamaya başladı (Kimine mallarının çoğalmasıyla, kimine doğadaki yaşamdan örneklerle, kimine de âhiret hayatından): "Sonra, ben kendilerine haykırarak davette bulundum. Sonra, onlarla hem açıktan açığa hem de gizli gizli konuştum." [185]

Nuh (a.s.) kavmine, Allah'ın kendisini peygamber olarak gönderdiğini ve artık taptıkları o heykellerden vazgeçmelerini, yoksa kendilerine çok büyük bir azap geleceğini yıllar boyu anlatabildiği herkese açıklamaya devam etti: "Allah'tan başkasına tapmayın! Ben, size (gelecek) elem verici bir günün azabından korkuyorum." [186] "Size Rabbimin vahyettiklerini duyuruyorum, size öğüt veriyorum ve ben sizin bilmediklerinizi Allah'tan (gelen vahiy ile) biliyorum." [187]

Hz. Nuh insanların Allah (c.c.) yerine putlara tapmalarına akıl erdiremiyordu. Çeşitli mantıkî çözümlemeler ve yaradılış mucizelerinden bahsederek onları ikna etmeye çalışıyordu: "Ne oluyorsunuz ki siz, büyüklüğü Allah'a yakıştıramıyorsunuz? O sizi aşama aşama yarattı." [188] Bu âyetin mânâsını İbn Abbas (ö. 68/687-688) ve Katâde (ö. 117/735) : "Önce nutfe, sonra alâka, sonra da küçük bir et parçasından yarattı." şeklinde yorumlamışlardır.[189] Vahidî (ö. 468/1076) ise bu âyeti, "Halden hale koydu: Meni sonra kan pıhtısı sonra bir et parçası ta ki yaratılışınız tamamlayıncaya kadar buna devam edecektir." ve "Allah sizi yerden bir ot (bitirir) gibi bitirmiştir."[190] âyetini de ekleyerek Allah (c.c.)' ın Hz. Adem' i topraktan, çocuklarını ise ondan yaratmıştı." şeklinde açıklamıştır. [191] İbni Kesir (ö. 774/1373) de daha

---

184 Musa Kazım Yılmaz, "Kurân-ı Kerîm ve Tesirlerde Hz. Nuh ve Tufan", *Hz. Nuh'tan Günümüze-Cizre Sempozyumu,* ed. M. Sait Özervarlı, Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul-1999, s. 21.
185 Nûh, 71/8-9.
186 Hûd, 11/26.
187 A'râf, 7/62.
188 Nûh, 71/13-14.
189 Ebû'l-Fidâ İbn Kesîr, *Hadislerle Kur'ân-ı Kerîm Tefsîri*, çev. Bekir Karlığa-Bedrettin Çetiner, Çağrı Yay., İstanbul-1993, XIV, 8117.
190 Nûh, 71/17.
191 Ebû'l-Hasan Ali b. Ahmet el-Vahidî, *el-Veciz fî Tefsîr'il Kitâb'il Azîz,* thk. Safvan Adnan Davûdî, Dârû'l Kalem, Beyrut-1995, I, 670.

sonra gelen âyetlere de dikkat çekerek: "Görmediniz mi Allah yedi göğü birbiri üstünde tabaka tabaka yarattı? ve Ay' ı bunların içinde bir nûr, Güneş'i de bir lamba yaptı." [192] Allah (c.c.)' ın her bir aşamayı diğerinin üzerine eklediği, Ay'ı ve Güneş' i de, gece ve gündüz için birer ışık kaynağı olarak yarattığını belirtmiştir.[193]

Hz. Nûh her ne kadar zorlansa da görevini aksatmadan devam ediyordu. Onların inanmaları için bazen gizli bazen de açıktan açığa davasını anlatıyordu. Değişik metotlar kullanıyordu. Onları ikna etmek için hoşlandıkları şeylerin kendilerine Allah (c.c.) tarafından verildiğini hatırlatıyordu: "(Mağfiret dileyin ki) üzerinize gökten bol bol yağmur indirsin. Mallarınızı ve oğullarınızı çoğaltsın, size bahçeler ihsan etsin, sizin için ırmaklar akıtsın." [194] Bu ayetteki özendirici üslûbun özündeki mesele hakkında önemli bir müjde vardır. Çünkü onlar Nuh (a.s.)'u yalanlayınca Allah (c.c.) onlara yağmuru göndermedi ve büyük bir kıtlık yaşadılar.[195] Böylece malları ve hayvanları helâk oldu. Kadınlarını tufandan yaklaşık kırk yıl önce kısırlık hastalığına dûçâr etti. Bu sebeple tufanda yetişkinlerin dışında kimse boğulmamıştır.[196] İşte Nuh (a.s.), iman ettikleri takdirde Allah (c.c.)' ın, bu yetileri tekrar kendilerine göndereceğini vaat etmiştir. [197] Fakat müşrikler başlarına gelenlere rağmen fikirlerinden dönmemişlerdir.

Hz. Nuh' a, aile fertleri ile kavminin fakir ve güçsüzlerinden başka kimse inanmamıştı: "Kavminden ileri gelen kâfirler dediler ki: "Biz seni sadece bizim gibi bir insan olarak görüyoruz. Bizden, basit görüşle hareket eden alt tabakamızdan başkasının sana uyduğunu görmüyoruz. Ve sizin bize karşı bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz. Bilâkis sizin yalancılar olduğunuzu düşünüyoruz."[198] Âyette müşrikler, "Erzel" kelimesiyle işaret ettikleri, kılığı kıyafeti, bilgisi, maddi durumu veya fizîkî görünümü kendileri gibi olmayan birileriyle aynı dinden olmayacaklarını söylediler. [199] Sonra Nuh (a.s.)' a gelerek: "Ey Nuh! Senin yanındakiler hep fakir, güçsüz. Açıkçası dengimiz olmayan insanlar. Eğer onları yanından uzaklaştırırsan biz de seni dinleriz." dediler. Amaçları Hz. Nuh'un yanındaki az sayıda mü'mini de onun yanından uzaklaştırıp onu büsbütün yalnızlığa itmekti. Ama Nuh (a.s.) bu tuzağa düşmedi; "Ey kavmim! Allah'ın emirlerini bildirmeye karşılık sizden herhangi bir mal

---

[192] Nûh, 71/15-16.
[193] İbn Kesîr, *a.g.e.,* XIV, 8117.
[194] Nûh,71/11-12; İbn Kesir, a.g.e., XIV, 8116.
[195] Ahmet Lütfi Kazancı, *Hz. Adem' den Hz. Muhammed (S.A.V.)' e Kur'an' ın Tanıttığı Peygamberler Tarihi*, Nil Yay., İstanbul-1997, s. 95.
[196] Muhammed el-İmâdî Ebüssuûd, *İrşadü'l-Akli's-Selîm Îlâ Mezâyâ'l-Kitâbi'l-Kerîm*, thk. Abdulkadir Ahmed Atâ, Mektebetü'r-Riyâdı'l-Hadîse, Riyad-ts., V, 397.
[197] Vahidî, *a.g.e.*, I, 670.
[198] Hûd, 11/27.
[199] Âyetteki "Erzel", 'rezl' kelimesinin çoğuludur. Bu, görünüşü ve hâli düşük olan şey demektir. Nitekim Arapça'da "elbisesi ve işi düşük adam" denilir. "Erâzil" ise 'erzel' kelimesinin çoğuludur; bk. Râzî, *a.g.e.*, XII, 544.

istemiyorum. Benim mükâfâtım ancak Allah' a aittir. Ben iman edenleri kovacak değilim; çünkü onlar Rablerine kavuşacaklardır. Fakat ben sizi, bilgisizce davranan bir topluluk olarak görüyorum. Ey kavmim! Ben onları kovarsam, beni Allah'tan (onun azabından) kim korur? Düşünmüyor musunuz?" [200] Eğer iman edeceklerse bu şekilde etmeleri gerektiğini, kibirlerinin kendilerine azap getireceğini bildirdi. Bu her dönemde böyle olmuştur. İlk iman edenler ya peygamberi çok seven dostları ve aile fertleri (Hz. Nuh'un oğulları, Hz. İbrahim'in eşi, Hz. Musa'nın kardeşi Hz. Harun ve onu yetiştiren anneliği Hz. Asiye, Hz. Ebûbekir…vb.) ya da çevrede ezilen, ekonomik ve statü yönünden zayıf kimselerdir (Hz. Bilal Hâbeşî, Hz. Ammar, Hz. Sümeyye, Hz. Yâsir…vb.). Şüphesiz ki bunun sebebi ona iman edenlerin; ön yargısız bir yaklaşım içinde, hoşgörülü bir anlayışa sahip ve yaşadıkları dünyadaki ahlâkî yozlaşmayı gören kişiler olmasıydı.

İnanmamanın değişik versiyonlarını argüman olarak ileri süren müşrikler Hz. Nuh'u melek olmamakla, gayb bilgisiyle ve para toplayıcılıkla sınamışlardır. Hz. Nuh ise onları söyledikleriyle ikna etmek için büyük çaba göstermiştir, fakat yine de kendisine inandıramamıştır: "Ben size: 'Allah'ın hazineleri benim yanımdadır.' demiyorum, 'gaybı da bilmem.' 'Ben bir meleğim.' de demiyorum. Sizin gözlerinizin hor gördüğü kimseler için, 'Allah onlara asla bir hayır vermeyecektir.' diyemem. Onların kalplerinde olanı, Allah daha iyi bilir. Onları kovduğum takdirde ben gerçekten zalimlerden olurum." [201] Zaten hiçbir peygamber kavminden kendisi için maddî yardım istememiştir. Aksine elinde olanı çevresindeki ihtiyaç sahipleriyle paylaşması emredilmiştir.[202] Buna ek olarak, eğer Allah (c.c.), insanlara peygamber olarak melek gönderseydi, o zaman onun peygamberliğini tenkid etmek daha kolay olurdu. Çünkü o zaman akla şu gelirdi: "Gösterilen mucizeleri, belki de o kendi el becerisiyle veya sihirle yapmıştır." diyerek -hâşâ- Allah (c.c.)' ın var ettiği mucizeyi meleklere atfederek yine şirke düşerlerdi.[203]

Halkının zengin ve kibirli kısmı ise ona inanmamakta direniyordu. Hatta karısı Vaile (Uzre) de inanmayanların safındaydı.[204] "Allah, inkâr edenlere, Nûh'un karısı ile Lût'un karısını misal verdi. Bu ikisi, kullarımızdan iki sâlih kişinin nikâhları altında iken onlara hainlik ettiler. Kocaları Allah'tan gelen hiçbir şeyi onlardan savamadı. Onlara: 'Haydi, ateşe girenlerle beraber siz de girin!' denildi." [205] Hatta karısı Vâile kâfirlerle işbirliği yaparak Nuh

---

[200] Hûd, 11/29-30.
[201] Hûd, 11/31.
[202] Bakara, 2/177.
[203] Razî, *a.g.e.*, XIII, 8.
[204] Vahidî, *a.g.e.*, I, 291.
[205] Tahrim, 66/10.

(a.s.)'ın deli olduğunu iddia ederdi.[206] "Onlardan önce Nuh'un kavmi de yalanladı, hem de kulumuzun yalancı olduğunda ısrar ederek: O, delirdi, dediler. Ve (Nuh, davetten vazgeçmeye) zorlandı."[207] Oğlu Yam (Kenan) da inanmış gibi görünüp inanmayanlardandı.[208]

Nuh (a.s.)'ın bu daveti dönemin kralı olduğu rivayet edilen Mahvil' in de kulağına ulaşmıştı.[209] Kral onu sarayına getirtti. Bu yaptığından dolayı Hz. Nuh'u uyardı: "Kavminden ileri gelenler ona (Nuh' a) dediler ki: Biz seni gerçekten apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz!"[210] Kral, Hz. Nuh' un insanları İslam'a davet etmesini yasakladı ve devam etmesi durumunda büyük bir ceza vereceğini söyledi.[211] Ancak Hz. Nuh bunu reddederek, krala da Allah (c.c.)' ın emirlerini tebliğ etti: "Onlara Nuh' un haberini oku: Hani o kavmine demişti ki: Ey kavmim! Eğer benim (aranızda) durmam ve Allah'ın ayetlerini hatırlatmam size ağır geldi ise, ben yalnız Allah'a dayanıp güvenirim. Siz de ortaklarınızla beraber toplanıp yapacağınızı kararlaştırın. Sonra işiniz başınıza dert olmasın. Bundan sonra (vereceğiniz) hükmü, bana uygulayın ve bana mühlet de vermeyin." [212] Buna karşılık kral da onu hapse attırdı. Kral ölene kadar tutsak edildi. Onun yerine geçen oğlu Dermesil Hz. Nuh' u serbest bıraktı.[213] Âyette bahsedilen 'ortaklar' kelimesi iki anlam taşımaktadır: Birincisi, o kâfirlerin ilah saydıkları putları kastetmiş olması; ikincisi ise işbirliği içinde oldukları insanları işaret etmesi. Eğer kastedilen birincisi ise, bu durumda Allah (c.c.) kâfirleri, putların faydalı ve zararlı olabileceği inançlarından dolayı, putlardan yardım istemeye davet etmiştir. [214] Buradaki amaç putlardan yardım getirebilecekleri değildir. Aksine bir meydan okumadır. O dönemin tapınılan putları "Vedd, Suvâ, Yeğûs, Yeûk ve Nesr" adındaki değişik şekil ve çeşitli görev atfedilen heykellerdi. Müşriklerin ileri gelenleri (Mele) halkın iman etmemesi ve Hz. Nuh' a meyil göstermemeleri için teşvikler ve tehditlerde bulunuyorlardı: "Ve dediler ki: Sakın ilahlarınızı bırakmayın; hele Vedd' den, Suvâ' dan, Yeğûs' tan, Yeûk' tan ve Nesr' den asla vazgeçmeyin!"[215] Bu heykellerden Vedd, erkek; Suvâ, kadın; Yeğûs, aslan; Yeûk, at; Nesr de kartal şeklindeydi.[216] Bir rivâyete göre "Vedd" yeryüzünde şirk olarak tapınılan ilk puttur.[217] Diğer bir görüşte ise bu isimler Arapça' da karşılığı olan kavramlardır: Vedd; sevgi

---

[206] Köksal, *a.g.e.*, I, 97.
[207] Kamer, 54/9.
[208] Vahidî, *a.g.e.*, I, 291.
[209] Köksal, *a.g.e.*, I, 90.
[210] A'râf, 7/60.
[211] Köksal, *a.g.e.*, I, 90.
[212] Yunus, 10/71.
[213] Köksal, *a.g.e.*, I, 91; Akıncı, a.g.e., s.40.
[214] Râzî, *a.g.e.*, XII, 439-441.
[215] Nûh, 71/23.
[216] Ebû'l Kâsım Muhammed b. Ömer ez-Zemahşerî, *el-Keşşaf an Hakaiki't-Tenzil ve Uyunü'l-Ekavil fi Vücuhi't-Te'vil*, Dâru'l Kitâbu'l Arabiyye, Beyrut-1986, IV, 619; Ebüssuûd, *a.g.e.*, V, 400.
[217] Yazır, *a.g.e.*, VIII, 356.

anlamındaki "meveddeh", Suvâ; zaman anlamına gelen "sev" ile zenginlik anlamındaki "se'ah", Yeğûs; yardım eden anlamına karşılık gelen "gavs", Yeûk; engelleme (kötülüklerden) mânâsındaki "i'aka", Nesr ise kartal anlamına gelen "nesr" kelimelerine karşılık gelmektedir. Ayrıca bu putların her birinin bir yıldızı temsil ettiği de öne sürülen görüşler arasındadır.[218] Sonradan bu putlar Araplara değişik bir versiyonla geçmiştir.[219] (*) Böylece Vedd, Kelb'in; Suva', Hamedân'ın; Yeğûs, Müzhac'ın; Ye'ûk, Murad'ın; Nesr de, Himyer'in putu olmuştur.[220] Eğer âyette kastedilen ikinci mânâ ise, onların krallarından, varlıklı ve nüfuzlu kişilerden yardım istemeleri anlamına gelmektedir.[221] Nitekim her ikisini de yapmalarına karşılık istedikleri gibi sonuçlanmamıştır.

Başına gelen bütün bu hadiseler Nuh Peygamberi yolundan döndüremedi. İnsanlara tebliğini sürdürdü. Müşrikler her defasında farklı bahanelerle onu reddediyorlardı: "Sen de bizim gibi bir insansın. Nereden anlayalım senin peygamber olduğunu? Bize delil göster! Yoksa biz zenginlerden para koparmaya mı çalışıyorsun?" diyerek onu gülünç duruma düşürüp çevresindeki inananları ve onu dinleyenleri uzaklaştırmaya çalışıyorlardı.[222] Onun liderlik peşinde olduğunu zannediyorlardı.[223] Ancak bunu kendileri bile mantıklı görmüyorlardı. Hz. Nuh ise onlara: "Eğer yüz çeviriyorsanız, zaten ben sizden bir ücret istemedim. Benim ecrim Allah'tan başkasına ait değildir ve bana Müslümanlardan olmam emrolundu." ve "(Nuh) dedi ki: Ey kavmim! Eğer ben Rabbim tarafından (bildirilen) açık bir delil üzerinde isem ve O bana kendi katından bir rahmet vermiş de bu size gizli tutulmuşsa, buna ne dersiniz? Siz onu istemediğiniz halde biz sizi ona zorlayacak mıyız?" diyerek meselenin para olmadığını açıkça anlattı. Hz. Nûh (a.s) onlara aslında şöyle demektedir: "Siz, işin zahirine baktığınızdan, beni fakir görüyorsunuz ve bundan dolayı da benim, ancak

---

[218] Köksal, *a.g.e.*, I, 91.
[219] Buharî, Tefsir, Nuh, 1.
* Vedd: Kudaa kabilesinin bir kolu olan Benî Kalüb bin Vebure' nin ilâhı idi. Onlar bu ilahları için Dumet el-Cendel denilen yerde bir tapınak inşa etmişlerdi. Kadim Arap yazıtlarında bu isme "Vedim Abum" (Vadd Baba) şeklinde rastlanmaktadır. Bu put iri yarı gövdeli bir erkek şeklinde idi. Kureyş Arapları da buna tapmaktaydı. Yalnız onlarda bunun ismi "Vud" olarak biliniyordu. Ayrıca tarihte buna nispetle, "Abdivedd" isimli bir şahıstan da bahsedilir. Suvâ; Huzeyl kabilesinin tanrıçasıydı, bir kadın şeklindeydi. Yanbu' ya yakın Ruhat denilen yer dolaylarında bunun tapınağı bulunmaktaydı. Yeğûs; Tay kabilesinin ve bu kabilenin bir şubesi olan Enum ve Mezhic' in bazı kollarının ilâhı idi. Mezhiçliler, Yemen ve Hicaz arasındaki 'Cürş' denilen bir yerde bu putu dikmişlerdi. Dişi bir aslan biçimindeydi. Bazı Kureyşliler bunu "Abdiyeğûs" olarak isme dönüştürmüşlerdi. Yeûk; Yemen'deki Hemdan kabilesinin bir kolu olan Heyvan' ın mabuduydu, at şeklindeydi. Nesr; Himyer bölgesinde, Himyer kabilesinin bir kolu olan Âli zul-Kulân' ın mabudu olan bu put bir akbaba şeklindeydi. Şebe'nin eski yazıtlarında da bunun ismine Nasur şeklinde yazılmış olarak rastlanmaktadır. Bunun tapınağına Beyt-i Nasur, onlara tapanlara da Ehl-i Nasur diyorlardı. Eski eserlerde ve bu kabilenin yakınlarında diğer bölgelerdeki tapınakların kapılarının üzerinde bu akbaba resimleri vardı. bk. İbn al-Kalbî, Hişam b. Muhammed, *Putlar Kitabı*, çev. Beyza Düşüngen, Ankara Üniv. İlahiyat Fakültesi Yay., Ankara, 1968, s. 27.
[220] Ebû İshak İbrâhîm b. Serî ez-Zeccâc, , *Meâni'l Kur'ân ve İrâbuhu*, thk. Abdülcelil Abduh Şelebî, Alemü'l Kütüb, Beyrut-1988, III, 55.
[221] Râzî, *a.g.e.*, XII, 439-441.
[222] Hûd, 11/28-29.
[223] Hayrettin Karaman, *Kur'an Yolu-Türkçe Meal ve Tefsir*, D.İ.B. Yayınları, Ankara-2012, IV, 20.

elinizden malınızı almak için bu işle meşgul olduğumu sanıyorsunuz. Bu zan, sizin bir hatanızdır. Siz istidâtınızın yetmediğinden dolayı olayın görünenine göre davranıyorsunuz. Çünkü ben, risâleti tebliğime karşılık sizden hiçbir ücret istemiyorum, Benim mükâfatım ancak âlemlerin Rabb' inden olacaktır. Öyleyse, bu yanlış zannınız sebebiyle, kendinizi dînî (uhrevî) mutluluktan mahrum etmeyiniz."[224]

Denedikleri hiçbir yolla başarılı olamayan müşrikler kendi aralarında onu öldürmeyi bile düşündüler. Hattâ bunu ona da ima ettiler: "Dediler ki: "Ey Nûh! (Bu işten) vazgeçmezsen mutlaka taşlananlardan olacaksın!"[225] Fakat Hz. Nuh onlardan korkmadığını ve Allah'a güvendiğini belirtti.[226] Bunun üzerine müşrikler: "Ey Nuh! Bizimle mücadele ettin. Bu mücadelende de hayli ileri gittin. Yeter artık! Eğer doğru söyleyenlerden isen haydi bizi tehdit edip durduğun o azabı getir de görelim!" dediler. (Nuh) dedi ki: "Onu size ancak dilerse Allah getirir. Ve siz (Allah'ı) âciz bırakacak değilsiniz." [227] "Mucize" kelimesi "acz" kelimesinden türemiştir ve anlamı karşısındakini aciz bırakan, ilmi sadece Allah (c.c.)'ta olan iş ve oluşlardır. Müşrikler Hz. Nuh'a "vaat ettiğin azabı hemen getir" diyerek aslında onu küçük düşürme maksadındaydılar. Çünkü Allah(c.c.) bazı mucizeleri hemen gösterirken bazılarını zamana yayar. Bunu bilen Hz. Nuh onları kendi fikirlerinin acizliğine uygun şekilde geri püskürtmüştür.[228] Zaten önyargılarını ve kibirlerini yenemeyen, yenmek için de hiçbir çaba göstermeyene söylenecek sözler kifayetsizdir. "Eğer Allah sizi azdırmak istiyorsa, ben size öğüt vermek istesem de, öğüdüm size fayda vermez. (Çünkü) O sizin Rabbinizdir. Ve (nihayet) O'na döndürüleceksiniz." [229] Burada dikkat edilmesi ve dikkatle yorumlanması gereken en önemli yer "Allah sizi azdırmak istiyorsa…" ifadesidir. Düz bir bakış açısıyla bakılırsa (Mu'tezîlî bazı müfessirler gibi) "Allah (c.c.) dilediğini saptırır" anlamı çıkacaktır. Bu ise cüz'i iradeyi ve davranışsal sorumluluğu yok saymaktır. Fakat burada anlatılmak istenen, kişi yoldan sapmaya kesin bir yönelişle geri dönüşü olmaksızın niyetlenmişse ve bunu davranış haline getirmişse ve Allah (c.c.) buna engel olmak murad etmemişse Peygamberin yapabileceği bir yardımın ve şefaatin olmayacağıdır.[230] Zaten "Nuh kavminin,

[224] Muhyiddîn İbni Ârâbî, *Tefsîr-i Kebîr Te'vilât*, çev. Vahdettin İnce, Kitsan Yay., İstanbul-2008, I, 520; Razî, *a.g.e.*, XII, 544.
[225] Şuarâ, 26/116.
[226] Yunus, 10/71.
[227] Hûd, 11/32-33.
[228] Râzî, *a.g.e.*, XIII, 10-11.
[229] Hûd, 11/34.
[230] Râzî, *a.g.e.*, XIII, 12.

Âd, Semud ve onlardan sonra gelenlerin durumu gibi, Allah, kullarına bir zulüm dileyecek değildir."[231] âyeti de bu tip yorumların önünü kapatmıştır.

İnsanların hakaretleri ve hattâ onu öldürme plânları karşısında bunalan Hz. Nuh için, bu son olay bardağı taşıran damla olmuştu. Zaten onların da iman etmeyeceği haberi de gelmişti: "Nuh' a vahyolundu ki: Kavminden iman etmiş olanlardan başkası artık (sana) asla inanmayacak. Öyle ise onların işlemekte olduklarından (günahlardan) dolayı üzülme!"[232] Sonra Nuh (a.s.) Allah (c.c.)'a yalvardı: "Bunun üzerine, Rabb' ine: Ben yenik düştüm, bana yardım et! diyerek yalvardı." [233] Ardından da kavmine şöyle beddua etti: "Rabb' im, yeryüzünde kâfirlerden bir tek kişi (dahi) bırakma. Çünkü sen onları bırakırsan, kullarını şaşırtırlar ve sadece ahlâksız, nankör insanlar doğururlar Rabbim, beni, annemi, babamı, inanarak evime gireni, inanan erkek ve kadınları bağışla. Zalimlerin de sadece helâkını artır."[234] Böyle helâk duâsı bir peygamber için oldukça zor bir karar olsa gerek. Ancak peygamberlerden hiçbir kimse Hz. Nuh' un karşılaştıklarından daha ağırı ile karşılaşmış değildir.[235] Nuh (a.s.)' un bu duası bir anlık kızgınlığın ve bunalımın sonucu değildir. Aksine yüzyılların getirdiği yorgunluğun ve hayal kırıklığının dışa vurumudur. Dikkat edilirse beddua iman etmeyecekleri kesinleştikten sonra gerçekleşmiştir.

Allah (c.c.) peygamberinin duasını kabul etti: "Daha önce Nuh da duâ etmiş, biz onun duâsını kabul etmiştik. Böylece, kendisini ve (iman eden) yakınlarını büyük sıkıntıdan kurtarmıştık." [236] ve: "Artık halkından daha önce iman etmiş olanlar dışında hiç kimse iman etmeyecek. Öyleyse o kâfirlerin yaptıklarından dolayı kederlenme de. Bizim gözetimimiz altında ve vahyimiz doğrultusunda, gemiyi yap ve o zalimler lehinde benden hiçbir ricada bulunma. Çünkü onlar suda boğulacaklardır." [237] Bu tabirin manası, "Hz. Nûh' a, geminin nasıl yapılacağını öğreten meleğin gözetimi ile yap" şeklindedir. Aynı zamanda bu ifade Allah (c.c.)'ın koruması altında olduğunu da göstermektedir. Nitekim geminin yapımını engellemek için türlü plânlar uygulamaya sokan müşrikler hiçbirinde başarılı olamamışlardır. (Ayetin sonundaki "o zalimler lehinde benden hiçbir ricada bulunma" ifadesi ileride oğlu için bile olsa istememesi gerektiğini kastetmiştir.)[238] Bu haberin üzerine Allah (c.c.), Cebrail (a.s.) aracılığıyla geminin nasıl yapılacağını Nuh (a.s.)' a öğretti. Geminin yapımında ağaç ve

[231] Mü'min, 40/31.
[232] Hûd, 11/36.
[233] Kamer, 54/10.
[234] Nûh, 71/27-29.
[235] Ebû Abdullah Muhammed b. Ahmed Kurtubî, *el-Camiu'l Ahkâmi'l Kur'an*, çev. M. Beşir Eryarsoy, Buruç Yay., İstanbul-2014, IX, 59.
[236] Enbiyâ,21/76.
[237] Hûd,11/36-37.
[238] Razî, *a.g.e.*, XIII, 15-16.

demirden faydalandığı bilinmektedir: "Nuh' u da tahtalardan yapılmış, çivilerle çakılmış gemiye bindirdik."[239] Bu ayetteki "sâc ve dusur" kelimeleri için değişik yorumlar yapılmıştır: Mukâtil (ö. 150/767), geminin saç ve tahtalardan yapılmış olduğunu belirtmiş, bu sebeple "dusur" kelimesini demirden yapılmış çivi olarak yorumlamıştır.[240] Zemahşerî' de (ö.538/1144) "Dusur , tahtaları birbirine menfezleyen çividir." diye tanımlamıştır.[241] Zeccâc' da (ö. 311/923) bu konuda, 'dusur' ile anlatılmak istenenin 'çiviler' olduğunu belirtmiştir.[242] Taberî' de (310/923) âyetteki "dusur" kelimesini Katâde (ö. 117/735), İbn-i Zcyd ve Abdullah b. Abbas (ö. 68/687) tarafından "çivi" diye tercüme edildiğini rivâyet etmiştir.[243] Kurtûbî' de (ö. 671/1273) geminin tahtalarının birleştirilmesinde demirden çivilerin kullanıldığını belirtmiştir.[244] Suyûtî (ö. 911/1505) ise geminin "Sâc" denilen bir ağaçtan yapıldığını aktarmıştır.[245] Râzî (ö. 606/1210) ise "Dusur" kelimesini 'musmâr' yani 'mıh, perçin' olarak belirtmiştir.[246] Yine geminin yapıldığı tahtaları da abanoz ağacı olarak tanımlamıştır.[247] İbni Ârâbî (ö. 638/1240), Kamer ve Hûd sûrelerinde geçen geminin yapım malzemesi olarak verilen "sâc, dusur, levh" kelimelerini Hz. Nuh'un karakteri haline gelen kulluk özelliklerine benzetmiş ve "salih amel levhalarından ve amellerin, tanzim etmek ve muhkemleştirmek için kullandığı ilim levhlerinden bir şeriat ediniyor" şeklinde yorumlamıştır.[248] İbni Kesir (ö. 774/1372) de bu konuda Allah (c.c.)'ın gemiyi sac ağacı (siyah, sert mobilyalık kereste) den yapmasını emrettiğini bildirmiştir.[249] Konuyla ilgili Elmalılı' nın (ö. 1942) görüşü ise, "Elvâh, 'levh' kelimesinin çoğuludur. 'Levh' her neden olursa olsun tahta gibi yassı olan şeye denir. 'Düsür' de, 'disâr' ın çoğuludur. 'Disâr' geminin tahtalarını birbirine bağladıkları bağ, kenet, perçin (çivi) veya halata denir." şeklindedir.[250] Sabûnî (ö. 2015) de "dusur" kelimesini çiviler olarak tanımlamış ve Hz. Nuh' un, çivilerle birbirine çakılmış geniş tahta levhalı bir gemi yaptığını ileri sürmüştür."[251]

Görüldüğü üzere geminin yapım malzemesi için genel kanaat, sac ağacından yapılmış kereste ve levhalarla, onları birbirine tutturmak için demirden yapılmış çivi kullanılmıştır. Bu

---

[239] Kamer, 54/13.
[240] Ebû'l Hasan Mukâtil b. Süleyman, *Tefsîr-i Kebîr,* thk. A. Ferîd, Daru'l Kütübi'l İlmiyye, Beyrut-2003, I, 117.
[241] Zemahşerî, *a.g.e.*, IV, 435.
[242] Zeccâc, *a.g.e.*, III, 51.
[243] Ebû Cafer Muhammed b. Cerîr et-Taberî, *Taberi Tefsiri,* çev. K. Aytekin-H. Karakaya, Hisar Yay., İstanbul-1996, VIII, 69.
[244] Kurtubî, *a.g.e.*, IX, 59.
[245] Celâleddîn Ebu'l Fadl Abdurrahman b. Muhammed es-Suyûtî, *Ed-Dürrü'l Mensur Fit-Tefsir Bi'l-Me'sur,* çev. Hasan Yıldız, Ocak Yayıncılık, İstanbul-2012, VIII, 57.
[246] Râzî, *a.g.e.*, XX, 609.
[247] Râzî, *a.g.e.*, XIII, 18.
[248] İbni Ârâbî, *a.g.e.*, I, 520.
[249] İbni Kesîr, *a.g.e.*, VIII, 3924.
[250] Yazır, *a.g.e.*, II, 112.
[251] Sabûnî, *a.g.e.*, VI, 247.

yorumlara yardımcı olabileceğini düşündüğümüz ikinci nokta ise Hadîd Sûresi'nin "Andolsun biz peygamberlerimizi açık delillerle gönderdik ve insanların adaleti yerine getirmeleri için beraberlerinde kitabı ve mizanı indirdik. Biz demiri de indirdik ki onda büyük bir kuvvet ve insanlar için faydalar vardır. Bu, Allah' ın, dinine ve peygamberlerine gayba inanarak yardım edenleri belirlemesi içindir. Şüphesiz Allah kuvvetlidir, daima üstündür." [252] "Andolsun ki biz, Nuh' u ve İbrahim' i gönderdik, peygamberliği de kitabı da onların soyuna verdik. Onlardan (insanlardan) kimi doğru yoldadır; içlerinden birçoğu da yoldan çıkmışlardır." [253] âyetleridir. Bu âyetlerin kendi içindeki uyumuna bakılacak olunursa; İlk âyette demirin kullanılmasının peygamberlere öğretildiğini söyledikten sonra diğer ayete Hz. Nuh' tan bahsetmesi, bizi onun zamanında demirin kullanıldığına ilişkin bir yorum yapmamıza yöneltmiştir.

Geminin yapımı için öncelikle malzemeye ihtiyaç duyulmuştur. Zaten âyetten de anlaşıldığı gibi kendisinden önce geminin malzemelerinin üretilmesi istenmiştir. Önce ona ağaç dikmesi emredildi. Diktiği ağaç saç ağacıydı.[254] Tahtası dayanıklı olduğu için bu ağaç seçilmişti. Bu ağaç yaklaşık kırk yılda olgunlaştı ve istenilen uzunluğa geldi. Hz. Nuh ağaçları kesti ve kendisine emredilen ölçüye göre kullanıma hazır hale getirdi. Gemi için gereken çivileri, demirleri yontarak yaptı (Ancak bu noktada demirin eritilmesi ve yeniden şekil verilmesi yöntemi kullanılacağı gibi kendisine maden yatağı gösterilip oradan demir cevherlerini çıkararak bunu elde etmiş de olabilir.). Tahtaların suya karşı daha dayanıklı hale gelmesi için zift hazırladı. Bu hazırlıkları yapması yaklaşık üç yılını almıştı. Gemi için gereken malzemelerin tamamlanmasından sonra kendisine verilen ölçülere göre gemiyi yapmaya başladı.[255]

Risaleti esnasında kendisini rahat bırakmayan müşrikler gemiyi yaparken de Hz. Nuh' u tahrikleriyle ve hakaretleriyle yoruyordu. "Nuh gemiyi yapıyor, kavminden ileri gelenler ise, yanına her uğradıkça onunla alay ediyorlardı…"[256] Kendisiyle "Peygamberlikten gelir elde edemeyince marangozluğa mı başladın?" diyerek kendilerince eğleniyorlardı.[257] Ona, "Eğer sen, iddianda doğru olsaydın, tanrın seni bu zor ve güç işten müstağni kılar, böylesine yorulmana ihtiyaç bırakmazdı."derlerdi. Çünkü onlar daha önce hiç böyle bir gemi görmemiş ve ondan nasıl istifâde edileceğini bilmiyorlardı. İşte bundan dolayı gemiye şaşıyor, dalga

[252] Hadîd, 57/25.
[253] Hadîd, 57/26.
[254] İbni Kesîr, *a.g.e.*, VIII, 3924.
[255] Köksal, *a.g.e.* I, 94.
[256] Hûd, 11/38.
[257] Taberî, *a.g.e.* (1996), IV, 419.

geçiyorlar ve "Burada su yok ve senin onu büyük nehirlere, denizlere taşıman mümkün değil." diyorlar ve bunu bir nevî akılsızlık ve delilik sayıyorlardı.[258] "…Dedi ki: "Eğer bizimle alay ediyorsanız, iyi bilin ki siz nasıl alay ediyorsanız biz de sizinle alay edeceğiz!" [259] Babalar evlatlarına Hz. Nuh' u göstererek "Aman oğlum şu adama sakın uyma! Dedelerimiz de bize böyle emretti. Bize seni de uyarmamızı söyledi." diyerek hem Nuh (a.s.)' ı kızdırıyor hem de çocuklarına bu nefreti miras olarak bırakıyorlardı.[260] Hatta kavminden bazıları yanına girer ve yere yığılıncaya kadar onun boğazını sıkar, dururlardı. Meclislerde onu döverler ve kovulurdu.[261] Nuh (a.s.) ise onlara uymayarak adeta son gülenin kendisi olacağını ima ediyordu: "Kendisini rezil edecek azabın kime geleceğini ve sürekli bir azabın kimin başına ineceğini yakında bileceksiniz."[262]

Tüm bu baskı ve engellemelere rağmen sabırla ve azimle görevine devam eden Hz. Nuh Cebrail (a.s.)'in gözetiminde ve yönlendirmeleriyle gemiyi inşa etmeye devam ediyordu. İslâmî kaynaklarda net bir bilgi olmasa da, âlimler birbirlerinin eserlerinden faydalanarak, geminin özellikleri, yapımı, geçen süre ve gemiye alınanlar hakkında değişik görüşler belirtmişlerdir: Katâde (ö. 117/735), geminin uzunluğunun 300, genişliğinin de 50 kulaç (*) belirtmiştir.[263] Zeccâc' da (ö. 311/923) geminin uzunluğu hakkında, onun bin yüz zîrâ olduğunu yazmıştır.[264] Zemahşerî' de (ö. 538/1144) geminin ile ilgili olarak, onun üç katlı olduğunu söylemiştir.[265] İbni Kesîr' de (ö. 774/1372)geminin uzunluğunun seksen kulaç, genişliğinin de elli kulaç, iç ve dışının ziftlenmiş olduğunu, suyu yarması için meyilli bir göğüs yapıldığını bildirmiştir.[266] Sâlebî ise (ö. 427/1035) "Gemi üç katlı/bölmeliydi. Geminin uzunluğu üç yüz zîrâ, genişliği elli zîrâ, yüksekliği otuz zîrâydı." diye rivâyet etmiştir.[267] Beydâvî ise (ö. 685/1286), geminin yaklaşık iki yılda yapıldığını, uzunluğunun üç yüz zîrâ, eninin elli zîrâ, yüksekliğinin de otuz zîrâ ve üç kattan müteşekkil olduğunu yazmıştır.[268] Suyûtî de gemi hakkında, uzunluğunun üç yüz zîrâ, genişliğinin elli zîrâ, yüksekliğinin de otuz zîrâ olduğunu nakletmiştir.[269] Râzî (ö. 606/1210) de konuyu, "Âlimler, bu geminin vasfı hususunda pek çok görüş belirtmişlerdir: Nûh (a.s), o gemiyi iki senede yaptı. Bunun dört

---

[258] Râzî, *a.g.e.*, XIII, 18-19.
[259] Hûd, 11/38.
[260] Bursevî, *a.g.e.*, IX, 313.
[261] Kurtubî, *a.g.e.*, IX, 59.
[262] Hûd, 11/39.
[263] İbn Kesîr, *a.g.e.*, VIII, 3925.
* Bir kulaç yaklaşık 1.8 metredir.
[264] Zeccâc, *a.g.e.*, III, 51.
[265] Zemahşerî, *a.g.e.*, II, 392.
[266] İbni Kesîr, *a.g.e.*, VIII, 3924.
[267] Ebû İshâk Ahmed b. Muhammed b. İbrâhim En-Nisaburi es-Sâlebî, *El-Keşf ve'l Beyân fî Tefsîri'l-Kur'ân*, Dâru İhyâu'l Turâsi'l Arabiyye, Thk. Ebî Muhammed b. Âşûr, Beyrut-2002, V, 166.
[268] Abdullah b. Ömer b. M. Nâsıruddîn el-Beydâvî, *Envaru't Tenzîl ve Esraru't Te'vil*, Dârü'l Fikir, Beyrut-1998, I, 234.
[269] Suyûtî, *a.g.e.*, IV, 419.

senede yapıldığı da ileri sürülmüştür. Ve yine o geminin üç bölümü olduğu, uzunluğunun üç yüz zîrâ (*), eninin elli zîrâ olduğu belirtildiği gibi, onun yukarıya doğru, su yüzünden itibaren yüksekliğinin otuz zîrâ olduğu ve üç bölümü bulunduğunu da ileri sürülmüşlerdir." olarak açıklamıştır. [270] Ebussuûd (ö. 982/1574) ise görüşlerini "Gemiyi iki senede yaptı. Ağaçlar dört yüz senede hazır oldu. Gemi üç katlı/bölmeliydi." şeklinde belirtmiştir. [271] Elmalılı (ö. 1942) da gemiyi "Boyu üçyüz arşın, eni elli arşın, su kesiminin üstünde kalan yüksekliği otuz arşın, üç ambarlı geniş bir gemi idi. Geminin vapur gibi, ocaklı ve istim (buharla çalışan) gibi feveranlı, yani kaynayıp fışkıran bir kuvvetle harekete geçmiştir." şeklinde tarif etmiştir. [272] Kurtubî (ö. 671/1273) ise "Yüce Allah ona: Sen bu evi (gemiyi) üç şekle benzeterek yap. Başı horoz başı gibi olsun, teknesi kuşun göğüs kafesi gibi olsun, kuyruğu da horozun kuyruğuna benzesin. Bu gemiyi kat kat yap ve yan taraflarında kapıları olsun. Ondan sonra demir çivilerle bu kapıları kapat." diye rivâyet etmiştir.[273]

Geminin yapımıyla ve gemiye alınanlarla ilgili verilere göre gemi hakkında geniş bir bilgiye sahip olabiliriz. Dikkat edilecek husus ise incelediğimiz hemen her eserde kaynak olarak belirttikleri isimlerin sonunda İbni Abbas' a (ö. 68/687) dayandırılmasıdır. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm' de geminin ebatları, bölümleri ve görünümü ile ilgili herhangi bir sayısal veri beyan edilmemiştir. İbni Abbas' ın ise bu bilgilere nasıl ulaştığı ise âlimlerin ihtilaf ettikleri konular arasındadır. Bazı kaynaklar onun Yahudi kaynaklardan çok etkilendiğinin altını çizerken bazıları da onun aktardıklarını kaynak olarak göstermiştir.[274] Bu bilgiler ve mantık ilkelerini kullanarak diyebiliriz ki ölçüsü ne olursa olsun Hz. Nuh' un yaptığı gemi iman edenleri, eşyalarını, yeryüzüne tekrar yayılacak hayvanâtı ve gemi ehlinin ihtiyaçlarını rahatça içine alacak kadar geniş ve kapsamlı bir deniz taşıtıdır. Ayrıca bu kadar hayvanın bir arada kalmasının zor olduğunu düşünerek diyebiliriz ki geminin her katında birbirlerine zarar verebileceği düşünülen hayvanların ayrı ayrı kalabilecekleri odacıklar da yapılmış olabilir.

Sonunda gemi (birçok engellemelere rağmen) tamamlandı. Tamamlanması yaklaşık iki yılı aldı.[275] Bazı kaynaklara göre iki yılı da aştığı söylenir (30-40 yıl gibi).[276] Gemi üç kattan oluşuyordu. Geminin ebatları; uzunluğu 150 metre, eni 25 metre, yüksekliği 30 metreden (her katın yüksekliği 10 metre) yapılmıştı. Bu ebatlar yaklaşık ifadeler olup bazı değişik

---

[270] Râzî, *a.g.e.*, XIII, 17; Zemahşerî, *a.g.e.*, II, 393.
* Zîrâ: Yaklaşık 75 cm; Bk.: http://www.nedemek.org/z%C3%AEr%C3%A2+nedir (E.T.: 20.12.2016).
[271] Ebussuûd, *a.g.e.*, III, 40.
[272] Yazır, *a.g.e.*, II, 114.
[273] Kurtubî, *a.g.e.*, IX, 59.
[274] Güneş, Hüseyin, *İslam Tarihi Kaynaklarına Göre Nuh Tufanı ve Cudi Dağı*, İlahiyat Yay., Ankara-2014, s.33.
[275] Ebussuûd, *a.g.e.*, III, 40.
[276] Kurtubî, *a.g.e.*, IX, 52.

kaynaklarda farklı uzunluklar da verilmiştir. Ancak ortalama bu uzunluklarda olduğu belirtilmiştir.[277]

B) Tufanın Başlaması: Müşriklerin Yeryüzünden Silinmesi

Hz. Nuh bir yandan geminin hazırlıklarını bitirmeye çalışırken bir yandan da gemiye alınacak hayvanları, eşyaları, erzakları tamamlamaya çalışıyordu. Ve nihayet müşriklerin beklediği azap vakti gelmişti. Allah (c.c.)' ın vaat ettiği vakit geldiğinde: "Nihayet emrimiz gelip de tennûr kaynadığı zaman Nuh' a dedik ki: " Her hayvan türünden erkekli dişili birer çift (birer eş) ile haklarında helâk hükmü verilmiş olanları hariç olmak üzere, aileni bir de iman edenleri gemiye al! " Zaten beraberinde iman eden pek az insan vardı."[278] Âyeti gereğince Nuh (a.s.) kendisiyle beraber olan mü'minleri ve topladığı her cins hayvandan biri erkek diğeri dişi olmak üzere gemiye bindirdi. Tufanla ilgili olan bu ayette inceleyeceğimiz üç ana konu mevcuttur: İlki tufanın nasıl ve ne zaman başladığı; ikincisi gemiye alınanlar hususu; üçüncüsü ise kurtuluşa eren mü'minlerin nicelik ve nitelik konularıdır.

1. Tufanın Zamanı ve Nasıl Başladığı Konusu: Tufanın zamanı hakkında kesin bir bilgi olmamakla beraber gemi yapımında çivi kullandığından dolayı, M.Ö. 4000'lerden sonra başlayan bir süreçte olma ihtimali öne çıkmaktadır.[279] Bu madenlerin ilk kullanılmaya başlanmasından itibaren yaygınlaştığı dönemlerde (M.Ö. 3500-3000) gerçekleştiği de söylenebilir.

Tufan başlamadan belli bir süre önce Hz. Nuh'a ne zaman hazırlıklara başlaması ve ne zaman gemiye binmeleri gerektiği hakkında bilgi verilmişti. Bu sebeple helâkın başladığını anlayacak emareleri biliyordu. Tufanın başlangıç işareti ise "tennûr" denilen bir yerden suyun büyük bir gürültü ve coşkunlukla çıkmasıydı. Dolayısıyla tufanın etkili olduğu bölge de buradan anlaşılacaktır. Tennûr' un ne ve nerede olduğu hakkında ise rivayetler değişmektedir: Mukâtil (ö. 150/767), bunun ekmek yapılan bir yer olduğunu, suyun buradan fışkırdığını ve tufanın başladığının habercisi olduğunu söylemiştir.[280] Vâhidî (ö. 468/1076), tennûrun bir çeşit ekmek pişirilen yer olduğunu ileri sürmüştür.[281] Katâde (ö. 117/735) de, bu yerin "Ayn

---

[277] Köksal, *a.g.e.*, I, 95.
[278] Hûd, 11/40.
[279] http://www.anadolumedeniyetlerimuzesi.gov.tr/TR,77781/eski-tunc-cagi.html (E.T.: 15.08.2018)
[280] Mukâtil, *a.g.e.*, I, 118.
[281] Vahidî, *a.g.e.*, I, 291.

el-Verde" denilen Cezîre' de bir kaynak olduğunu nakletmiştir.[282] Zeccâc ise "Tennûr, Kûfe' deki mescidden feveran etti." diye açıklamıştır.[283] İbni Kesîr (ö. 774/1372), İbni Abbas' tan (ö. 68/687) rivâyet ederek: "Tennûr, Hindistan'da bir kaynaktır." demiştir.[284] Beydâvî (ö. 685/1286) ise, âyette bahsedilen tennûrun, ekmek pişirilen yer olduğunu; Kûfe' deki bir mescidde veya Cezîre' deki "Ayn el-Verde" denilen yerde veya Hindistan'da olduğunu beyan etmiştir.[285] Taberî (ö. 310/923), âyetteki "tennûr" kelimesinin karşılığının, ekmek tandırı olduğunu, Allah (c.c.)' ın buradan su fışkırtmasını, tufanının bir alâmeti yaptığını söylemektedir.[286] Râzî (ö. 606/1210) de Tennûr konusunu, Hz. Nuh' a ait bir tandır olduğunu söylerken; Hz. Âdem'e ait bir tandır olabileceğini de eklemiştir. Yine Hz. Nuh' un hanımının o tandırda ekmek pişirdiği, Hz. Nuh' a tandırdan su çıkmaya başladığını haber verdiği, böylece Hz. Nuh'un eşyaları gemiye yüklemeye başladığı da belirtmiştir. Tufan suyu, Hz. Nuh için bir mucize olsun diye, o yüksek yerden çıkarılmıştır. Diğer bir açıdan da tennûrun mânâsı, "su, yeryüzünün yüksek tepelerinden ve yerlerinden kaynayıp fışkırınca, bu yerler, yüksekliğinden ötürü tandırlara benzetildi" şeklindedir. Kelimenin, "iş şiddetlendi (hızlandı)" mânâsında olması da muhtemeldir. Yine başka bir rivâyette, yeryüzünün en kıymetli ve en yüksek bir yeridir." şeklinde yorumlamıştır.[287] (Belki de Everest Tepesi ve gemi yapımında kullanılan ağaçların anavatanı düşünülerek tufanın Hindistan yakınlarında gerçekleştiği görüşü ortaya atılmıştır.) Elmalılı (ö. 1942) ise bu ifadeyi,"Tennûr, kapalı bir ocak, bir fırındır ki, dilimizde "tandır" olarak kullanılır." şeklinde yorumlamıştır.[288] Sabûnî (ö. 2015) de tennûru, âteşin yandığı yer olarak tarif etmiştir.[289] Mevdûdî (ö. 1979), âyetteki "tennûr" kelimesinden önce gelen harfi tarif (elif-lam) takısı bu fırının bilinen, tufanı başlatmak üzere modeli Allah tarafından belirlenmiş özel bir fırın olduğunu göstermektedir.[290]

Âlimlerin "tennûr" kavramı hakkındaki görüşleri genel olarak aynı yönde birleşmektedir. Genel kanaât 'tennûr' un içinde ateş yakılarak ekmeklerin pişirildiği "tandır" olduğudur. Ancak ayrıldıkları nokta bu tandırın kime ait ve yerinin nerede olduğu meselesidir. Bir kısım âlimlere onun Hz. Nuh' a ait olduğunu, bazıları ise onun Hz. Âdem' e ait olduğunu, bir kısmı da Hz. Nuh' un eşinin ekmek yaptığı tandır olduğunu belirtmiştir. Yeri konusunda ise görüşler, Kûfe' deki bir mescid, Cezîre' deki "Ayn el-Verde" ve Hindistan üzerinde

[282] İbni Kesîr, *a.g.e.*, VIII, 3925.
[283] Zeccâc, *a.g.e.*, III, 51.
[284] İbni Kesîr, *a.g.e.*, VIII, 3925.
[285] Beydâvî, *a.g.e.*, I, 234.
[286] Taberî, *a.g.e.* (1996), IV, 490.
[287] Râzî, *a.g.e.*, XIII, 28; Ebussuûd, *a.g.e.*, III, 43.
[288] Yazır, *a.g.e.*, II, 115.
[289] Sabûnî, *a.g.e.*, III, 88.
[290] Mevdûdî, Ebû'l-Â'lâ, Tefhimu'l-Kur'an, trc. Ahmet Asrar, Bengisu Yay., İstanbul-1997, II, 218.

yoğunlaşmıştır. Ancak Hindistan' daki bir bölgenin tufanın işareti için uzak olduğunu düşünmekteyiz.

Başka bir bakış açısından "tennûr ve fâra" kelimelerini inceleyecek olursak bunun o bölgede bilinen aktif bir yanardağ olduğunu da söyleyebiliriz. Hatta Tendürek Dağı' nın isim kökünden türeyen kelime kalıplarına bakıldığında "tandır" kelimesi de bulunmaktadır.[291] Ayrıca Hz. Nuh'un yaşadığı varsayılan dönemlerde Tendürek Dağı'nın sıcak su ve çeşitli volkanik gazlar çıkarttığı da bilinmektedir.[292] Belki de insanların ateş beklediği bir yanardağ ağzından su getirilmesiyle müşriklerin şaşkınlıklarının artırılması amaçlanmış olabilir. Nitekim "(Böylece) Onlar gerçekten birçoklarını saptırdılar. (Rabbim) Sen de bu zâlimlerin ancak şaşkınlıklarını arttır." ayetindeki Hz. Nuh'un duası da bu yönde değerlendirilebilir.[293]

2. Gemiye Alınanlar Konusu: Tufandan önce Hz. Nuh'a gemiye alınacaklar hususunda âyetle bilgi verilmişti. Bu bilgiler uyarınca Hz. Nuh gemiye kendisiyle beraber iman edenleri, her hayvan cinsinden (bir dişi - bir erkek) birer çift ve gemi ehlinin ihtiyaç duyacakları şeyleri alması istenmişti: "Nihayet emrimiz gelip de sular coşup yükselmeye başlayınca Nuh'a dedik ki: (Canlı çeşitlerinin) her birinden iki eş ile - (boğulacağına dair) aleyhinde söz geçmiş olanlar dışında - aileni ve iman edenleri gemiye yükle! Zaten onunla beraber pek azı iman etmişti." [294] Gemiye alınan erzaklar, eşyalar ve hayvanların isim isim adları net olarak kaynaklarda geçmemekle beraber türleri ve geminin hangi bölümlerine yerleştirildikleri hakkında bilgiler mevcuttur. Konuyla ilgili Sâlebî (ö. 427/1035), "Gemi üç katlı/bölmeliydi: en altta, vahşiler, yırtıcı hayvanlar ve sürüngenler; orta katta, yük hayvanları ve (sığır, deve, davar cinsi) evcil besi hayvanları; üst katta da iman eden insanlar vardı." demiştir.[295] Zemahşerî (ö. 538/1144) de, geminin bir katına yük hayvanları ve yırtıcıların, diğer katına kuş cinsi hayvanların, bir diğer katına da insanların alındığını nakletmiştir.[296] Beydâvî (ö. 685/1286) de geminin alt bölümüne yük hayvanları ve yırtıcılar orta bölümüne ise insanlar bindirildiğini yazmıştır.[297] Ebussuûd (ö. 982/1574) ise "En altta, vahşiler, yırtıcı hayvanlar ve sürüngenler; orta katta, yük hayvanları ve (sığır, deve, davar cinsi) evcil besi hayvanları; üst katta da iman eden insanlar. Yanlarına ihtiyaç duyacakları erzaklarla birlikte

---

[291] http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_ttas&view=ttas&kategori1=derlay&kelime1=tend%C3%BCrek (E.T.:21.12.2016); http://www.nedirnedemek.com/tend%C3%BCrek-nedir-tend%C3%BCrek-ne- (E.T.:21.12.2016).
[292] Mümin Köksoy, *Yerbilimlerinin Katkısıyla NuhTufanı ve Sümerlerin Kökeni*, Berikan Yay., Ankara-2011, s. 65.
[293] Nûh, 71/24.
[294] Hûd, 11/40.
[295] Sâlebî, *a.g.e.*, V, 166.
[296] Zemahşerî, *a.g.e.*, II, 392.
[297] Beydâvî, *a.g.e.*, I, 234.

Hz. Âdem' in içinde cenazesinin bulunduğu tabutunu da aldılar." şeklinde nakletmiştir.[298] Râzî (ö. 606/1210), alt bölüme vahşi hayvanların, yırtıcı hayvanların ve haşerâtın; orta bölüme hayvanlarını ve en'âm (sığır, deve, koyun cinsi) yüklendiği; en üst bölüme de kendisiyle beraber, inananlar ve ihtiyaç duydukları yiyeceklerin konulduğu, ayrıca içinde Âdem' (a.s.)' in medfûn bulunduğu tabutunun da gemiye yüklendiği de rivâyet etmiştir. [299] Elmalılı (ö. 1942) da bu konuda "Kavmin müminlerini ve ihtiyaçları olan yiyecekleri ve her çeşit hayvanattan iki taneyi, yani birer çifti sığacak genişlikte imiş." diye görüş beyan etmiştir. [300]

Geminin bölümleriyle ilgili elde edilen verilerden anlaşıldığı üzere Hz. Nuh' un gemisi üç katlıdır. Kaynaklarda hayvanların hem birbirlerine hem de insanlara da zarar vermemeleri için karakterlerine göre katlara ayrıldığını görmekteyiz. Hz. Nuh, Allah (c.c.)' ın yeni hayatta ekosistemde olmasını istediği her hayvandan birer çift (erkek-dişi olmak kaydıyla) toplamıştır. Hangi hayvanların istendiği de kesin olmayan bilgilere dayanmaktadır. Her hayvan cinsinin olabileceği gibi her türün birer çift örneği veya Hz. Nuh' un yaşadığı bölgedeki hayvanlardan birer çift alınmış olabilir. Bunların hepsi mümkün olabilecek tasniflerdir. Bu hayvanları nasıl emrine aldığı konusunda ise net bilgiler yoktur. Ancak bu noktada iki ihtimal öne çıkmaktadır: Ya Hz. Nuh' a hepsiyle konuşabilme ve sesini duyurabilme yeteneğinin verildiğidir ya da Allah (c.c.) gemiye alınacak hayvanlara vahyederek onların kendilerinin Hz. Nuh' un yaşadığı yere gelmelerini ve emrine girmelerini sağlamıştır.

Alınan erzak ve eşyalara gelince, tufanın ne kadar süreceği sonunda ne ile karşılaşacaklarını bilmedikleri için de ellerinde götürebilecekleri ne varsa aldıklarını varsaymaktayız. Zaten o dönemde alınabilecek en önemli erzağın uzun süre bayatlamaması ve çürümemesi açısından kuru bakliyat ve kurutulmuş gıdalar olduğunu düşünmekteyiz. Belki eti yenen hayvanlardan sayıca fazla alınarak daha sonradan kesilerek takviye yapılmış da olabilir. Bunlara ek olarak Hz Âdem' in medfûn olduğu tabutunu da yanlarına aldıkları rivayetlerde yer bulmaktadır.

Nuh (a.s.) içinde bulunduğu kavmine yaklaşık 950 sene peygamberlik yapmıştı. Fakat ona inananların sayısı ise bu uzun süreyle doğru orantılı değildi: "Andolsun ki biz Nuh'u kendi kavmine gönderdik de o bin yıldan elli yıl eksik bir süre onların arasında kaldı.

---

[298] Ebussuûd, *a.g.e.*, III, 40.
[299] Râzî, *a.g.e.*, XIII, 17.
[300] Yazır, *a.g.e.*, II, 115.

Sonunda onlar zulümlerini sürdürürken tufan kendilerini yakalayıverdi." [301] "Nihayet emrimiz gelip de sular coşup yükselmeye başlayınca Nuh'a dedik ki: (Canlı çeşitlerinin) her birinden iki eş ile -(boğulacağına dair) aleyhinde söz geçmiş olanlar dışında- aileni ve iman edenleri gemiye yükle! Zaten onunla beraber pek azı iman etmişti."[302] Âyetlerden de anlaşılacağı üzere gemiye binenlerin sayısı hakkında net bir bilgi verilmemiştir. Âlimlerin bu konudaki rivâyetleri de bu sebeple değişiklik göstermektedir. Mukâtil (ö. 150/767) , gemiye binenlerin sayısını kırk erkek kırk kadın olmak üzere seksen kişi olarak vermiştir. [303] Vâhidî (ö. 468/1076) de iman edenlerin sayısının seksen kişi olduğu bilgisini vermiştir.[304] Zemahşeri (ö. 538/1144) de Hz. Muhammed (S.A.V.)' e dayandırdığı bir hadise göre 8 kişi (Hz. Nuh, eşi üç oğlu, üç gelini); Muhammed b. İshak' ın (ö. 151/768) görüşüne göre de on kişi (5 erkek - 5 kadın) olduğunu beyân etmiştir. [305] Zeccâc (ö. 311/953) ise gemiye binenlerin toplamda seksen kişi olduklarını bildirmiştir.[306] Taberî (ö. 310/923), bazı rivâyetlerde geçen sayılardan (seksen kişi - on kişi) bahsetse de, bu konuda sayı vermenin doğru olmayacağı görüşündedir. [307] İbni Kesîr (ö. 774/1372): Kâ'b el-Ahbâr'dan (ö. 32/652-653) naklederek, yetmiş iki kişi olduklarını beyan etmiştir.[308] Sûyûtî (ö. 427/1035): "Gemiye binenlerin kırk erkek ve kırk kadın olmak üzere seksen kişidir." [309] Râzî (ö. 606/1210), âlimlerin ekseriyetinin görüşüne dayanarak sekiz kişi (Hz. Nuh, iman eden eşi, üç oğlu ve üç gelini) olduklarını ifade etmiştir. [310] Konyalı Mehmed Vehbi (ö. 1949) de "Hz. Nuh ile birlikte gemiye binenler yetmiş dokuz kişiydi. İman eden eşi, üç oğlu (Ham, Sam, Yafes), üç gelini, ve iman eden yetmiş iki kişi." diye nakletmiştir. [311] Kurtubî (ö. 671/1273), el-Ameş' den rivayet ederek (gemidekiler) yedi kişi; Hz. Nuh, üç oğlu ve üç gelini (Hz. Nuh'un hanımını saymamıştır.) olduğunu iletmiştir.[312]

Beraberindeki insanların sayısı hakkında çeşitli rivâyetler olsa da ağırlıklı görüş 80 kişidir. Diğer bazı görüşlere göre sekiz kişi ya da yetmiş sekiz kişi onunla gemiye binmiştir. Yani âyetin "pek az" diye ifade ettiği gerçek budur. Dokuz yüz elli seneye göre az bir sayı olduğu açıkça beyan edilmiştir. "Gemiye sadece Hz. Nuh ve ailesinden iman edenler

---

301 Ankebût, 29/14.
302 Hûd, 11/40.
303 Mukâtil, *a.g.e.*, I, 500.
304 Vahidî, *a.g.e.*, I, 291.
305 Zemahşerî, *a.g.e.*, II, 394.
306 Zeccâc, *a.g.e.*, III, 52.
307 Taberî, *a.g.e.* (1996), IV, 489.
308 İbni Kesîr, *a.g.e.*, VIII, 3928.
309 Suyûtî, *a.g.e.*, IV, 420.
310 Râzî, *a.g.e.*, XIII, 17.
311 Mehmed Vehbi Çelik, *Hulâsât'ül Beyân Fî Tefsîr'il Kur'ân*, Üçdal Neşriyat, İstanbul-1979, VI, 2341.
312 Kurtubî, *a.g.e.*, IX, 52.

binmiştir” görüşü değişik âyetlerle desteklense de daha önce belirttiğimiz “Kavminden ileri gelen kâfirler dediler ki: "Biz seni sadece bizim gibi bir insan olarak görüyoruz. Bizden, basit görüşle hareket eden alt tabakamızdan başkasının sana uyduğunu görmüyoruz. Ve sizin bize karşı bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz. Bilakis sizin yalancılar olduğunuzu düşünüyoruz.” âyetindeki “alt tabaka” ifadesi ona ailesi dışındaki insanlarında iman ettiğini açıkça ortaya koymaktadır.[313]

İlk işâret geldikten sonra (Tennûr’dan suyun fışkırmasıyla) emredilenlerin hemen gemiye binmesi istenmiştir: “(Nuh) dedi ki: "Gemiye binin! Onun yüzüp gitmesi de, durması da Allah'ın adıyladır. Şüphesiz ki Rabbim çok bağışlayan, pek esirgeyendir.” [314] Âyetteki temel nokta ise geminin hareketinin “besmele” adına bağlı olmasıdır. Hz. Nuh “ Bismillah” dediğinde gemi hızlanır; tekrar söylediğinde ise gemi yavaşlardı.[315] Gemiye binenler de besmeleyle binmiştir.[316] Âyetin sonunda ise Rabb’ lerinin iman edenlere merhamet ettiğinin vurgusu yapılır. Bu arada gemiye binilmeye başlandığını haber alan kral, gemiyle birlikte içindekileri de yakmak için adamlarıyla oraya geldi. Ancak gemiyi yakmayı beceremedi. Çünkü atının bastığı her yerden su fışkırmaya başlamıştı.[317]

Gemi ehli hızlıca yerini aldı. Onlara özellikle geminin üstünde değil içinde bulunmaları söylenmişti.[318] Burada hızlı hareket edilmesinin ve korumalı bölümlere gidilmesinin sebebi yağmurun ve yerden kaynayan suların çokluğu ve dalgaların şiddetidir. Çünkü tufanla birlikte göğün suları ve yerin suları büyük bir coşkunlukla birleşti: “Biz de derhal nehir gibi devamlı akan bir su ile göğün kapılarını açtık. Yeryüzünde kaynaklar fışkırttık. (Her iki) su, takdir edilmiş bir işin olması için birleşmişti.” [319] Burada kullanılan “nehir gibi” benzetmesi “imkânsız denilen oldu” mânâsında çokluk ifade etmektedir.[320] Türkçe’ de de kullanılan “bardaktan boşalırcasına” ifadesinin bir benzeri gibidir. Ancak gökten nehir gibi suların akıtılması hem korkutuculuk hem çokluk hem de azabın ne kadar hızlı geldiğini de gözler önüne sermektedir.

Sular kısa sürede yüzeyi kapatmaya başlayınca insanlar evlerini terk etmeye başladı. Yüksek yerlere çıktılar. Sular oraya da ulaşınca dağlara doğru kaçmaya başladılar. Sular

[313] Hûd, 11/27.
[314] Hûd, 11/41.
[315] Vahidî, *a.g.e.*, I, 291; Râzî, *a.g.e.*, XIII, 26.
[316] Çelik, *a.g.e.*, VI, 2343.
[317] Köksal, *a.g.e.*, I, 97-99.
[318] Râzî, *a.g.e.*, XIII, 25.
[319] Kamer, 54/11-12.
[320] Ebû Muhammed İsmâil b. Abdurrahmân es-Süddî, *Tefsîrü’s Süddî el-Kebîr*, Dârü’l Vefa, Mensûra/Eritre-1993, 446.

çoğalmış ve Allah (c.c.)'ın takdir ettiği seviyeye gelince gemi de hareketlenmeye başlamıştı.[321] Gemi suların iyice yükselmesiyle rüzgârın artmasıyla birlikte hızlanmaya başladı. Herkes dağlara tırmanıyordu. Nuh (a.s.) dalgaların arasında oğlu Kenan (dördüncü oğlu Yam)' ı gördü ve onu gemiye çağırdı.[322] Ama oğlu yükseklere çıkıp kurtulurum ümidiyle gelmedi. Bu çağrı geçmeden büyük bir dalga Kenan'ı alıp götürmüştü: "Gemi, dağlar gibi dalgalar arasında onları götürüyordu. Nuh, gemiden uzakta bulunan oğluna: 'Yavrucuğum! (Sen de) bizimle beraber bin, kâfirlerle beraber olma!' diye seslendi. Oğlu: 'Beni sudan koruyacak bir dağa sığınacağım' dedi. (Nuh): 'Bugün Allah'ın emrinden (azabından), merhamet sahibi Allah'tan başka koruyacak kimse yoktur' dedi. Aralarına dalga girdi, böylece o da boğulanlardan oldu."[323] Aslında buradaki bir başka ihtimal de Nuh (a.s.)' un, oğlunun müşrik olduğundan habersiz oluşudur. Oğlu iman etmiş gibi görünmüş ve babasını kandırmıştı. O babasına münafıklık ediyordu. Bunun için de, Nuh (a.s) onun mü'min olduğunu zannetti ve bundan ötürü ona böyle seslendi. Eğer böyle olmasaydı, onun kurtulmasını istemezdi.[324] İbni Ârâbî ise bu konuyu; "Hz. Nuh bunu söylerken Allah'ın kudretini ve hikmetini, ölüden diriyi, diriden de ölüyü çıkardığını hatırına getirememişti. İşte onun bu bedduası, makamıyla ilgili bir hata kapsamında halinin günahı olarak belirginleşmişti. O, kâfirlerin ancak kendileri gibi günahkâr kâfirler doğurduğunu iddia etmiş, kendi zannına dayalı bir hüküm vermişti. Yüce Allah da onu öfke halinde dile getirdiği zannıyla sınadı ve onu bu şekilde cezalandırarak o hatadan arındırdı." şeklinde yorumlamıştır.[325]

Ailesinden olanların kurtulacağını düşünen ve buna çok üzülen Hz. Nuh üzüntüsünün verdiği bir anlık unutkanlıkla Rabbine nidâda bulundu: " Ya Rabbi! Elbette boğulan oğlum da ailemdendi, (öz evladımdı, halbuki ben onları gemiye alırken bana kurtulacaklarını müjdelemiştin.). Senin vaadin elbette haktır ve Sen hâkimlerin hâkimisin!"[326] dedi. Nitekim Nuh (a.s.), oğlunun küfürde ısrar etmesine rağmen Allah (c.c.)' tan onun kurtarılmasını istemesinin mahzurlu olduğunu bilmiyordu. Konuyla ilgili bir diğer görüşte de; Hz. Nuh' un, ehlinin bile helâk olduğunu görünce kendi akıbetinden endişe ederek bu nidada bulunduğu öne sürülmüştür.[327] Ancak Allah (c.c.) ona bunun sakıncalı olduğunu haber verdi.[328] Ve: "Allah (c.c.) da ona: 'Ey Nuh! O senin ailenden değil! Çünkü o dürüst iş yapan, temiz bir

[321] Karaman, *a.g.e.*, III, 172.
[322] İbni Kesîr, *a.g.e.*, VIII, 3927.
[323] Hûd, 11/42-43.
[324] Râzî, *a.g.e.*, XIII, 28.
[325] İbni Ârâbî, *a.g.e.*, I, 527-528.
[326] Hûd, 11/45.
[327] Çelik, *a.g.e.*, VI, 2350.
[328] Vahidî, *a.g.e.*, I, 292.

insan değildi. O halde, hakkında kesin bilgin olmayan bir şeyi benden isteme. Cahilce bir davranışta bulunmayasın diye sana öğüt veriyorum." [329] diyerek peygamberinin bilmeden yaptığı bu hatayı düzeltmesini istedi. Bunun üzerine Nuh (a.s.) yaptığının uygun olmadığını anladı ve hemen Allah (c.c.)'tan af diledi: [330] "Nuh dedi ki: Ey Rabbim! Ben senden hakkında bilgim olmayan şeyi istemekten sana sığınırım. Eğer beni bağışlamaz ve esirgemezsen, ben ziyana uğrayanlardan olurum!" [331]

Bu olay insanların bazı hayır zannettikleri şeylerde şer; şer zannettikleri şeylerde hayır olabileceğinin delili olmuştur. Ayrıca din birlikteliğinin biyolojik akrabalıktan daha önemli olduğu ve Allah (c.c.) katında kabul gördüğü belirtilmiştir.[332] Herkesin atası, ailesiyle değil; kendi eylemleriyle değerlendirildiğini gösterir. Kişinin kendisi iyi olmadıkça atasının iyi olmasının kendisine bir yarar sağlamayacağı anlaşılmaktadır. Peygamberlerin gerçek çocukları onların izinden gidenlerdir. [333] Zîrâ Kenan' ın isyan etmesi, mânevî olarak onu Hz. Nuh' un oğlu olmaktan çıkarmıştır. Çünkü yaptığı, sâlih olmayan bir ameldir.[334] Onların yolundan ayrılan kimse, peygamber oğlu da olsa onunla ruhsal bağını koparmış olur. Görünürde oğlu olsa da manen oğlu olmadığı ortadadır.

Bu âyetteki " O senin ehlin değildir" ifadesi hakkında ise bazı yorumlar yapılmıştır. Bu yorumların bir bölümü de karısının onu aldattığı (boğulan oğlun zinadan olduğu) yönündedir. Ancak birçok âlim bunun böyle olmadığını, peygamber eşlerinin iman etmeseler bile bu tip günahlardan korundukları hususunda ittifak etmişlerdir. Ancak bu ifade de onun, "Hz. Nuh' un değil de karısının önceki eşinden olan oğludur" görüşü de kastedilmiş olabilir.[335]

Tufanla gelen sel suyu yeryüzünü kaplamıştı. Müşrikler bulabildikleri en yüksek yerlere kaçıyordu, ancak bir süre sonra o yerler de su altında kalıyordu. Ve nihayet zirveler de su altında kaldı. Kaçacak yerleri olmayan Nuh kavmi boğularak yeryüzünden silindi: "Onu (Nuh'u), âyetlerimizi inkâr eden kavimden koruduk. Gerçekten onlar, fena bir kavim idi; bu yüzden topunu birden (suya) gömdük." [336] "Onlardan önce Nuh kavmi ve bunlardan sonraki topluluklar da (peygamberlerini) engellemeye, her ümmet kendi peygamberini yakalamaya azmetmişti. Bâtılı hakkın yerine koymak için mücadele etmişlerdi. Bunun üzerine ben onları

---

[329] Hûd, 11/46.
[330] Vahidî, *a.g.e.*, I, 292.
[331] Hûd, 11/47.
[332] Râzî, *a.g.e.*, XIII, 29; Zeccâc, *a.g.e.*, III, 56; İzzet Derveze, *et-Tefsîru'l Hadis*, çev. M. Baydaş-V. İnce, Ekin Yay., İstanbul-1997, II, 467.
[333] Ateş, *a.g.e.*, s. 60.
[334] Taberî, *a.g.e.* (1996), IV, 493.
[335] İbni Kesîr, *a.g.e.*, VIII, 3936.
[336] Enbiyâ, 21/77.

kıskıvrak yakaladım. İşte, cezalandırmamın nasıl olduğunu gör!" [337] "Bunlar, günahları yüzünden suda boğuldular, ardından da ateşe sokuldular ve o zaman Allah'a karşı yardımcılar da bulamadılar." [338] İşte Nuh (a.s.)'un kavmi iman etmemenin cezasını ağır ödemişti. Âyetlerde Hz. Nuh'un davasının ve söylediklerinin doğru olduğunu anladıklarından bahsedilmemiştir. Demek ki kibirleri onların kalplerini öyle kapatmış ki; " Hani nerede azâbın getirsene?" sorusunun cevabı geldiği halde iman etmeyi değil kaçmayı tercih etmişlerdi. Boğulmayı gururlarına tercih etmişlerdir. Hatta Efendimiz (S.A.V.)' e isnad edilen bir hadiste kıyamet günü Nuh kavminin peygamberlerini yalanlayacakları da rivayet edilmiştir.[339]

C) Tufan Esnasında Yaşananlar

Tufanla birlikte sular bütün yeryüzünü kaplamış en yüksek dağlar bile su altında kalmıştı. Önceleri Allah'a şirk koşanların hepsi suda boğuldu: "Sonra da geride kalanları suda boğduk." [340] Bu arada gemi de dev dalgalar arasında rotasını bulmaya çalışıyordu: "Gemi, dağlar gibi dalgalar arasında onları götürüyordu…" [341] âyetindeki ifade, manzaranın muhatapları için ne kadar korkutucu olduğunu anlamaları için yeterince açıktır. Ancak iman edenler bu acıklı azaptan korunmuşlardır: "Derken biz onu ve beraberindekileri dolu geminin içinde (taşıyıp) kurtardık."[342]

Tufan kırk gün sürdü.[343] Bu süre aslında Kur'an'da mevcut değildir. Âlimler başka kaynaklardan (Özellikle İbni Abbas'tan gelen bazı rivayet zincirinden) edindikleri bilgiyi sunmuşlardır.[344] Bu süre içinde Nuh (a.s.)' un gemisi dalgalar arasında konaklayacak yer arıyordu: "İnkâr edilmiş olana (Hz. Nuh'a) bir mükâfat olmak üzere gemi, gözlerimizin önünde akıp gidiyordu." [345] Buradaki "gözlerimizin önünde" ifadesi "korumamız, güvencemiz, gözetimimiz altında ve gösterdiğimiz yöne doğru" anlamlarındadır.[346] Yani Allah (c.c.) gemi ehlini yalnız bırakmadığını, belirlediği istikamette gittiklerini ve her türlü sıkıntıdan koruduğunu göstermiştir.

---

[337] Mü'min, 40/5.
[338] Nûh, 71/25.
[339] Buharî, Tefsir, Bakara, 13.
[340] Şuarâ, 26/120.
[341] Hûd, 11/42.
[342] Şuarâ, 26/119.
[343] Köksal, *a.g.e.*, I, 99.
[344] Güneş, *a.g.e.*, s. 48.
[345] Kamer, 54/14.
[346] Taberî, *a.g.e.* (1996), VIII, 71.

Sonunda Allah (c.c.) yere suyunu yutmasını, göğe de suyunu tutmasını emretti: "(Nihayet) 'Ey yer suyunu yut! Ve ey gök (suyunu) tut!' denildi. Su çekildi; iş bitirildi; (gemi de) Cûdî üzerine yerleşti. Ve: 'O zalimler topluluğunun canı cehenneme!' denildi."[347] Allah (c.c.) müşriklerin tamamen yeryüzünden silindiği ve inananlara vaadinin yerini bulduğu vakte gelindiğinde gök kaynaklarına durmasını; yerden fışkıran kaynaklara da geriye çekilmesini emretmiştir. Böylece geminin daha emin bir şekilde yoluna devam etmesi sağlanmıştır. Ayrıca burada vurgulanmak istenen husus, Allah (c.c.)' ın canlı cansız her varlığa hükmettiğini göstermesidir. Yani bütün kâinatta tek hükmü kendisinin verebileceğinin delilidir.[348]

Sular çekilmeye başlayınca dağların tepeleri görünmeye başladı. Yaklaşık altı ay geçmişti.[349] Hz. Nuh, Allah (c.c.)' ın izniyle güvenli bir liman olarak kendisine gösterilen "Cûdî" denilen yere gemisini demirlemiştir. Neredeyse tufan hadisesinin bile önüne geçen bu mesele için âlimler değişik görüşler beyan etmişlerdir: Vâhîdî (ö. 468/1076): Bu dağın Cezira' da bir dağ olduğunu aktarmıştır. [350] Mukâtil (ö. 150/767), geminin Musul yakınlarındaki Cezire bölgesine bir dağa demirlediğini hatta buradaki bir köyün adının Arapçadaki manası seksen (gemiye binen kişi sayısı) olan "Semânîn" olduğunu söylemiştir.[351] Katâde' ye (ö. 117/735) göre Müslümanlar Irak ve el-Cezire'yi fethettikleri zaman, Cudi Dağı' nın tepesinde bu gemiyi görmüşlerdir. (Başka bir rivayete göre bu bölge "Bâkıruda" isimli bir beldenin yakınındadır) Bazı haberlere göre bu gemi, o dağın tepesinde uçaktan görülmüş; arama çalışmaları ise hâlâ devam etmektedir.[352] Zeccâc (ö. 311/953) da, Cûdî' nin Âmid bölgesinde bir dağ olduğunu söylemiştir. [353] Zemahşerî (ö. 538/1144) ise geminin durduğu ve âyette 'Cûdî' diye geçen yerin Musul' da bir dağ olduğunu söyler.[354] Taberî (ö. 310/923)de "Bir kısım müfessirler Musul şehri civarında olduğunu söylemişler; bazıları da geminin Tur dağında kaldığını beyan etmişlerdir." şeklindeki görüşleri nakletmiştir.[355] Râzî (ö. 606/1210), "Cûdî" denilen yerin bir dağ olduğunu belirtmiştir.[356] Salebî (ö. 427/1035), Cûdî' nin Cezîra Bölgesi' ndeki Musul' da bir dağ olduğunu bildirmiştir.[357] İbni Kesîr (ö.

---

347 Hûd, 11/44.
348 Râzî, *a.g.e.*, XIII, 34.
349 İbni Kesîr, *a.g.e.*, VIII, 3935.
350 Vahidî, *a.g.e.*, I, 292.
351 Mukâtil, *a.g.e.*, I, 500.
352 Mevdûdî, *a.g.e.*, VI, 150.
353 Zeccâc, *a.g.e.*, III, 55.
354 Zemahşerî, *a.g.e.*, II, 398.
355 Taberî, *a.g.e.* (1996), IV, 492.
356 Râzî, *a.g.e.*, XIII, 41.
357 Sâlebî, *a.g.e.*, V, 175.

774/1372) de, Cûdî' nin Cezîra' da bir dağ olduğunu aktarmıştır.[358] Suyûtî (ö. 911/1505), onun (Cûdî' nin) Musul'da bir dağ olduğunu beyan etmiştir.[359] Beydâvî (ö. 685/1286) de, Cûdî' nin Musul civarında bir dağ olduğunu yazmıştır.[360] Elmalılı (ö. 1942) 'Cûdî' için, "Engince bir dağdır ki, Musul, El-Cezîre, Âmid, veya Şam bölgelerinden birinde olabilir." diye beyan etmiştir.[361] Mevdudî (ö. 1979) de, "Doğu Anadolu'da (eskiden) Cezire-i İbni Ömer olarak anılan bölgenin kuzey doğusunda bulunan Cudi Dağı'nın üzerine oturmuştur." demiştir.

Âyetin tefsirlerinden de anlaşılacağı üzere 'Cûdî' kelimesiyle anlatılmak istenen yerin neresi olduğu hakkında değişik fikirler beyan edilmiştir. 'Cûdî' kelime mânâsı olarak 'bereketli yer' anlamındadır.[362] Nuh (a.s.)'ın " Ya Rabbi! Beni bereketli (mübarek) bir yere indir." [363] duasıyla da örtüşen bir yorum olur.[364] Kur'ân-ı Kerîm'deki 'Cûdî' ifadesinde o yerin bir dağ, bir ova ve ya nasıl bir yeryüzü şekli olduğuna dair bir bilgi bulunmamaktadır. Kur'ân'da kastedilen 'Cudi' ile bir dağ kastedilmiş görüşünü benimseyen âlimler ise Mezopotamya bölgesindeki "Cudi" isimli dağları ve "Cudi" ismiyle özdeşleşmiş yükseltileri kendilerine dayanak göstermişlerdir. Bu bağlamda değişik dağ isimleri ortaya atılmıştır: Musul yöresinde bir dağ, Tur Dağı, el-Cezire'de bir dağ, Amid yöresinde bir dağ ya da Şam yöresinde bir dağ, Ağrı Dağı…vb. ileri sürülen dağlar olarak yer tutar. Ancak geminin durduğu yer hakkında âyet, âlimlerin yorumları ve coğrâfî şartlar düşünüldüğünde; geminin Şırnak'ın Cizre ilçesinde yakınlarında bulunan Cudi Dağı'nda demirlediği görüşü öne çıkmaktadır.[365]

Bu konuda zayıf rivayet olarak kabul edilse de rivayet edilen "Recep ayının ilk günüde Nuh gemiye bindi. Nuh ve yanındakilerin tamamı o gün oruç tuttular. Gemi Muharrem ayına kadar altı ay boyunca içindekilerle birlikte yüzdü ve nihayet aşure günü Cudi'nin üzerine oturdu. Nuh o gün oruç tuttu ve beraberinde bulunan yabani ve diğer kara hayvanlarına da

---

358 İbni Kesîr, *a.g.e.*, VIII, 3933.
359 Suyûtî, *a.g.e.*, IV, 434.
360 Beydâvî, *a.g.e.*, I, 237.
361 Yazır, *a.g.e.*, II, 116.
362 Ekrem Sarıkçıoğlu, Kur'an ve Arkeoloji Işığında Hz. Nuh ve Tufan Olayına Yeni Bir Yaklaşım, *İslami Araştırmalar Dergisi*, Ankara-1996, IX, sy. I-IV, 203.
363 Müminun, 23/29.
364 Sarıkçıoğlu, *a.g.e.* (1996), 63.
365 Cudi Dağı; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, Dicle Nehri'nin kıyısındaki Cizre'nin 32 km. kuzeybatısında, Şırnak Merkez'in 17 km. güneydoğusunda, Türkiye - Irak sınırının 15 km. kuzeyinde, 2100 m. yüksekliğindeki dağdır. Bk.: https://www.google.com/maps/@37.5413471,42.3886831,7849m/data=!3m1!1e3?hl=tr-TR (E.T.: 15.08.2018).

oruç tutmalarını emretti. Onlar da Allah'a şükür gereği olarak oruç tuttular." [366] hadisi de o gün yaşananlar hakkında bize fikirler vermektedir.

Geminin yeri konusunda gerek İslâm âlimleri gerekse başka dine mensup âlimler ve araştırmacılar büyük ilgi göstermişlerdir. Ve bu konuda hâlen çalışmalar yapmaktadırlar. İslam âlimleri bu konuda Kur'ân-ı Kerîm' de bahsedilen, geminin karaya oturduğu yerin bir dağ; dağın adının da "Cûdî" olduğu görüşünde ittifak etmişlerdir.

Tûfan artık sona ermiş gemi karaya oturmuştur. Allah (c.c.), gemi ehlinin artık inebileceğini buyurmuştur: "Denildi ki: Ey Nuh! Sana ve seninle beraber olan ümmetlere bizden selâm ve bereketlerle (gemiden) in! Kendilerini (dünyada) faydalandıracağımız, sonra da bizden kendilerine elem verici bir azabın dokunacağı ümmetler de olacaktır." [367] Âyetteki "selâmetle" ifadesi Hz. Nuh'un oğlunun boğulmasından dolayı yaptığı hatasının affedilip tövbesinin kabulüne işarettir. Zîrâ bu kelime bir merhamet içermektedir.[368] Aynı zamanda bu bir teminat ayetidir. Gemiye binenlerin korku ve endişelerini gidermek içindir. Hz. Nuh, tufandan sonra başlatacağı yeni hayatta yiyecek, içecek ve barınacak yer gibi zaruri ihtiyaçlarını nasıl karşılayacağı hususunda endişe içindeydi. İşte bunun üzerine Allah (c.c.) ona: 'Gemiden yeryüzüne tarafımızdan bir güven içinde, sana ve senin zürriyetinden gelecek olan ümmetlere verilecek olan bereket ve nimetlerle in. Orada bu nimetler sana verilecektir. Bu hususta endişen olmasın' diye teminat verdi. [369] Ayrıca âyetteki "in" emri, gemiden çıkıp, dağın üstüne inme hususunda bir emir olabileceği gibi, engebeli ve yüksek arazilerden düzlüklere, yani yaşam şartlarının daha elverişli olduğu yerlere inme hususunda bir emir de olabilir." [370] Aynı zamanda bu selâmetin onun soyundan gelecek ve onun yolundan gidecek bütün ümmetlerin üzerine olması anlamına da gelmektedir.[371] Âyetin ikinci kısmında ise gemi ehlinden veya onların soyundan gelecek nesillerden bazılarının, Allah (c.c.)'ın yolundan yine döneceklerine; fakat onların âkıbetlerinin de tufan kavmiyle aynı olacağına vurgu yapılmıştır.

Tûfanla ilgili bir diğer husus da tûfanın ne zaman başladığı, yağmurun yağışının ve yer suyunun kaynamasının ne kadar sürdüğü, suların durmasından sonra geminin daha ne kadar suda devam ettiği, suların ne kadar sürede çekildiği, geminin karaya ne zaman oturduğu ve gemi ehlinin ne zaman indiği gibi konulardır. Bu konularda temel başvuru kaynağı olan Kur'ân-ı Kerîm'de herhangi bir bilgi verilmemiştir. Ancak âlimler senet yönünden zayıf bazı

---

[366] Taberânî, el Mu'cem'ül-Kebîr, VI, 69. Ayrıca bk.: Taberî, *a.g.e.*(1996), I, 189-190; Güneş, *a.g.e.*, s. 45.
[367] Hûd, 11/48.
[368] Râzî, *a.g.e.*, XIII, 41.
[369] Taberî, *a.g.e.* (1996), IV, 494.
[370] Râzî, *a.g.e.*, XIII, 41.
[371] İbni Kesîr, *a.g.e.*, VIII, 3938.

kaynaklara istinaden çeşitli veriler nakletmişlerdir. Zemahşeri (ö. 538/1144), "Gemide 150 gün kaldılar. Gemi Cudi' ye gelince Hz. Nuh kendilerine yeni bir hayat ve yaşam yeri verdiği için aşûre günü şükür amaçlı oruç tuttu." demiştir.[372] Râzî (ö. 606/1210) ise bu konuda, "Geminin Receb ayının ilk gününde yola çıktığı söylenildiği gibi, yine Receb ayının onuncu gününde yola çıktığı, altı ay yol aldığı, Muharrem' in onuncu günü de, Cûdî Dağı' na oturduğu da söylenmiştir." diyerek açıklama yapmıştır.[373] İbni Kesîr (ö. 774/1372) de "Rivayete göre Hz. Nûh, Receb' in yirmisinde gemiye binmişti. Gemi altı ay suların üzerinde yüzdü. Bu sırada Beyt el-Harâm' a uğradı, Allah onu batmaması için suyun üzerine çıkarmıştı. Gemi, Beyt el-Harâm'da durdu ve yedi kere tavaf etti. Hacerü'l Esved'i ise, Ebu Kubeys dağına kaldırmıştı. Hz. Nûh ve beraberindekiler aşûra günü gemiden indiler. O günü oruçlu geçirdiler." şeklinde nakletmiştir.[374] Konyalı Mehmed Vehbi (ö. 1949) ise bu konuda "Bazı rivayetlere göre, Hz. Nuh Receb'in onuncu günü gemiye binmiş, altı ay denizde kalmış ve Muharrem'in onuncu günü de gemiden inmiştir. Ayrıca Allah (c.c.) geceli gündüzlü kırk gün yağmur yağdırdı. Yeraltında olan suları tamamen yeryüzüne çıkardı. Su seviyesi en yüksek dağların kırk arşın üzerine çıktı." diye beyanda bulunmuştur.[375] Kurtubî (ö. 671/1273) de "Muharrem ayının onuncu günü olan aşûre günü (Cuma günü) o dağın üzerinde durdu. Bu sebeple Nuh (a.s.) o gün oruç tuttu, beraberinde bulunan herkese de vahşi hayvanlara, kuşlara ve diğer canlılara da emir vererek o günü, yüce Allah' a şükretmek amacıyla, oruçla geçirdiler." şeklinde rivâyet etmiştir.[376]

Görüşlerin genelinde tufanın Recep ayının onuncu günü başladığı bildirilmiştir. Bunda özellikle "Recep ayının ilk günüde Nuh gemiye bindi. Nuh ve yanındakilerin tamamı o gün oruç tuttular. Gemi Muharrem ayına kadar altı ay boyunca içindekilerle birlikte yüzdü ve nihayet aşure günü Cudi'nin üzerine oturdu. Nuh o gün oruç tuttu ve beraberinde bulunan yabani ve diğer kara hayvanlarına da oruç tutmalarını emretti. Onlar da Allah'a şükür gereği olarak oruç tuttular."[377] hadis rivayeti etkili olmuştur. Bunun dışında tufan zamanı ve geminin ölçüleri gibi konularda İslâmî kaynaklar bizlere net bilgiler vermemektedirler.

Geminin suların yeterince yükselmesinden sonra hareket ettiği ve dev (dağlar gibi) dalgalar arasında yaklaşık altı ay kendisine verilen rota doğrultusunda (Allah (c.c.)' ın gözetimi altında) yeryüzü denizinde dolaştırılmıştır. Yağmurlar ve yer altı kaynaklı sular kırk

---

372 Zemahşerî, *a.g.e.*, II, 398.
373 Râzî, *a.g.e.*, XIII, 41.
374 İbni Kesîr, *a.g.e.*, VIII, 3935.
375 Çelik, *a.g.e.*, VI, 2348-2344.
376 Kurtubî, *a.g.e.*, IX, 57.
377 Taberânî, el Mu'cem'ül-Kebîr, VI, 69. Ayrıca bk.: Taberî, *a.g.e.*(1996), I, 189-190; Güneş, *a.g.e.*, s. 45.

gün sonra Allah (c.c.)' ın emriyle durdurulmuş daha sonra da suların çekilmesi beklenmiştir. Sular çekildikçe yüksek dağların zirveleri görünmeye başlamış ve karaların görünmesiyle rahatlayan Nuh (a.s.) bu günleri (şükür amaçlı) oruçlu geçirmiştir (Hz. Muhammed' in (S.A.V.) sünnetinde de bu olaydan ötürü aşûre gününün öncesi ve sonrası dahil olmak üzere oruç tutulur.[378]). Sonra ilahi kudret gemiyi Muharrem ayının onuncu (aşûre) gününde bereketli ve selametli bir yer olan Cûdî' ye oturtmuştur.

D) Tufanın Coğrafi Açıdan Kapsam Genişliği

Günümüz bilim dünyasını ilgilendiren en önemli meselelerden birisi tufanın konusudur. Tufanın kapsadığı alanlar konusunda görüşler "bölgesel ve evrensel" olmak üzere ikiye ayrılmaktadır:

1. Tufanın Bölgesel Olduğu Görüşü: Tufanın yerel olduğunu iddia edenlerin delil olarak, Hz. Nuh'un yaşadığı dönemde insanlığın başka bölgelere dağılmadığını bu sebeple tufanın sadece yaşantı bölgesiyle sınırlı kaldığını sunmaktadırlar.[379] Yine "Kavmine gönderdik." ifadesinden, Hz. Nuh'un bütün insanlara değil, kavmine gönderildiği anlaşılıyor. Ancak o tarihlerde yeryüzünde ne kadar insan olduğu ve bu insanların hangi bölgelerde yaşadığı bilinmemektedir. Bazı din âlimleri ve araştırmacılar bu delilere güvenerek tufanın yerel olduğunu görüşündedirler.[380]

2. Tufanın Evrensel Olduğu Görüşü: İslam âlimlerinin ekseriyeti tufanın evrensel olduğu konusunda hemfikirdirler. Bu görüşe dayanak olarak ise "Nuh: 'Rabbim!' dedi, yeryüzünde kâfirlerden hiç kimseyi bırakma!" ve "Daha önce Nuh da dua etmiş, biz onun duasını kabul etmiştik. Böylece, kendisini ve (iman eden) yakınlarını büyük sıkıntıdan kurtarmıştık."[381] âyetlerini göstermektedirler. Bu âyetlerden de anlaşılacağı gibi tufan iman etmeyen herkesi yok etmiştir. Suyûtî (ö. 911/1505) bu konuda "O gün gemidekiler dışında her şey helak oldu. Ancak tufandan hiçbir şey Harem' e (Kabe' ye) girmedi." görüşüyle İbn Kesir ve Taberî' ye öncülük etmiştir. Zaten yüksek dağları bile aylarca su altında bırakacak kadar büyük bir su kütlesi tek bir bölgede sabit kalamaz. Tabi ki Allah (c.c.) isterse bunlar mümkün

---

378 M. Kamil Yaşaroğlu, "Muharrem", *D.İ.A.*, T. D. V.Yayınları, İstanbul-2007, XXXI, 5.
379 Süleyman Ateş, *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*,Yeni Ufuklar Yay, İst.-1988, X, 79; Mollaibrahimoğlu, *a.g.e.*, s. 67; Musaoğlu, *a.g.e.* (2005), s. 124.
380 Yazır, *a.g.e.*, VIII, 348.
381 Enbiyâ, 21/76.

dairesi içindedir, ancak fizik kuralları gereği düşünülürse o kadar büyük bir su kütlesinin bütün yeryüzüne yayılarak yükseldiği görüşü daha olanaklıdır.

Buna ek olarak Abdülvehhâb b. Atâ el-İclîn' in Saîd, Katâde, Hasan ve Semûre kanalıyla rivayet ettiğine göre Rasûlullah (S.A.V.) şöyle buyurmuştur: "Sam Arapların, Ham Habeşlerin, Yafes Rumların atasıdır." [382] Senet olarak zayıf görünen bu hadisdeki üç kıtadaki önemli toplulukların Hz. Nuh' un soyundan gelmesi, tufanın evrenselliğine kanıt olarak gösterilmektedir.[383]

Sonuç olarak, her ne şekilde olursa olsun, iman etmemiş insanların hepsinin helâkı söz konusu olduğundan tufan, bölgesel bile olsa evrensel nitelik taşımaktadır.

E) Tufan Sonrası: Sosyal Hayatın Yeniden Tesisi

Tûfan sona erip sular yavaş yavaş çekilmeye başlamıştı. Gemi Muharrem ayının onuncu gününde karaya ulaşarak, tufandan kurtulunca Nuh (a.s.) ve ashabı o gün oruç tuttular. Allah'a çokça şükrettiler. Tufanın bitişinden hemen sonraki bu ibadetler ve sebeplerinin açıklanabilmesi adına İbni Kesîr'in naklettiği, "Siyer bilginleri dediler ki: Gemi durunca Nuh, yeryüzünden haber getirmesi için kargayı gönderdi. Karga bir leş gördü ve gemiye dönmedi. Bunun üzerine güvercini gönderdi. Güvercin, gagası arasında bir zeytin dalı ile döndü. Ayağına da çamur bulaşmıştı. Bunun üzerine Nûh, suların çekildiğini anladı. Bu sebeple karga için korku temennisinde bulundu ve bu nedenle karga evlerde duramaz. Güvercini de boynundaki yeşillik tâcıyla taçlandırdı ve ona emniyet için duâ etti. Bu sebeple güvercin evlerde yaşar. Nûh (a.s.) o gün oruç tuttu ve beraberindekilere de Allah'a şükür için oruç tutmalarını emretti." rivayeti bizi bu konuda bilgilendirmektedir. [384] Ancak bu bilginin Tevrat' ta geçen hadiseyle bire bir örtüşmesi bu bilginin İsrailiyat olma olasılığını güçlendirir niteliktedir.

Hz. Nuh ve ashabı, toprağın kurumaya başlayıp üzerindekileri taşıyabilir hale geldiğinde "gemiden selametle ve bereketle in" emriyle yavaş yavaş inerek yeniden toprağa ayak bastılar.[385] Daha önce de bahsettiğimiz gibi, gemiden indikleri bölgede mi yaşadılar, yoksa daha aşağılara düzlüklere mi indiler bu konuda net bir bilgi yoktur. Ancak ekilen

[382] Tirmizî, Tefsîr, Saffat, 3229; Ayrıca bk. Muhammed İbn Sa'd, *Kitabü't-Tabakâti'l-Kebîr*, thk. Ali Muhammed Ömer, I, Kahire-2001, 25-26; Güneş, *a.g.e.*, s. 44.
[383] Güneş, *a.g.e.*, s. 44.
[384] İbni Kesîr, *a.g.e.*, VIII, 3935.
[385] Hûd, 11/48.

ürünlerden anlaşılacağı üzere belli bir süre sonra daha ılıman bölgelere indikleri anlaşılmaktadır. Sonra normal yaşama dönme çalışmalarına başladılar. Hz. Nuh her bir aile için birer ev yaptı. Böylece tufandan sonraki ilk yerleşim yeri kurulmuş oldu.[386] Bu köyün Musul yakınlarında "Semânîn" (seksen) adı verilen bir köy olduğu da rivayetler arasında belirtilmiştir.[387] Yerleşik hayata geçtikten sonra bulundukları yerleri düzenleme çalışmaları yaptılar. Daha sonra toprağı değerlendirmek ve yaşamlarını idame ettirmek için ekin ektiler ve üzüm çubuğu diktiler.[388] Böylece üretim sürecine geçtiler ve hayat eskisine dönmeye başladı. "Bereketle in" ifadesindeki müjdeyle hem işledikleri toprak onlara mübarek kılınmış hem de Allah (c.c.) onun soyuna bereket verip çoğalmasını murâd etmiştir.

Hz. Nuh ve ümmeti büyük bir imtihandan geçmişti. Ancak yeniden başlayacak olmak demek yine aynı tehlikelerle baş başa kalmak anlamına da geliyordu. Bu sebeple Nuh (a.s.) çok daha dikkatli davranmıştır. Ümmetini eski yaşantılardan tamamen temizlemek için titizlikle uğraşmıştır. Yaşananlardan ders çıkararak ümmetinin tekrar aynı hatalara düşmemesi için büyük gayret göstermiştir. Ancak maalesef insanlar, yıllar geçtikçe ve alttan gelen yeni nesillerin, tufanın sebep ve sonuçlarından yeterince ders çıkarmadıkları için belli bir süre sonra yeniden eski alışkanlıklarına dönmeye meyil göstermişlerdir: "Şüphesiz bunda (Nuh ve kavminin başından geçenlerde) birtakım ibretler vardır. Hakikaten biz (kullarımızı böyle) deneriz. Sonra onların ardından bir başka nesil meydana getirdik. Onlar arasından kendilerine: 'Allah'a kulluk edin. Sizin O'ndan başka bir ilahınız yoktur. Hâlâ Allah'tan korkmaz mısınız?' (mesajını ileten) bir peygamber gönderdik. Onun kavminden, kâfir olup âhirete ulaşmayı inkâr eden ve dünya hayatında kendilerine refah verdiğimiz varlıklı kişiler: 'Bu sadece sizin gibi bir insandır. Sizin yediğinizden yer, sizin içtiğinizden içer. Gerçekten sizin gibi bir beşere itaat ederseniz herhalde ziyan edersiniz. Size, öldüğünüz, toprak ve kemik yığını haline geldiğinizde, mutlak surette sizin (kabirden) çıkarılacağınızı mı vâdediyor? Bu size vâdedilen (öldükten sonra yeniden dirilmek, gerçek olmaktan) çok uzak! Hayat, şu dünya hayatımızdan ibarettir. (Kimimiz) Ölürüz, (kimimiz) yaşarız! Bir daha diriltilecek de değiliz. Bu adam, sadece Allah hakkında yalan uyduran bir kimsedir. Biz ona inanmıyoruz.' dediler. O peygamber: 'Rabbim! Beni yalanlamalarına karşılık bana yardımcı ol!' dedi. Allah şöyle buyurdu: 'Pek yakında onlar mutlaka pişman olacaklar!' Nitekim, vukûu kaçınılmaz olan korkunç bir ses yakalayıverdi onları! Kendilerini hemen sel süprüntüsüne çevirdik. Zâlimler topluluğunun canı cehenneme! Sonra onların ardından başka nesiller getirdik. Hiçbir ümmet,

386 İbni Kesîr, *a.g.e.*, VIII, 3935.
387 Mukâtil, *a.g.e.*, I, 500.
388 Köksal, *a.g.e.*, I, 101.

ecelini ne öne alabilir, ne de erteleyebilir. Sonra biz peyderpey peygamberlerimizi gönderdik. Herhangi bir ümmete peygamberlerinin geldiği her defasında, onlar bu peygamberi yalanladılar; biz de onları birbiri ardından yok ettik ve onları ibret hikâyelerine dönüştürdük. Artık iman etmeyen kavmin canı cehenneme!" [389] Âyette aslında Hz. Nuh'a kavmimin yaptıklarının daha sonra gelen ümmetlerce tekrarlanacağını görmekteyiz. Ancak âyet, her ne yaparlarsa yapsınlar, yaptıkları hiçbir şeyin onların kurtarmayacağını, başlarına gelecekleri engelleyemeyeceğini ve sonunda ecelin onları yakalayacağını açıkça ortaya koymaktadır.

F) Tufandan Sonra İnsanlığın Nesebi Meselesi:

Tufanın sona ermesinden sonra insanların neslin devamını nasıl sağladığı konusu âlimlerin görüş ayrılığına düştüğü meselelerden birisidir. Çünkü gemiye binenler ve tufanın yerelliği/evrenselliği konusunda oluşan ayrılıklar burada da kendini göstermiştir.

Genel kanaati "Gemiye sadece Hz. Nuh ve ailesi (İman eden eşi, oğulları Ham, Sam, Yafes ve onların eşleri) binmiştir." yönünde olan alimler zaten insanlığın soyunun Hz. Nuh'un nesebinden geldiğini baştan kabul etmişlerdir. Ancak bu soydan olmayanlarında iman ettikleri "Kavminden ileri gelen kâfirler dediler ki: Biz seni sadece bizim gibi bir insan olarak görüyoruz. Bizden, basit görüşle hareket eden alt tabakamızdan başkasının sana uyduğunu görmüyoruz…" [390] ve "Denildi ki: Ey Nuh! Sana ve seninle beraber olan ümmetlere bizden selam ve bereketlerle (gemiden) in!..." [391] âyetlerinden açıkça anlaşılmaktadır. Fakat bu rivayetlere "Biz yalnızca Nuh'un soyunu kalıcı kıldık." [392], âyeti ve bu ayeti okuduktan sonra Peygamber Efendimiz' in "Onlar (Hz. Nuh'un oğulları); Ham, Sam ve Yafes' tir." demesi de buna işaret etmektedir.[393] İşte bu yönden gemiye başka soydan olanlarında bindiği görüşünü savunanlar, daha sonradan insanlığın neslinin sadece Hz. Nuh'un soyundan devam ettiğini anlatırken değişik sebeplere dayanarak çeşitli açıklamalarda bulunmuşlardır. Bazı âlimlere göre bir süre sonra kurdukları köyde veba hastalığı baş gösterdi. Hz. Nuh ve ailesi dışındakilerin hepsi hastalıktan öldü. Kavminin nesli tekrardan Hz. Nuh'un oğullarıyla başlamıştır. Bu sebeple Hz. Nuh "Ebu'l Beşer" (İnsanların babası) ve "İkinci Âdem (a.s.) lakaplarını almıştır. [394] Senedi zayıf olan bir Hadis-i Şerif'te: "Sam Arapların, Ham

[389] Mü'minûn, 23/30-44.
[390] Hûd, 11/27.
[391] Hûd, 11/48.
[392] Sâffât, 37/77.
[393] Tirmizi, Tefsir, 3228-3229.
[394] Vahidî, *a.g.e.*, I, 293; Şeyh Ahmet Kamil Hazarî, Hz. Nuh (A.S.)'un Oğlu, *Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi*, Ankara-

Habeşlerin, Yafes Rumların atasıdır." buyrulmuştur. Bunun da doğruluk ihtimali düşük olsa da ırkların genel yapısını Hz. Nuh'un soyunun oluşturduğuna delil olarak kabul edilmektedir.[395] Ayrıca ünlü Türk alimi Ali Şir Nevâî'nin (ö. 1501) "Târih-i Enbiyâ ve Hükemâ" adlı eserinde Türk sultanların nesebinden bahsedeceğini ancak bunu Yafes'in bölümünde anlatacağını yazarak Türklerin atasının Hz. Nuh'un oğlu Yafes olduğunu belirtmiştir.[396]

Hz. Nuh'un soyundan gelenlerin oluşturduğu milletler hakkında Kur'ân-ı Kerîm' de pek ayrıntılı bilgi olmasa da, Nuh kavminden sonra gelen ilk büyük ve hüküm sahibi topluluğun Ad kavmi olduğu "Sizi başınıza gelebilecek tehlikeler hakkında uyarmak için sizden birine Rabbiniz tarafından bir tebliğ gelmesine hayret mi ediyorsunuz? Hatırlayın ki, O sizi (Ad kavmini) Nuh kavminden sonra onların yerine geçirdi ve sizi bedenen güçlü kuvvetli, gösterişli kıldı. O halde Allah'ın nimetlerini unutmayıp zikredin ki felah bulasınız." [397] âyetiyle açıkça belirtilmektedir.

Konuya değişik bir açıdan yaklaşan ve tufanın yerel olduğunu savunan bazı araştırmacılar ise, insanlığın tamamen yok olmadığı, sadece Hz. Nuh'un kavminin helâk edildiği görüşünü öne sürmektedirler.[398] Ancak bunu da yukarıdaki âyetlerle ve "(Ey) Nuh ile birlikte (gemide) taşıdığımız kimselerin nesli!..." [399] âyetiyle tenakuz halinde olduğu için doğruluğunun tartışmalı olduğu açıktır.

Âyetler ve âlimlerin görüşleri doğrultusunda tufandan kaç çeşit aile kurtulursa kurtulsun insanlığın soyu ilâhî bir şekilde Hz. Nuh'un soyundan devam ettirilmiştir.

III. Değerlendirme

İslâm' da suç ve ceza kavramı üzerinde adaletle durulduğu görülmektedir. Kur'ân-ı Kerîm' de bu kıssanın önemi şirkin ve ona götüren yolların insanlara verdiği zararın gözler önüne serilmesidir.

1977, XVI, Sayı: III, 192.

[395] Güneş, *a.g.e.*, s. 44.

[396] Ayşehan Deniz Abik, *Ali Şir Nevayi'nin Risaleleri Tarih-i Enbiya ve Hükema-Tarih-i Müluk-i Acem-Münşe'at-Metin-Gramatikal Indeks-Sözlük* (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1993, s. 2.

[397] A'râf, 7/69.

[398] Musaoğlu, *a.g.e.*, s. 121.

[399] İsrâ, 17/3.

Tufan özellikle üzerine çeşitli bilim dallarına mensup bilim insanlarınca birçok araştırma yapılmıştır. Çünkü hala konunun bazı noktalarında bilinmeyenler ve çeşitli görüş ayrılıkları mevcuttur. Özellikle tufanın zamanı, gerçekleştiği bölge (yerel/evrensel), geminin yapımı ve malzemeleri, gemiye alınanlar meselesi, geminin durduğu yer gibi meselelerde farklı düşünceler ve iddialar vardır. Biz de bu tufan konusunu İslâmî kaynaklar çerçevesinde anlatırken bu iddiaların ekseriyetini göz önüne alarak açıklamaya çalıştık. Baktığımızda tufanın bölge olarak Mezopotamya bölgesinde vuku bulduğunu ve Hz. Nuh ve gemiye alınanlar dışındakilerin helak edildiği sonucuna vardık. O dönemde insanların tamamının tufan bölgesinde yaşadığından dolayı tufanın bölgesel/yerel olduğu kanaatindeyiz. Ancak bütün insanların yok olması sebebiyle evrensel bir etki yarattığı da bir gerçektir. Geminin yeri konusunda da çeşitli verilere dayanarak Cudi Dağı'nda karaya oturduğunu belirttik. Tufandan sonra da yeniden sosyal hayatın sağlanması konusunda ise elde ettiğimiz veriler doğrultusunda sadece Hz. Nuh'un soyundan gelenlerin neslinden insanların tekrar çoğaldığı kanaatindeyiz.

Tufan gerek Kur'ân-ı Kerîm'de gerekse diğer İslâm kaynaklarında önemli derecede yer etmiştir. Gerek maddi gerekse manevi yönden büyük etkiler bırakmıştır. Bu açıdan baktığımızda unutulmaması gereken ve birçok yönüyle geleceğe dair bizlere ders niteliğinde olan bir hadisedir.

IV. BÖLÜM:

FARKLI BİLİM DALLARININ VERİLERİNE GÖRE TUFAN

I. Jeolojik ve Arkeolojik Araştırmalara Göre Tufanın Yeri ve Zamanı

Arkeoloji bilimi geçmişte kalan, karanlıklarda unutulmaya yüz tutmuş, hatta hakkında araştırma yapılıncaya kadar hiçbir bilgi sahibi olunmayan birçok gerçeği ve yaşamsal izleri gün yüzüne çıkarmış, insanlığın ve diğer bilim dallarının hizmetine sunmuştur. Bu sayede birçok tarihî kara delikler bilimin ışığında açıklığa kavuşturulmuştur. Arkeolojik veriler insanlığın geçirdiği sosyal, ekonomik, ailevî, psikolojik, bilimsel birçok evreyi anlayabilmek için bize yol göstermiştir. Bu veriler bilimsel ve kanıt niteliğinde olduğundan inanılırlık bakımından diğer bulgulara göre daha önemlidir. Nuh (a.s.)' a atfedilen tufanın da bilinmeyenlerinin insanlık tarihinin önüne getirilmesi bakımından arkeolojik araştırmalar büyük önem taşımaktadır.

Tufan arkeoloji için önemli bir yer tutar. Birçok yerbilimci bu olayın nerede ve nasıllarını araştırmak için büyük çalışmalar yapmışlardır. Tufan hakkında araştırma yapan bilim insanları çıkış noktalarını genellikle dînî ve kültürel kaynaklardaki bilgilere göre belirlemektedirler. Tufanın yaşandığı bölge ve zamanı bakımından çok fazla görüş ayrılığı olmasa da geminin oturduğu ve yeni hayatın başladığı yer konusunda ayrılıklar vardır.

Arkeolojik ve dînî verilerden çıkarılan sonuçlar tufanın M.Ö. 3000'lerde meydana geldiğini göstermektedir. Buna dayanak olacak başka bir argüman ise yazının icadı ile tufan arasındaki ilişkidir. Yazı M.Ö. 3500-3000 yılları arasında kullanılmaya başladığına göre tufan bu tarihlerden sonra gerçekleşmiş olabileceğini göstermektedir.[400] Buna ek olarak geminin yapım malzemelerinden olan demirin yaygın olarak bu tarihlerde kullanılmaya başlaması, tufanın tarihinin yaklaşık olarak bu zaman dilimine denk geldiği görüşünü desteklemektedir.[401]

Dînî kaynaklardan elde edilen veriler ve arkeolojik bulgular tufanın gerçekleştiği bölge bakımından örtüşmektedir. Bu verilerin sonuçlarına göre Mezopotamya ovasını etkisi altına alan tufanın başlıca dört şehri içine alan bölgede büyük bir sel felâketi izlerine

---

[400] Bahattin Dartma, "Yazının Keşfi Konusunda Dini Metin ve Arkeolojik Bulgular Çerçevesinde Yeni Bir Yaklaşım", *Atatürk Üniv. Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Erzurum-2009, sy. XLI, 8.

[401] Bk. : 54-58.

rastlanmıştır. Bu şehirler Mezopotamya Ovası' nın önemli şehirleri Ur, Uruk, Kiş ve Şuruppak' tır. Bu şehirlerde yapılan kazılar, bunların tümünün M.Ö. 3000' li yıllar civarında bir sele maruz kaldıklarını göstermektedir. Bu şehirlerde yapılan çalışmalar ise şöyledir:

Ur: Bu bölgede kazı yapan ilk kişi, British Museum'dan Leonard Woolley' dir. Sir Woolley' in 1922' den 1934 yılına kadar süren kazı çalışmaları Bağdat ile Basra Körfezi arasındaki çölün ortalarında gerçekleşmiştir. Reader' s Digest dergisinde Woolley' in kazıları şöyle anlatılmıştır: "Kazı yapılan bölgede, derine inildikçe çok önemli bir buluntu ortaya çıkarılmıştı. Bu, Ur şehrinin krallar mezarlığıydı... Woolley kazıya devam ederek çamurun içinden çanak çömlek çıkarmaya başladı. Ve sonra birdenbire herşey durdu. Woolley böyle yazıyordu. Artık ne çanak, ne çömlek, ne kül vardı, yalnız suyun getirdiği temiz çamur. Woolley kazıya tekrar devam etti. Çamur iyice temizlenince altında kalmış bir medeniyet ortaya çıktı. Bu durum, bölgede büyük bir su baskınının meydana geldiğini gösteriyordu. Ayrıca mikroskobik analiz, temiz kilden kalın bir katmanın, eski Sümer uygarlığını yok edecek kadar büyük bir tufan tarafından buraya yığılmış olduğunu ortaya koyuyordu. Bu veriler, Tufan'ın etkilediği yerlerden birinin Ur şehri olduğunu gösteriyordu." [402]

Kiş: Tufan'ın izlerini taşıyan bir başka Mezopotamya şehri ise günümüzde Tel El-Uhaymer olarak isimlendirilen, Sümerlilerin Kiş şehridir. Eski Sümer kayıtlarında, bu şehir "Büyük Tufan'dan sonra başa geçen ilk hanedanlığın başkenti" olarak nitelendirilmektedir.[403]

Şuruppak: Günümüzde Tel El-Fara olarak adlandırılan Güney Mezopotamya' daki Şuruppak kenti de Tufan'ın açık izlerini taşımaktadır. Bu şehirde de MÖ 2900-3000 yılları civarında büyük bir sel felaketinin gerçekleştiği anlaşılmıştır. Bu bölgede kazı yapan Pennsylvania Üniversitesi'nden Schmidt' in çalışmalarını anlatan Max Mallowan şöyle diyor: "Schmidt, 4-5 metre derinlikte kil ve kum karışımı sarı topraktan bir tabakaya erişti (bu tabaka selle beraber oluşmuştu). Bu tabaka, höyük kesitine göre ova seviyesine yakın bir düzeyde yer alıyordu ve höyüğün her yerinde izlenebiliyordu. Cemdet Nasr dönemini Eski Krallık döneminden ayıran kil ve kum karışımı tabakayı tamamen nehir kökenli bir kum olarak tanımlayarak Nuh tufanı ile ilişkilendirdi." Kısacası Şuruppak kentinde yapılan kazılarda da yaklaşık MÖ 2900-3000 yıllarına rastgelen bir selin kalıntıları ortaya

---

[402] Mehmet Maksudoğlu, Nuh (a.s.) ve Tufanı, *Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi*, Ankara-1974, XIII, sy. II, 105.
[403] Maksudoğlu, *a.g.e.*, XIII, sy. II, 106.

çıkartılmıştı. Diğer şehirlerle beraber Şuruppak kenti de muhtemelen tufandan etkilenmiş şehirlerden biriydi[404].

Uruk: Tufandan etkilendiğine dair elde kanıtlar olan son yerleşim birimi, günümüzde Tel El-Varka olarak isimlendirilen Uruk kentidir. Bu kentte de diğerleri gibi bir sel tabakasına rastlanmıştır. Bu sel tabakası da, MÖ 2900-3000' li yıllarla tarihlendirilmektedir.

Bilindiği gibi Dicle ve Fırat nehirleri Mezopotamya'yı boydan boya kesmektedir. Anlaşılan odur ki, olay anında, bu iki nehir ve irili ufaklı bütün su kaynakları taşmış, bunlar yağmur sularıyla birleşerek büyük bir su baskını oluşturmuşlardır. Yapılan çalışmalar sonucu elde edilen ipuçları değerlendirildiğinde Tufan'ın oluştuğu alanın boyutlarının yaklaşık olarak doğudan batıya (genişlik) 160 km, kuzeyden güneye (boy) 600 km. olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu tespit de, Tufan'ın tüm Mezopotamya ovasını kapladığını göstermektedir. Tufan'ın izlerini taşıyan Ur, Uruk, Şuruppak ve Kiş şehirleri dizilimini incelediğimiz zaman bunların bir hat üzerinde yer aldığını görürüz. Öyleyse tufan, bu dört şehri ve çevresini etkilemiş olmalıdır. Ayrıca MÖ 3000' li yıllarda Mezopotamya ovasının coğrafi yapısının günümüzdekinden daha farklı olduğunu söylemek gerekir. O devirlerde Fırat nehrinin yatağı, bugünküne göre daha doğuda bulunmaktaydı; bu akış rotası da Ur, Uruk, Şuruppak ve Kiş'ten geçen bir hatta denk geliyordu.[405]

Eğer Wooley' in bulduğu çamur tabakasının akış yönleri tespit edilebilseydi suların geliş yönü de belli olabilirdi. Belki de kuzeyden yüksek dağlardan gelen sel bu tabakayı oluşturmuş olabilir. Ayrıca iki metreyi geçen sürüklenmiş toprak tabakasının oluşu suyun ivmesinin ve debisinin ne kadar yüksek seviyelerde aktığının da delilidir.

Tufanın yeri ve oluş şekli konusunda başka görüşler de mevcuttur. Bunların en kuvvetlisi ise tufanın Karadeniz suyunun bir taşkın sonucu bölgeye tufan getirdiği görüşüdür. Bu coğrafyadaki çeşitli yer şekillerinin oluşumuna ve jeolojik bazı hareketlenmelere dayanarak böyle bir kanıya varmışlardır.[406] Bu da olabilecek ihtimaller arasındadır. Ancak tufanı sadece bu baskına indirgemek iddiayı zayıf bırakmaktadır. Bir başka gerekçe ise Karadeniz'de olduğu söylenen tufanın tarihlerinin Nuh Tufanı' nın oluş zamanıyla ve gerçekleşme şekillerinin uyuşmamasıdır. Çünkü o dönemlerde buzul çağları sebebiyle yağışlar azalmış ve Karadeniz' i besleyen kaynaklar, buharlaşmayı karşılayacak kadar

[404] Maksudoğlu, *a.g.e.*, XIII, sy. II, 106.
[405] http://www.frmtr.com/bilim-ve-teknoloji/nuh-tufaninin-arkeolojik-delilleri.html (E.T.:21.12.2016).
[406] William Ryan - Walter Pitman, *Nuh Tufanı:Tarihi Değiştiren Olayla İlgili Yeni Bilimsel Keşifler*, Çev.:Dursun Bayrak, Arkadaş Yayınevi, Ankara-2003, s. 138-189.

akmadığından su seviyesi oldukça düşmüştür.[407] Bunlar da Karadeniz tufanı tezinin uzak bir ihtimal olduğunu göstermektedir.

II. Tufanın Etki Alanı: Bölgeselliği/Evrenselliği Konusundaki Araştırmalar

Birçok araştırmacı ve yerbilimci tufanın etki alanlarını araştırırken merkez olarak Mezopotamya' yı seçmiştir. Ancak bu da tufanın etki alanının daraltılmasına neden olmuştur. Ancak dünya üzerindeki değişik kadim yerleşkelerde yapılan bazı araştırmalar da iddia edilen tufan sadece Mezopotamya' yı değil bütün dünyayı sarmıştır. Sibirya'nın kuzeyindeki buzul bloklarının örttüğü çökmüş tümseklerde çamur içine sıkışmış ve boğularak ölmüş mamut fosillerinin bulunması bunlara bir örnek olmuştur. Yine başka Sir John Evans' ın Ipswich/İngiltere yakınlarında yaptığı kazılarda kadim bir göl yatağının yaklaşık dört metre altında sulu çamurun içinde paleolitik dönemlere ait ağır taşlardan yapılmış aletler bulması da tufanın kapsadığı alanın genişliğini ortaya koyan deliler olarak sunulmaktadır. [408] Ayrıca Afrika Çölü' nün altından çıkarılan bitki fosilleri ve el yapımı aletlerin bulunması, Çin' deki Gobi Çölü' nde de benzer delilerin çıkarılması ve Sibirya'nın kuzeyindeki adalarda buzulların arasında toplu bir şekilde bulunan filler ve diğer memeli canlıların yanı sıra yenilebilir su yosunu türlerine göre sınıflandırılmış bitki fosillerinin bulunması, Antartika' da kaya tabakalarının arasında genellikle Hindistan ve Güney Çin' de yetişen bitki mahsullerinin (eğrelti otu, meşe ağacı, manolya, Çin' de yetişen bir tür süs ağacı olan ginkgo) keşfedilmesi, tufanın lokal değil aksine evrensel olduğunu savunanlar için delil niteliğinde olmuştur.[409]

Tufanın kaynağı olabilecek ve bütün yeryüzünü sarabilecek kadar suyun nereden geldiği ve ne kadar yüksekliğe çıktığı konusunda çok bir bilgi olmasa da tahmini veriler üzerinden bazı matematiksel hesaplamalar yapılarak belli sonuçlara ulaşmak mümkündür. Suların en az 2000 m. yükseldiğini varsayarsak (Çünkü Cudi Dağı yaklaşık 2100 metredir.) Dünya' nın yüzey alanı ile hacmini hesapladığımızda 94.10^{16} (940 katrilyon) ton kadar bir su kütlesi bu tufanı gerçekleştirmiştir. Bu kadar suyun ise yer üstü ve yer altındaki bütün kaynak sularının birleşmesiyle oluştuğu varsayılmaktadır.[410]

Tufanın yerel olduğu görüşünde olan araştırmacılar ise evrenselcilerin öne sürdüğü iddiaların aksine tufanın sadece Hz Nuh' un peygamberlik yaptığı ve tebliğ sınırları içinde

---

[407] Köksoy, *a.g.e.*, s. 118-123.
[408] Martin Luther Rouse, *Noah's Flood in Geology and History and The Brief Antiquitiy of Mankind*, The Haynes Press, Toronto/Canada-1998, s. 6-7.
[409] Bert Thomson, *The Global Flood of Noah*, Apologetics Press, Montgomery/U.S.A.-1999, s. 12-13.
[410] Halil Bayraktar, *Küresel Yok Oluş: Nuh Tufanı*, Tuva Yayıncılık, İstanbul-2012, s. 39-44.

kalan bölgelerde yaptığını belirtmişlerdir.[411] Onların en büyük delilleri ise günümüz dünyasının genelinde yapılan jeolojik kazılarda hiçbir şekilde evrensel bir tufan belirtisine rastlanmayışıdır. Tufanın yerel olduğunu savunanlara göre, evrenselcilerin kanıt olarak sunduğu delillerin (değişik kıtalarda sular altında kalmış ve çamura bulanmış fosiller…vb.) başka sebeplerden olabileceğidir.[412] Tufandan ilk bahseden ve yazılı en eski eserler olarak kabul edilen Sümer kil tabletlerinde de tufanın sadece yaşantının olduğu 5 kült merkezinde vuku bulduğu belirtilmiştir.[413] Tevrat' ta evrensel bir tufandan bahsedildiği için birçok batılı bilim insanı bunun altını doldurmaya çalışırken, "Tefsircinin Kitab-ı Mukaddes Sözlüğü" adlı eserde tufanın evrensel olmadığı görüşü savunulmaktadır.[414]

III. Hz. Nuh' un Gemisinin Yeri Hakkında Değişik Bilim Dallarının Verileri

Gerek dini kaynaklardan gerekse çeşitli bulgulardan Hz Nuh' un gemisinin nasıl olduğu ve en önemlisi de nereye demirlediği hakkında elde edilen bilgiler mevcuttur. Öncelikle geminin nasıl olduğu sorusuna yanıt olabilecek bir bulguya değinmenin gereğini duymaktayız. 1945' te Irak' ta bulunan ama yıllar sonra İngiliz bilim insanları tarafından 2014' te tercümesi yapılan, M.Ö. 1700' den kalan bir Babil kil tableti bu konuya yeni bir boyut getirdi. Dr. I. Finkel, 2014' te tabletin Babil' deki tufan efsanesini anlattığını fark etti. Tablette; dairesel geminin çapının 70 metre, yüksekliğinin de 20 metre olduğu ve sepet gibi örülüp ziftle kaplandığı yazılıydı. Nuh'un Gemisi ve Babillilerin tufan efsanesi benzeştiği için Nuh'un Gemisi' nin de dairesel olabileceği düşünülüyor. Irak' ta binlerce yıldır yapılan ve "guffa" denilen ziftli sepet kayıkların Nuh' un Gemisi ile benzerliği, bu tartışmayı başlatmıştır. Britanyalı bilim insanları, çözmek için 20 yıl uğraştıkları 4000 yıllık Babil tabletlerindeki talimatları birebir takip ederek Nuh' un gemisini inşa etmiştir. Hayvanları barındıracak genişlikte yapılan gemi, eleştirmenlerin savunduğunun aksine yuvarlak ve kamıştan olduğunu da iddia etmektedirler.[415] Tufanın gerçekleştiği bölgede yapılan kazılarda bulunan Sümer ve Gılgamış Destanları' nın anlatıldığı tabletlerin bulunmasıyla çeşitli gemi tasvirleri ortaya konulmuştur. Genelde de çizilen gemi planları birbirine çok yakındır. Sebebi

---

[411] Dartma, *a.g.e.* (2005), s. 96.
[412] Musaoğlu, *a.g.e.* (2005), s. 122.
[413] Ahmet Musaoğlu, *Tarihsel Bir Gerçek: Nuh (a.s.) Tufanı*, Vural Yay., İstanbul-1998, s. 81-82.
[414] George Arthur Buttrick,The İnterpreter's Dictionary of the Bible, Abingdon Press, New York/U.S.A., 1962, II, 283; Ayrıca bk. Hamza M. Njozi, Gılgamış Destanı, Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an Bağlamında Nuh Tufanı Kıssası: Benzerlikler ve Tarihsel Gerçeklik Problemi, Çev. M. Ünver, *19 Mayıs Üniv. İ. F. Dergisi*, Samsun-1997, sy. IX, 332.
[415] http://www.uralakbulut.com.tr/wp-content/uploads/2014/08/petrolü-sümerler-ve-babilliler-de-kullanırdı-18-a%c4%9eustos-2014.pdf (E.T.: 21.12.2016).

ise kaynaklarda anlatılanların tek bir ağızdan yayılmış (Sümer Tufan Anlatıları) olmasındandır.

Tufandan sonra nereye demirlediği hakkında birçok yer ismi beyan edilse de bunların içinde de en belirgin ve üzerinde ittifak halinde olunan yerler, Ağrı Dağı ve Cudi Dağı' dır. Bu sebeple çalışmalar Ağrı Dağı ve Cudi Dağı çevrelerinde yoğunlaşmaktadır. İslâmî kaynaklar ve Sümerlere dayandırılan kaynaklar Cudi Dağı' nı; Tevrat ve batılı kaynaklar ise Ağrı Dağı' nı işaret etmektedir. Biz de çalışmamızda bu iki merkeze yoğunlaştık. Şimdi geminin yeri konusunda bu iki dağın olabilirliklerini çeşitli bilim dallarının verileri ışığında aydınlatmaya çalışacağız.

A) Hz. Nuh' un Gemisinin Yeri Konusunda Ağrı Dağı ve Çevresinde Yapılan Dini, Tarihî, Coğrafî, Adbilimsel, İklimsel (Klimatolojik) Jeolojik ve Arkeolojik Araştırmalar

Ağrı Dağı, Türkiye' nin Doğu Anadolu Bölgesi' ndeki Ağrı (%35) ile Iğdır (%65) illeri sınırları içinde, enlem: 39° 42′ 0″ Kuzey - boylam: 44° 17′ 0″ Doğu koordinatlarında yer alan, Nahçivan ve İran' a 16 km., Ermenistan' a 32 km. uzaklıkta olan Türkiye'nin 5137 metreyle en yüksek, yaklaşık 35 km. taban çapı ve 135 km. çevre uzunluğuyla da en büyük dağıdır.[416] Ağrı Dağı' na verilen diğer isimler ise Kûh-i Nûh (Farsça), Cebelü' l Hâris (Arapça) ve Masik (Ermenice)' tir.

Hz. Nuh' un tufandan sonra gemisinin demirlediği yer konusunda olayın anlatıldığı Tevrat bölümlerinde "Ararat Dağı" denilen dağdan bahsedilmiştir. Çevirilerde ise "Ararat Dağı", Ağrı Dağı olarak tercüme edilmiştir. Hristiyan kaynaklarda bu konuda Tevrat' tan alıntılar mevcuttur. Bu sebeple ehl-i kitap bilim insanları ve araştırmacılarının büyük bir çoğunluğu gemiyi arama çalışmalarında odak noktası olarak Ağrı Dağı' nı seçmişlerdir.

Bu güne kadar Ağrı Dağı' nda sayısız araştırma ve gezi gözlem çalışması yapılmıştır. Kayıtlara göre dağa ilk çıkan 1829 yılında Johann Jakob Friedrich Wilhelm Parrot olmuştur. Ağrı Dağı' ndaki ilk bilimsel çalışmalar ise H. Abich (1845), M. Vagener (1848), A. Oswald (1900), Blumental (1958), Birman (1968) ve Arkel (1973) tarafından gerçekleştirilmiştir. Cumhuriyet tarihinde ise ilk olarak Binbaşı Cevdet Sunay 15 subay ve 50 erle birlikte 1937

[416] Oktay Belli, "Tarih Boyunca Ağrı Dağı", *I. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh' un Gemisi Sempozyumu*, Doğubeyazıt Kaymakamlığı Yay., İstanbul-2007, 4; http://www.haritamap.com/yer/agri-dagi-merkez (E.T.: 21.12.2016).

yılında Ağrı Dağı' nın zirvesine ulaşmıştır.[417] 1959' da ünlü fotoğrafçı Ara Güler' in Ağrı Dağı eteklerindeki Aşağı Sürbahan ile Yukarı Sürbahan köyleri arasında kalan yerde Meşar (Üzengili) Köyü' ne yakın bir alanda Hz. Nuh'un Gemisi'nin ebatlarına uygun bir çukurun varlığını fark ederek havadan fotoğraflaması da burası için önemli bir keşiftir.[418] Türk bilim insanları tarafından ilk araştırmalar ise 21 Şubat 1970' te Dağcılık Federasyonu eski başkanlarından Dr. Bozkurt Ergör tarafından gerçekleştirildi. Daha sonra tıbbi amaçlarla Prof. Dr. Abdül Mecit Doğru ve Muzaffer Erol Gez ile birlikte dağın zirvesinde 3 gün 3 gece kalarak gerçekleştirildi.[419] Belli bir süre dağa tırmanışlar yasaklansa da daha sonra yasak kaldırılarak alınacak izinlerle çıkışlar serbest bırakılmıştır.

Hz. Nuh' un gemisini aramak için Ağrı Dağı' nda yapılan araştırmaların hiçbirinde elle tutulur bir argüman elde edilmemiştir. Eski bir gezgin olan G.R. Clavijo 1400' lerde yazdığı seyahatnamesinde "31 Mayıs Cumartesi günü Iğdır' dan yola çıkarak, Nuh' un gemisinin durduğu dağa vardık. Tepeler üzerinde bir şehir harabesi gördük buranın asırlardır boş bulunduğu anlaşılıyordu. Harabe enkazı bir fersah kadar uzanmakta idi. Buralarda rastladığımız insanların bize bildirdiğine göre, bu enkaz Hz. Nuh' un oğulları tarafından inşa olunan şehrin kalıntısıdır. Bu harabenin aşağısında uzanan ova içinden suyolları geçiyordu." bilgisini vererek bölge halkının ağzından bu harabelerin Hz. Nuh' un ailesine ait olduğunu iddia etmiştir.[420] Ancak günümüzde böyle bir kalıntı mevcut değildir. Yine anlatılanlara göre Ağrı Dağı' nın yakınlarındaki bir köyün hemen yukarısında eğik ve bodur bir söğüt ağacının, geminin orada kök salmış bir parçasından yetiştiğine ve manastırın yanında ölgün kökleri duran bağ asmasını Hz. Nuh' un diktiğine inanılır. Dağın kuzeyinde Erivan (Yerevan) şehri vardır ve "ilk görülen" manasına gelir. Nahçivan, tufandan sonra ilk kurulan şehirdir. İsmi de Nuh' tan gelir (Nuhcivan).[421] XIX. y.y. dilbilimcisi olan Johann H. Hübschmann' a göre Nahçivan' ın Ermenice' deki anlamı "iniş yeri" dir. Bu ismin, İncil' de bahsedilen Nuh Peygamber' in gemisinin inişine atfen. Ancak Hubschmann antik çağlarda bu yerin bu isimle anılmadığını da not etmektedir.[422] Bir diğer görüş de geminin Ağrı Dağı' nın bir uzantısı olan

---

[417] Faruk Kaya, Ağrı Dağı' nın Turizm Potansiyeli ve Değerlendirme Durumu, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Yıl: 2016, sy.: XXXIV, 222.
[418] Bk. Ekler, Fotoğraf-1.
[419] https://bianet.org/biamag/sanat/176571-nuh-un-gemisi-ve-ara-guler (21.12.2016).
[420] Hasan Buyruk, Clavijo ve Parrot Seyahatnamelerinde Iğdır-Tuzluca ve Çevresi, *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, Erzurum-2016, XXXVII, 320.
[421] http://www.ekrembugraekinci.com/makale.asp?id=293 (E.T.:21.12.2016).
[422] https://www.turkcebilgi.com/nah%C3%A7ivan (E.T.:21.12.2016).

Cudi Tepesi' nde (Doğubeyazıt) olduğudur. Hatta oradaki kalıntıların da gemiye ait olduğu da iddia edilmektedir.[423]

Dağa araştırma yapmak için ilk defa çıkan kişi Alman tıp ve doğa bilimcisi J.J. Friedrich W. Parrot (ö. 1841) olmuştur. 1829' da farklı bilim dallarından bir grupla birlikte tırmanışa geçmiştir. Çeşitli yollar denemiş ve en son daha sonradan deprem nedeniyle yok olan Ahura Köyü istikametinden çıkarak dağın zirvesine ulaşmıştır.[424] Ancak birkaç küçük odun parçasından başka bir şey bulamaz.[425] Daha sonra birçok gezgin ve bilim insanı gemiye ait bir veri elde edebilmek için Ağrı Dağı ve çevresinde araştırmalar yapmışsa da elle tutulur bir bulguya rastlayamamıştır. Cumhuriyet'in ilanından sonra ilk olarak 1936 yılında H. Knight Ağrı Dağı' nda araştırmalar yapmış ve çeşitli kalas parçaları gördüğünü iddia etmiştir.[426] Daha sonra 1937' de Binbaşı Cevdet Sunay 15 subay ve 50 erle birlikte Ağrı Dağı' nın zirvesine ulaşmıştır. Emrindeki askerlerle birlikte yaptıkları araştırmalar sonucunda da tufan gemisine dair hiçbir ize rastlayamadıklarını beyan etmişlerdir.[427] 1959' da ünlü Türk fotoğrafçı Ara Güler' in Ağrı Dağı eteklerindeki Aşağı Sürbahan ile Yukarı Sürbahan köyleri arasında kalan yerde Meşar (Üzengili) Köyü' ne yakın bir alanda Hz. Nuh'un Gemisi' nin ebatlarına uygun bir çukurun varlığını fark ederek havadan fotoğraflaması da burası için önemli bir keşiftir. Dünya basınında büyük ilgi gören bu fotoğraf kareleri aynı zamanda bu alanda bir ilk olma niteliği de taşımaktadır.[428] Fakat sonradan fotoğraftaki yer şeklini inceleyen A. Brandenberger ve G. Van Derman, bunun doğal bir kaya oluşumu olduğunu açıklamışlardır.[429]

Yakın dönemlerde ise en kapsamlı araştırmalar 2003-2007 yıllarında Honk Kong N.A.M.İ.' den (Uluslararası Nuh' un Gemisi Bakanlıkları) bir grup Çinli ve Türk bilim insanı ile yapılan çalışmalardır. Türk ve Çinlilerden oluşan bir keşif heyeti Ağrı Dağı' nda Hz. Nuh' un gemisini aramak için 2003 yılından itibaren araştırmalarına başlamışlardır. Heyetin öncelikli hedefi yöre insanlarının konu hakkındaki bilgilerini toplamaktı. Bunun amacı da bu verilerin ortak noktalarından hareketle geminin yeri hakkında ihtimalleri daraltmaktı. Toplanan bilgiler ve gereken şartların bir araya gelmesiyle 2004 yılında araştırmacıların olay yeri incelemesi başlamıştır. Tırmanış esnasında yaklaşık 4200 metrede bir mağaraya ulaşılmıştır. Ancak yoğun hava şartları ve bazı teknik sorunlar nedeniyle yeterli inceleme

---

[423] http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=23398 (E.T.:21.12.2016).
[424] Friedrich Parrot, *Journey to Ararat,* Translate: W.D. Cooley, Harper-Rothers Publishers, New York/U.S.A.-1846, s. 186-191.
[425] Parrot, *a.g.e.*, s. 207.
[426] Musaoğlu, *a.g.e.* (1998), s. 147.
[427] Kaya, *a.g.e.*, 222.
[428] https://bianet.org/biamag/sanat/176571-nuh-un-gemisi-ve-ara-guler (E.T.: 21.12.2016).
[429] Musaoğlu, *a.g.e.* (1998), s. 149.

yapılamadan geri dönülmüştür. Daha sonra 2006 yılının Ağustos ayında ekibin Türk üyelerinden ve araştırma heyetinin rehberliğini yapan Ahmet Ertuğrul yeniden keşfe çıkmıştır. Yaptığı araştırmalar sonucunda yaklaşık 4000 metrede girişi volkanik lavlarla kapanma noktasında olan bir mağara keşfetmiştir. Mağaranın içine girdiğinde ise kamaraya benzeyen odacıklar ve bazı ağaç kalıntıları bulmuştur. Bulunan delillerin birer numunesini Honk Kong' daki N.A.M.İ.' ye gönderilmiştir. Honk Kong Üniversitesi' nde yapılan incelemeler sonucunda parçaların volkanik sebeplerden dolayı taşlaşmış ağaç parçaları olduğu tespit edilmiştir. Bunun üzerine N.A.M.İ. ekibi yanlarına dağdaki diğer bulguların da yorumlanabilmesi için arkeoloji ve jeoloji uzmanlarını da alarak tekrar Türkiye' ye gelmiştir. Birkaç tırmanış denemesi ağır hava ve zemin koşullarıyla birlikte oluşan teknik nedenlerden ötürü başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Ancak Ağustos 2007' de yapılan denemede yeniden kalıntıların bulunduğu mağaraya ulaşılabilmiştir. Mağarada yapılan araştırmalarda duvarların bir kısmının volkanik sebeplerle taşlaşmış tahtadan oluştuğu tespit edilmiştir. Bulunan bu tahta yapının eni 11.5 m. boyu ise 2.6 m. olarak ölçülmüştür. Mağaranın içindeki sert koşullar sebebiyle daha derinlere inilememiş ve bu kadarıyla yetinilmek zorunda kalınmıştır. Fakat bunlar bile başlı başına önem arzetmektedir. Çünkü bu yükseklikte bu büyüklükte bir tahtanın bulunması geminin durak yerinin Ağrı Dağı olduğu tezini güçlendirmektedir.

Gemiden sadece bu parçaların kalması akıllara gerisine ne oldu sorularını getirmektedir. Yöre halkının aktardığı bilgilere göre gemi tek parçayken 1840' ta yaşanan deprem sonrasında oluşan yer kaymaları nedeniyle bölünmüş ve parçalar dağılmıştır. Dağılan parçaların da harekete geçen volkan lavlarının altında kalarak kaybolduğu görüşü de belirtilmiştir.[430]

Konuya iklimsel açıdan baktığımızda ise Ağrı Dağı' nın üst kısımlarının yıl boyu karlarla kaplı olması ve çevresinideki yerleşmeye uygun bölgelerin de yükseltiden dolayı sıcaklık ortalamalarının düşük olması sebebiyle tarım ürünü çeşitliliği bakımından fakir bir bölgedir. Yıllık ortalama sıcaklığı 6.6 derecedir.[431] Yakınlarda ise iklimi en uygun olan bölge ise Iğdır'dır. Dağların çevrelemesi sebebiyle çevresine göre ılıman iklime sahip olması ürün çeşitliliğini artırmıştır.[432]

[430] Oktay Belli, "Nuh'un Gemisi Araştırmalarında Yeni Kanıtlar-N.A.M.İ. (Uluslararası Nuh'un Gemisi Bakanlıkları-Honk Kong)", *I.Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu*, Doğubeyazıt Kaymakamlığı Yay., İstanbul-2007, s. 34-37; http://www.haritamap.com/yer/cudi-dagi-cizre (E.T.:21.12.2016).
[431] https://tr.climate-data.org/location/272/ (E.T.:21.12.2016).
[432] https://www.diyadinnet.com/ (E.T.:21.12.2016).

Sonuç olarak iki yüz yıla yakın belirli aralıklarla ve çok değişik yapıda oluşan topluluklar tarafından yapılan keşif çalışmalarının sonunda Hz. Nuh' un gemisine dair elle tutulur bir delile ulaşılamamıştır. En kapsamlı araştırmalar sonucunda gemiden kaldığına inanılan bazı tahta kalıntılarından başka bir bulguya rastlanılmamıştır. Ancak bunda Ağrı Dağı' nın çetin iklim şartları ve volkanik etmenlerinin de rolünün olduğunu belirtmek gerekmektedir. İleride daha kapsamlı ve teknolojik imkânların daha etkin olduğu araştırmaların yapılması konunun bizler açısından netleşmesini sağlayacağına inanmaktayız.

B) Hz. Nuh' un Gemisinin Yeri Konusunda Cudi Dağı ve Çevresinde Yapılan Dînî, Coğrafî, Tarihî, Fizîkî, İklimsel (Klimatolojik) Arkeolojik ve Adbilimsel Araştırmalardan Elde Edilen Veriler

Cudi Dağı, Türkiye' nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi' ndeki Şırnak ilinin sınırları içinde 37° 22´ 10" Kuzey enlemi ve 42° 20´ 38" Doğu boylamı koordinatlarında bulunan 2114 metre yüksekliğindeki dağdır. Şırnak'a 17 km., Cizre'ye 32 km., Irak sınırına 15 km., Musul'a 180 km. uzaklıktadır. Elips yapıda sıradağlardan oluşmaktadır. Dağın diğer isimleri Ture Kardu (Süryanice), Nissir (Sümer Dili/Gıgamış Destanı), Cebelü'l Cûdî (Arapça), Gordiyan (Latince), Masis (Ermenice) olarak belirtilmiştir.[433]

İnsanlık tarihini yeniden başlatan büyük tufan hadisesinin insanlar tarafından unutulmaması adına en büyük delil Hz. Nuh' u ve beraberindekileri kurtaran gemidir. Geminin bulunması adına en büyük kaynak ise Cudi Dağı ve çevresindeki bulgulardır. Geminin burada aranmasının en büyük sebebi ise Kur'ân-ı Kerîm' deki " (Nihayet) 'Ey yer suyunu yut! Ve ey gök (suyunu) tut!' denildi. Su çekildi; iş bitirildi; (gemi de) Cûdî üzerine yerleşti. Ve: 'O zalimler topluluğunun canı cehenneme!' denildi." âyetinde belirtilen "Cûdî" (Kelime anlamı olarak 'bereketli yer' anlamına gelmektedir.) denilen yerin İslam literatürüne Cudi Dağı olarak geçmesindendir.[434]

İslâm tarih ve tefsircileri eserlerinde bu konuya ait yer bildirimlerini Cudi Dağı' ndan yana kullanmışlardır.[435] Çünkü Kur'an' da belirtilen isim ve yer tasnifi olarak tek uygun mekânın burası olduğu belirtilmiştir. Daha sonradan yapılan araştırmalar da bunu destekler niteliktedir.

---

[433] Dartma, *a.g.e.*, s. 114-115.
[434] Hûd, 11/44.
[435] bk. s. 55.

1. Hz. Nuh'un Gemisinin Cudi Dağı' nda Olduğuna Dair Dînî, Tarihî ve Coğrafî Kaynaklardaki Veriler

Konuyla ilgili bütün İslâmî kaynaklar (tefsir, hadis, tarih, coğrafya) geminin Cudi Dağı' nda olduğunu belirtmişlerdir. Bununla beraber konuya objektif bir şekilde bakan ve Ehl-i Kitap olan araştırmacılar da geminin Cudi Dağı' nda durduğuna kanaât getirmişlerdir. Bu sebeple araştırmalarını bu yönde yapmışlar ve eserlerinde de aktarmışlardır. Bu konuda önde gelen görüşlerden bazıları ise şöyledir: Ünlü Arap coğrafyacısı olan Yâkut el-Hamevî, 1228 yılında Arapçaya çevirdiği Tevrat'ta, geminin Cudi Dağı'na oturduğunu nakletmiştir.[436] Dünyaca ünlü gezgin Evliya Çelebi, Seyahatname'sinde, geminin Musul ile Nusaybin kaleleri arasındaki Cudi Dağı'nın tepesine oturduğunu yazmıştır.[437] Ünlü seyyah İbni Batuta' da geminin durduğu dağın Cudi Dağı olduğunu " Oraya (Cizre) indiğimiz ilk gün, Allah (a.c.)'ın kitabında sözü edilen, Nuh (a.s.)'un gemisinin üzerine oturduğu Cudi Dağı'nı gördük. O yüksek ve uzunca bir dağdır." sözleriyle belirtmiştir.[438] İngiliz arkeolog Gertrude L. Bell, gezileri sonucunda kaleme aldığı eserinde geminin Cudi Dağı' nda olduğunu gözleriyle gördüğünü ifade etmiştir.[439] G. S. Reynolds, Süryani Tevrat tefsirlerinde geminin Kardu Dağı' na oturduğu yazmakta olduğunu; Süryanice ve Aramice' de 'Cudi' kelimesinin karşılığı olarak 'Kardu' ifadesinin kullanıldığını kaydetmiştir.[440] B. Crouse da Cudi Dağı' nın, Aramice yazılmış kutsal metinlerde 'Kardu' diye anıldığını belirtmiştir.[441] Ünlü Babilli tarihçi Berosses' in eserinde Hz. Nuh'un gemisinin Gordyean Dağları' nda (Şırnak' ta bulunan dağlar) olduğunu yazmıştır.[442] Aristo' nun öğrencisi Abydenus, Hz. Nuh' un gemisinin Cudi Dağı' nda olduğunu hatta kendi çağındaki birçok Iraklının geminin parçalarına sahip olduklarını, bu parçaları batırdıkları suları da hastalara şifalı su olarak içirdiklerini yazar.[443] Suriye Hristiyanları' nın kullandığı İncil olan Pershitta' daki kutsal metinlerde (Tekvin 8/14) Hz. Nuh' un gemisinin oturduğu yer olarak "Kardu Dağı" yazmaktadır.[444]

---

436 Belli, *a.g.e.*, 10.
437 https://books.google.com.tr/booksid=ZhPbAgAAQBAJ&pg=P165&pg=P165&dqevliya+çelebi+cudi (E.T.:12.21.2016).
438 Güneş, *a.g.e.* (2014), s. 129.
439 Gertrude L. Bell, *Amurath To Amurath*, William Heineman Publishing, London-1911, s. 290-295.
440 Gabriel Said Reynolds, "A Reflection on Two Qurʾānic Words (Iblīs and Jūdī), with Attention to the Theories of A. Mingana", *Journal of the American Oriental Society*, Michigan/U.S.A., Year:2004, CXXIV, Number: IV, 683.
441 Bill Crouse, "Five Reasons Noah's Ark Did Not Land On Mt. Ararat; Reasons Why It Did Land On Cudi Dagh", *Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyumu Bildirileri*, ed. H. Gündoğar-Ö. A. Yıldırım-M. A. Az, Şırnak Üniv. Yay., Şırnak-2014, s. 401.
442 Yaşın, *a.g.e.*, s. 166.
443 Yaşın, *a.g.e.*, s. 166.
444 Yaşın, *a.g.e.*, s. 167.

Belirtilen görüşlerden anlaşıldığı gibi dini ya da uzmanlık alanı ne olursa olsun bu konuyla ilgili beyanda bulunan bilim insanlarının ekseriyeti geminin durduğu yer olarak Cudi Dağı' nı işaret etmektedir.

2. Hz. Nuh'un Gemisinin Cudi Dağı'nda Olduğuna Dair Adbilimsel, Fizîkî, İklimsel (Klimatolojik) ve Arkeolojik Veriler

Hz. Nuh' un gemisini arama konusunda en önemli adres Cudi Dağı' dır. Dağ ve çevresinde geminin burada demirlediğine dair birçok iz bulunmaktadır. Nuh (a.s.)' a atfedilen yapılar, tufandan sonra yeni hayatı başlattıkları yerleşkeler, tarım alanları ve ibadet yerleri gibi pek çok bulgu bu çevrede mevcuttur. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

İlk olarak dağın tepe noktasına yakın bir yerde yaklaşık 500 metrelik bir alana adını veren, geminin oturduğu yer olarak kabul edilen "Sefine-i Nuh" (Hz. Nuh' un Gemisi) adındaki, yüzey eğimi geminin duruşuna oldukça elverişli mevkidir.[445] Ayrıca Cudi Dağı'nın en yüksek dört tepesinden (2017 m.) biri olan bu tepenin adı da tarih boyunca "Hz. Nuh Tepesi" olarak bilinmektedir. Geminin durduğu yer olan Cudi Dağı' nın Hz. Nuh Ziyaret Tepesi' nde binlerce yıldan beri her sene Rûmî takvime göre Temmuz' un birinci, ikinci ve üçüncü cumalarında "Zeva Cudi" adı altında kutlanan bir panayır yapılıyordu. Burada dualar edilir ve kabul olması için (Hz Nuh' un gemiden indikten bir süre sonra kestiğine inanılan yerde) kurbanlar kesilirdi. Bu binlerce yıllık gelenek Nuh Tufanı' nın Cudi' de bittiğini göstermektedir.[446]

Bu konudaki diğer bir bulgu ise Cizre' de bulunan Hz. Nuh' un medfûn olduğu belirtilen yaklaşık 7000-8000 yıllık mezarlık, türbe ve ibadet yerleridir. Bu kabir binlerce yıldır buradaki türbenin altındaki bodrum kısmında Hz. Nuh' u misafir etmektedir. Kabrin başucunda ise Hz. Nuh' un olduğuna inanılan ve Kudüs ile Mekke kıblelerini gösteren bir mihrap taşı da bulunmaktadır. (Daha sonradan tadilat nedeniyle yıpranacağı düşünülerek müzeye kaldırılmıştır.) Oradaki mabet ise İslâmiyet' in Cizre' ye gelmesinden sonra Hz. Nuh Camii ismi verilerek tadil edilmiştir.[447]

---

[445] bk. Ekler, Fotoğraf-3.
[446] Güneş, *a.g.e.*, s. 140; Yaşın, *a.g.e.*, s. 183-189; bk. Ekler, Fotoğraf-4.
[447] Yaşın, *a.g.e.*, s. 179-182; bk. Ekler, Fotoğraf-5.

Bu konudaki bir diğer bulgu ise adbilim verilerinin göstergeleridir.[448] Tufanın son bulduğu dağ olan Cudi, kelime olarak “bereketli yer” anlamına gelmektedir. Bu da Hz. Nuh’ un “Allah’ ım beni bereketli bir yere indir.”[449] duâsına uygun düştüğü için bu adı aldığı söylenmektedir. Buna ek olarak dağın hemen eteğinde Hz. Nuh’ un gemiden indiğinde kurduğu ifade edilen “Semânîn” (Arapça ‘seksen’ anlamındadır ve Hz. Nuh’ un gemisine binen mü’minlerin sayısına karşılık gelir.) adında bir köyün bulunması (diğer adları: Şehr-i Cude, Heştan) , iddianın daha da kuvvetlenmesine vesile olmaktadır. Ayrıca Cizre yakınlarındaki adını Hz. Nuh’ un oğullarından biri alan Yafes Köyü (Kasardela) ve yine Hz. Nuh’ un torunlarından birinin küçük bir türbede medfûn olduğuna inanılan Banuh (Baba Nuh) Köyü bulunmaktadır. Başka bir dayanak da Cudi’ nin sınırları içinde bulunduğu Şırnak ilinin isim kökünün “Şehr-i Nuh” olduğu iddiasıdır. Dil yapısına da uygunluğu düşünüldüğünde bunun kuvvetli bir ihtimal olduğu görülmektedir.[450]

Geminin bu Cudi’ de olduğunun kanıtı sayılabilecek diğer bir konu da Alman Devletler Araştırma Enstitüsü üyelerinden Friedrich Bender’in bir grup ile birlikte Cudi’ de yapmış olduğu keşiflerdir. Bu araştırmalar sonucunda, 1954 yılı Mayıs ayında çeşitli kalıntılar bulunmuştur. Elde edilen kalıntılar katrana benzer bir madde ile yapıştırılmış tahta parçalarıydı. Analiz sonucu katranın 50.000 yıllık, tahta parçalarının da yaklaşık 6500 yıllık oldukları anlaşılmıştır. Bu da bölgede bulunan en eski parçalar olmaktadır. Bununla beraber Cudi Dağı’ nda bulunan eski tabletlerde de geminin bu dağda olduğunu gösteren yazılar ve Asur krallarının resimlerinin de bulunması, bu konudaki delilleri güçlendirmektedir.[451]

İkinci bir arkeolojik delil ise Mezopotamya bölgesinde yapılan arkeolojik kazılarda bulunan Sümer ve Babil uygarlıklarına ait yazılı kil tabletlerde bahsedilen tufan hadisesinde geminin oturduğu dağ olarak gösterilen Nissir Dağı’ nın da Cudi Dağı olduğu belirtilmektedir. Bu yorumu yapıyoruz, çünkü Şırnak yolu üzerinde Cizre’ nin 4 km. kuzeyinde adı KurtuIuş köyü olarak değiştirilen köyün halk arasındaki adı Missirî (Nissirî) Köyü’ dür. Geminin durduğu yer olarak söylenen Nisir Dağı, Asurca’ da Kurtuluş Dağı anlamına geldiği söylenir.[452]

---

[448] Adbilim: İsimlerinin kökeni ve nasıl bir değişim geçirdiği hakkında bilgi veren bilim dalıdır; bk. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.592b86daabdd79.82987735.
[449] Mü’minûn, 23/29.
[450] Ahmet Gülenç, “Nuh Tufanı, Cudi Dağı ve Şehr-i Nuh”, *Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyumu Bildirileri*, ed. H. Gündoğar-Ö.A. Yıldırım-M.A. Az, Şırnak Üniv. Yay., Şırnak-2014, s. 496; Dartma, *a.g.e.* (2005), s. 114; Yaşın, *a.g.e.*, s. 212.
[451] Yaşın, *a.g.e.*, s. 170-214.
[452] http://www.abdullahyasin.org/Makaleler/cudi-da-ve-nuh-tufan (E.T.: 21.12.2016).

Diğer bir husus da bölgenin iklim ve tarıma elverişliliği konusudur. Cizre de en soğuk ay ortalaması 6 derece, en sıcak ay ortalaması 33.7 derecedir. Bölgede bu güne değin ölçülen en düşük sıcaklık sıfırın altında 9 derece (18 Ocak1973); en yüksek sıcaklık 48 derece (17 Temmuz 1978) olarak ölçülmüştür. Bu bölge aynı zamanda Akdeniz İklimi'nin de tipik örneklerini taşımaktadır; pamuk, zakkum ve zeytin bunun en büyük kanıtıdır.[453] Bundan hareketle tufan sonrası yerleşime uygun bir bölgedir.

Yukarıda sıraladığımız bilgiler doğrultusunda geminin indiği yer olarak gösterilen Cudi' yi değişik açılardan inceledik. Birbirinden bağımsız birçok bilimsel veriyi yan yana getirdiğimizde ve şehrin değişik yerlerinde yaptığımız incelemelerde (Hz. Nuh Türbesi, Kent Müzesi, Cudi dağı ve çevresi) Hz. Nuh' un gemisinin son durağının ve yeni hayatın izlerini gözlemledik. Özellikle Cudi Dağı ve onun eteklerinde olan Cizre şehrinin konumlarına bakıldığında, tufan sonrası yaşam için oldukça uygun olduğu görülmektedir. Hz. Nuh' un medfun olduğu kabul edilen türbenin de tufan sonrası yaşamın burada başladığına delil olarak da gösterilmektedir.

IV. Değerlendirme

Bu bölümde insanlık tarihi açısından çok yönlü bir incelenme alanına sahip olan tufan hadisesinin bilinmeyenlerini ve bu yüzden tartışılan yönlerini, değişik bilim dallarından elde ettiğimiz veriler ışığında aydınlatmaya çalıştık. Tufan hakkındaki tartışılan konuları (Tufanın yeri, etki alanı: yerel/evrensel, geminin son durağı) araştırırken ve bunlar hakkında delillendirme yaparken bütün görüşlere yer vermeye gayret gösterdik.

Tufanın yeri konusunda yaptığımız araştırmalar genel olarak aynı yerleri işarete etmektedir: Etrafı yüksek dağlarla çevrili olan "Mezopotamya". Tufanın kapsadığı bölge konusunda ise görüşler yerel ya da evrensel olarak ikiye ayrılmış durumdadır. Deliller iki görüşü de desteklemektedir. Ancak "Tufan insanlar bakımından evrensel, coğrafî açıdan bölgesel" yorumunu yapmanın daha doğru olacağını düşünmekteyiz. Geminin demirlediği yer konusunda ise araştırmaların bize sunduğu adresin Cudi Dağı olduğunu görmekteyiz. Aynı zamanda Şırnak ve çevresinde yaptığımız keşif gezilerindeki gözlemlerimiz de bunun böyle olduğuna kanaat getirmemizde etkili olmuştur.

[453] http://www.sirnakkulturturizm.gov.tr/TR,56419/cografya.html (E.T.: 21.12.2016).

Sonuç olarak dînî kaynaklardan elde edilen verilerin bilimsel araştırmalarla desteklendiğinde, ulaşmak istediği kitleye daha çabuk ve etkili olarak seslendiğini görmekteyiz. Tufan olayının bilimsel açıdan desteklenmesiyle burada verilmek istenen mesajların yerine ulaşacağına inanmaktayız.

V. BÖLÜM:

TUFAN KONUSUNDAKİ VERİLERİN MUKAYESESİ

Bu bölümde tufan ile ilgili dînî, kültürel ve arkeolojik kaynaklardaki ihtilâflı olan belli konuları karşılaştırarak daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacındayız. Karşılaştırma yaparken de çeşitli ispatlama yöntemleriyle görüşleri güçlendireceğiz. Konuları kronolojilerine göre sıralayıp hangi kaynakta nasıl verildiğini madde madde belirteceğiz. Tevrat' taki bilgileri Ruhban ve Yahvist diye belirteceğiz. İncil'i ise zaten bu tür konularda Tevrat' a bağlı olduğu için karşılaştırmalara dahil etmeyeceğiz. Aynı şekilde diğer tufan hikâyelerine de asılları Sümer Destanı' na dayandığı için değinmeyeceğiz.

A) Tufanın Sebepleri ve Yeri:

Gılgamış Destanı: O kısmın anlatıldığı tabletlerin kesin olarak bilinmese de Tanrıların ortak kararıdır. Sonraki bölümlerinde bu cezada Tanrıların kraliçesinin etkin olduğu anlaşılmaktadır. Tufanın bütün yeryüzünü sardığı da ifade edilir.[454]

Tevrat: İnsanların Tanrı' nın yolundan ayrılması ve sapkınlık içine düşmesinden dolayı bütün yeryüzü sular altında kalmıştır.[455]

Kur'ân-ı Kerîm: Tufan, ahlaken ve dinen bozulan insanları Allah'ın dinine çağıran Hz. Nuh' un, çağrılarına uyulmaması hatta daha da ileri gidilerek sapkınlıklarını psikolojik ve fiziki şiddete dönüştürmeleri sebebiyle ettiği beddua sonucu gerçekleşmiştir. Tufanın yeri konusunda Kur'ân' da bilgi verilmemiştir. Ancak bazı İslami kaynaklara göre sadece Hz. Nuh' un tebliğ alanında (Mezopotamya bölgesi) etkili olmuştur. Diğer bazı kaynaklara göre bütün dünyayı sarmıştır.[456]

Arkeolojik Veriler: Arkeolojik veriler tufanın Mezopotamya bölgesinde vuku bulduğunu göstermektedir. Ancak bazı fosil ve arkeolojik bulgulara dayanarak tufanın bütün dünyayı sardığını iddia eden görüşler de mevcuttur.[457]

---

[454] bk. s. 68.
[455] bk. s. 7.
[456] bk. s. 33.
[457] bk. s. 80.

B) Tufan Gemisi ve Gemiye Binenler:

Gılgamış Destanı: Gemi Tanrı' nın verdiği ölçülere göre yapılmıştır. Geminin temeli (omurgası) bir iku (Yaklaşık 30 m.) genişliğindeydi. Kenarları (küpeştesi) iki kez on kamış yüksekliğindeydi. Üst güvertesi de alt güverteye tümüyle eşitti. Bunun da her yanı, iki kez on kamış uzunluğundaydı. Gemiyi altı katlı, alt ve üst güverteleri yedi, ambarı da dokuza bölümdür. Gemiye soyunun tamamı, halkı ile bütün ustalar, yaban ve evcil hayvanları ve değerli değersiz bütün eşyalar ve gıda malzemeleri alınmıştır.[458]

Tevrat: Gemi Rabb' in verdiği ölçülere göre gofer ağacından yapılmış ve uzunluğu üç yüz arşın (135 m.), genişliği elli arşın (22,5 m.), yüksekliği otuz arşındır (13,5 m.) ve alt, orta, üst güverteli olmak üzere üç katlıdır. Gemiye sadece Hz. Nuh' un ailesi binmiştir. Yanlarına her hayvandan birer çift ve tufan süresince yetecek kadar erzak almışlardır.[459]

Kur'ân-ı Kerîm: Geminin ebatları hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Sadece geminin Allah (c.c.)' ın gözetimi altında yapılmış; yapımında da tahta ve çivilerden faydalanılmıştır. Ayrıca gemiye alınanlar konusunda bir sayı verilmese de "pek az" kişi oldukları belirtilmiştir.[460]

Arkeolojik Veriler: Bu konu sadece Sümer ve Babil tabletlerinde anlatılanlardan ibarettir.[461]

C) Tufanın Zamanı ve Süresi:

Gılgamış Destanı: Tufanın ne zaman başladığı belirtilmese de 6 gün 7 gece sürmüştür.[462]

Tevrat: Tufan Nuh altı yüz yaşındayken, o yılın 2. ayının 17. günü başlamıştır. Yavist metinde, kırk gün kırk gece; Ruhban metninde yaklaşık bir yıl sürmüştür.[463]

Kur'ân-ı Kerîm: Bu konu hakkında bir bilgi verilmemiştir.

Arkeolojik Veriler: Arkeolojik veriler tufanın yaklaşık M.Ö. 3000' li yıllarda meydana geldiğini göstermektedir.[464]

---

[458] bk. s. 67-68.
[459] bk. s. 9.
[460] bk. s. 43-50.
[461] bk. s. 84.
[462] bk. s. 69.
[463] bk. s. 11-12.
[464] bk. s. 80.

D) Geminin Oturduğu Yer Hakkında:

Gılgamış Destanı: Gemi Nissir Dağı' na oturmuştur. Genel olarak kaynaklarda Nissir Dağı'nın Cizre bölgesindeki Cudi Dağı olarak kabul edilmiştir. Ancak bazı Asurologlar bu dağın Dicle' nin bir kolu olan Küçük Zap Suyu' nun yakınındaki 2500 m. yüksekliğindeki Pir-i Mukurun Dağı olduğunu belirtmişlerdir.[465]

Tevrat: Geminin Ararat Dağları' na oturduğu belirtilmiştir.[466]

Kur'ân-ı Kerîm: Geminin Cudi' ye oturduğunu ifade eder.[467]

Arkeolojik Veriler: Geminin yeri hakkında iki güçlü veriden hareketle hem Cudi Dağı' nda hem de Ağrı Dağı' da çok değişik ve bilimsel çeşitliliği olan araştırmalar yapılmıştır. Araştırmalar sonucunda ise Ağrı Dağı' nda çeşitli tahta parçaları ve bazı yer tespitleri dışında herhangi bir bulguya rastlanamamıştır. Cudi Dağı' nda ve çevresinde ise Hz. Nuh' a ve tufana ithaf edilen birçok tarihi yapı ve kalıntılara rastlanmıştır. Şehir gezisinde yaptığımız mekan incelemeleri de bunu kanıtlar niteliktedir. Ayrıca şehirdeki yer isimlerinin etimolojik ve adbilimsel incelemelerinde tufana ve sonrasında kurulan yeni yaşam düzenine ait izler bulunmaktadır.[468]

E) Geminin Oturduğu Yere Dair Tevrat' taki "Ararat Dağı" İfadesinin "Ağrı Dağı" Olarak Gösterilmesine Karşı Yapılan İtirazlar:

1. Tevrat' ta "Ararat" diye geçen kelime çevirilerde "Ağrı" diye çevrilse de aslında "Urartu" anlamında kullanılmaktadır. Çünkü Tevrat' ta Ararat kelimesi bir ülke bir yöre manasında kullanılmaktadır: "Bir gün ilahı Nisrok' un tapınağında tapınırken, oğullarından Adrammelek' le Şareser, onu kılıçla öldürüp Ararat ülkesine kaçtılar. Yerine oğlu Esarhaddon kral oldu." [469] ve "Ülkeye sancak dikin! Uluslar arasında boru çalın! Ulusları Babille savaşmaya hazırlayın. Ararat, Minni, Aşkenaz krallıklarını ona karşı toplayın. Ona karşı bir komutan atayın. Çekirge sürüsü kadar at gönderin üzerine." [470] İşte bu Tevrat bölümleri açıkça gösteriyorki "Ararat" kavramı bir dağ ismi değildir. Gerçekte "Ararat", hem Urartular

[465] bk. s. 69.
[466] bk. s. 12.
[467] bk. s. 54-57.
[468] bk. s. 85-92.
[469] II. Krallar, XIX, 37; İşaya, XXXVII, 38.
[470] Yeremya, LI, 27.

diye bilinen Asya kökenli bir kavmin adı hem de yaklaşık M.Ö. 1000' li yıllarda Van Gölü çevresinde kurulmuş devletin adıdır. Dolayısıyla Tevrat' ta geçen bu kavram gerçekte Urartu diye bilinen devletin veya yörenin dağlarıdır.[471]

2. Tevrat' ın Süryânî ve Ârâmî dillerine çevirilerinde geminin indiği yer olarak "Ture Kardu" yani Kardu Dağı gösterilmektedir. Süryânî yorumcular da bu dağın Cudi Dağı olduğu kanaâtindedirler.[472]

3. Ağrı Dağı' nın gerek iklim açısından gerekse fizîkî açıdan Hz. Nuh' un dini kıssalarda anlatılan tufan sonrası yaşamında yaptığı faaliyetlere uygun değildir. Bu bölgeye yakın olan sadece Iğdır' ın iklimi daha ılıman ve tarım çeşitliliğine uygundur. Buna ek olarak, Tevrat' ta tufan bitince Hz. Nuh suların çekildiği bir yer araması için bir güvercin gönderir, güvercin belli bir süre sonra gagasında zeytin dalıyla gelir.[473] Ancak Ağrı Dağı ve yakın çevresinde zeytin yetiştirilecek bir kış ılıklığına sahip bir bölge mevcut değildir.[474] Ayrıca dağın tepelerinin her daim buzullarla çevrili olması kısa vadede yetiştirilecek ürün çeşitliliğini de daraltmaktadır.

4. Geminin Ağrı Dağı' nda durduğunu iddia etmek, su seviyesinin yaklaşık 4500- 5000 m. yükseldiğini kabul etmektir. Bu da Avrupa' nın ve Asya' nın sular altında kalması anlamına gelmektedir. Ancak yapılan araştırmalarda ne Avrupa' da ne de Asya' da böyle büyük bir tufan izine rastlanmamıştır.[475]

5. Ağrı Dağı' nda yapılan çok sayıda arkeolojik ve jeolojik araştırmalar sonucunda elle tutulur hiçbir delile rastlanamamıştır. Buna rağmen hala tercihin Ağrı' dan yana kullanılmasının altında Tevrat ve bu konuda ona tabi olan İncil' in verdiği bilgiyi doğrulamak, biraz da Ermeni lobisinin etkisi yatmaktadır. Çünkü Ağrı Dağı Ermenistan için siyasi bir simge konumundadır. Hâlbuki Ermeni tarihinde Ağrı Dağı' na Masik(Masis) denilmektedir. Geminin Masik (Masis) Dağı' nda olduğu rivâyetleri M.S. XI.-XII. yüzyıllarda ortaya atılmıştır.[476]

6. Bazı meşhur âlimler tufan kıssası konusunda yazıcıların Gılgamış Destanı' ndan etkilenildiğine dair görüşleri mevcuttur. Buna dayanak olarak da Tevrat' ın Tekvin

---

471 Dartma, Bahattin, "Nuh (a.s.)'un Gemisini Demirlediği Yere Dair", *Kur'an Mesajı İlmi Araştırmalar Dergisi*, Kuran Bilimleri Araştırma Vakfı Yay., Yıl:1999, sy. XIII-XIV-XV, 141.
472 Dartma, *a.g.e.* (2005), s. 114.
473 bk. s. 12; Ayrıca bk. Ekler, Fotoğraf-2.
474 Yaşın, *a.g.e.*, s. 231.
475 Dartma, *a.g.e.* (2005), s. 122.
476 Hanefi Palabıyık, "Klasik İslam Coğrafyacılarına Göre Ağrı ve Cudi Dağları", *I. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu*, Doğubeyazıt Kaymakamlığı Yay., İstanbul-2007, s. 155-168; Musaoğlu, *a.g.e.* (1998), s. 146.

bölümünün yazıldığı tarihlerde (M.Ö. 600) Yahudilerin Babilliler tarafından tutsak edildikleri dönemlere denk gelmesini göstermektedirler. M.Ö. 2000' lerde yazıldığı tahmin edilen, binlerce yıl sonra bulunan Sümer ve Babil tabletlerinin belli kısımlarının çözülmesi sayesinde olayın Tevrat' ta anlatılan tufan hikâyesiyle örtüştüğünün ortaya çıkması da bu görüşü oldukça kuvvetlendirmektedir.[477]

F) Tufandan Sonra İnsanların Soyu Hakkında:

Gılgamış Destanı: Bu konu hakkında net bir bilgi yoktur. Ancak gemiye binenlerin neslinden insanlığın tekrar çoğaldığı görüşündeyiz.[478]

Tevrat: Tufan sonrası insan neslinin Hz. Nuh' un oğullarından geldiği belirtilmiştir.[479]

Kur'ân-ı Kerîm: İnsanların tekrardan Hz. Nuh' un soyundan çoğaldığını belirtmektedir.[480]

Arkeolojik Veriler: Bu konu hakkında bir veri bulunmamaktadır.

G) Değerlendirme

Sonuç olarak bu karşılaştırmalara ve itirazlara bakıldığında geminin Ağrı Dağı' nda aranmaması gerektiğine inanan birçok Yahudi, Hristiyan ve Müslüman araştırmacının öne sürdüğü argümanlar oldukça nettir. Gerek dînî gerekse bilimsel kaynaklardaki bu veriler geminin Ağrı' da olmadığını kanıtlar niteliktedir.

---

[477] Budda, Hilmi Ömer, "Sümer Dininin Babil, İbrani, İslam Dinlerinde Yaptığı Tesirler: İbrani ve İslam Dinlerinde Tufan Hikayeleri-II", *Darülfünun İ. F. Mecmuası*, İstanbul-1932, Yıl:5, XXIV, 44.
[478] bk. s. 70.
[479] bk. s. 16-17.
[480] bk. s. 62.

SONUÇ

İnsanlığın ikinci varoluş sebebi olan Hz. Nuh ve tufan, yüzyıllardır bilim insanın ilgisini çekmiş ve sayısız araştırmaya konu olmuştur. Ancak hâlâ tufanla ilgili belli meselelerin gizemini koruyor olması, araştırmacıları kendine çekmesine yetmektedir. Birçok din ve kültürün ortak geçmişi olan tufan, farklı anlatılarla gerek kutsal metinlerde gerekse tarihsel süreç içinde değişik bilimlerin verilerinde kendine yer bulmuştur.

Tufan dînî metinler kapsamında ilk olarak ayrıntılı bir şekilde Tevrat' ta yer almıştır. Daha sonra ise İncil' in bazı bölümlerinde yer bulmuştur. En son olarak da Kur'ân-ı Kerîm' de bahsedilmiştir. Değişik din, kültür ve destanlarda, çok farklı kıta ve coğrafyalarda da tufan hikâyeleri tarih boyu anlatılagelmiştir. Olayın yeri ve kahramanları değişse de hepsinde tufanın sebebi ve sonuçları aynı doğrultuda cereyan etmektedir. Ancak son yüzyıllarda yapılan arkeolojik kazılarda bulunan ilk medeniyetlere ait yazılı metinler, bu hadisenin ilk olarak dînî metinlerde değil köklü bir uygarlık olan Sümer ve Babil yazmalarında ayrıntılı bir şekilde anlatıldığını açıkça göstermiştir. Özellikle yazılı tabletlerde anlatılan tufan hadisesi ile Tevrat' taki tufan kıssasının nerdeyse birebir aynı olması akıllarda şüphe uyandırmış ve batılı araştırmacılara yeniden bu konu üzerinde çalışmalar yapma zorunluluğu getirmiştir. Çünkü artık mesele sadece tufan değil; Tevrat' ın gerçekliğinin sorgulanmasıdır. Bunu ispatlamak için birçok araştırmacı ve tarihçi tufanla alâkalı bölgelerde incelemelerde bulunmuş ve inandıkları kutsal metinlerini doğrulamaya çalışmışlardır. Biz de bu noktada Tevrat' ta zikredilen tufan kıssasının gerçekten var olduğuna inanmakla beraber; olayın cereyanı, belirtilen zaman ve gemi hakkındaki verilerin Sümer kültüründen izler taşıdığı kanaatindeyiz. Tevrat' ın yazıya geçirildiği dönem ile Hz. Musa' nın yaşadığı varsayılan dönem arasındaki fark ve yazıya geçirildiği dönemde Yahudilerin Babil sürgününde olmaları da, bu kanaatin oluşmasında etkili olmuştur.

Batı bu konuya biraz taraflı da olsa oldukça ilgi göstermekteyken; İslâm coğrafyasının tam ortasında vuku bulan bu olayın Müslüman bilim insanları tarafından yeterince araştırma yapılmaması (özellikle arkeolojik bakımdan) bizim açımızdan üzüntü verici bir durumdur. Hele hele Türkiye gibi tarihin başlangıcına şahitlik etmiş kadim topraklarda bulunan bir ülkenin, kendi sınırları içindeki bu hadisenin dünya çapında tanıtımının yapılması ve bu bölgelerin arkeolojik çalışmaların Ar-Ge merkezi konumuna getirilmesi noktalarında yetersiz kalışını büyük bir eksiklik olarak görmekteyiz. Özellikle arkeologlarımızın bu konuda

yetersiz kaldıklarını da söylememiz gerekir. Bu durumun düzeltilmesi ve konunun sadece ilahiyatçılara bırakılmaması gerektiği kanaatindeyiz.

Tufan hakkında elde ettiğimiz verilere dayanarak şunları söyleyebiliriz ki bütün kutsal kaynaklar ve kültürel anlatılarda tufan, sebepleri ve sonuçlerı bakımından benzerlik göstermektedir. Genel olarak ahlaken çökmüş olan insanlığın -ahlâken bozulmamış olanlar hariç- tamamının tufan ile yok edilerek cezalandırılması hadisesidir. Tufandan kurtulmak için ilâhî bilgilerle talimatları verilen tahta ve çivilerin kullanıldığı bir gemi yapılmıştır. İnananlarla birlikte her hayvandan birer çift alınarak tufan başlayınca gemiye binilmiştir. Geminin vasıfları konusunda genel görüş bunlar olsada, geminin üstün özelliklere sahip milenyum teknolojileriyle üretilmiş, tam techizatlı, zırhlı bir uzay gemisini andırdığı gibi bazı yeni iddialar ortaya atılmıştır. Ancak tufan ile ilgili bütün veriler incelendiğinde geminin olağanüstü güçlere sahip uzay gemisine benzeyen ya da her türlü doğa ve savaş şartlarına uygun bir muharebe gemisi değil; sağlam malzemelerden (suya dayanıklı ağaçlar ve demirden yapılmış çiviler) ve ilâhî yönlendirmelerle yapılmış, içine alınması istenenleri alacak şekilde ve genişlikte, günün şartlarına göre oldukça korunaklı olarak tasarlanmış bir gemidir. Yani bazı müddeilerin mesnetsiz olarak söyledikleri gibi günümüz de bile kullanılmayan ileri teknolojiyle donatılmış, mürettebat kadrosunun bu tip bir teknoloji ile yapılmış bir gemiyi kullanma yönünden oldukça tecrübeli olduğu bir gemi değildir. Zaten bu konudan bizi haberdar eden ve ayrıntı sunan hiçbir kaynakta bu görüşleri (bırakın desteklemeyi) ima eden bir delil bile bulunmamaktadır. O günün teknolojik, insan sayısı, gemide kullanılacak malzemelerin hammaddelerin bulunması, çıkarılması ve işlenmesi için gereken tesisler ve bu tipte yapılacak bir gemi için ihtiyaç duyulan tersane…vb. bütün şartları incelediğimizde bu iddiaların ihtimalinin bile gerçekliğe uygun olmadığı kanaatindeyiz. Tufanın bazı kaynaklarda geçtiği gibi evrensel olma ihtimali olsa da arkeolojik kaynaklar bunun böyle olmadığını göstermiştir. Biz de tufanın, coğrafi olarak bölgesel, ancak (gemiye binenler dışındaki) bütün insanların yok olması sebebiyle evrenseldir görüşündeyiz. Tufanın sona ermesi ve suların çekilmesiyle birlikte Hz. Nuh, gemiye en uygun yer olan Cudi Dağı’na demir atmıştır. Sonra da yeni hayatın temelleri bu bölgede atılmıştır. İklim olarak sert olan kısımlardan, bölgenin daha ılıman olan aşağı kısımlarına (Cizre) yerleşilmiştir. Burada üretme etkinlikleriyle birlikte yerleşik hayata geçilmiştir. Evet “Cudi” diyoruz; çünkü gerek tarihî gerekse bilimsel veriler bizi şüphesiz bu bölgeye yönlendirmiştir.

Tarih sahnesinde etkili olan bütün peygamberlerin yaşadıkları yerlerde etki ve iz bıraktıkları tartışmasız bir gerçektir. Tufan hadisesinin Cudi’de bittiği kanaatinde olmamızi,

sadece dînî haberlerin ve mütevâtir bilginin sonucu değildir. Bununla beraber Hz. Nuh ve tufanın etkisinin şehre sinmiş kokusu ve şehir dokusu, şehrin değişik yerlerindeki kalıntılar ve yer adları, iklim yapısı, özellikle Hz. Nuh'un kabrinin bulunduğu kabul edilen mekân ve daha birçok neden bu kanaatimizin ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Ancak Ağrı Dağı ve çevresi için aynı havayı ve dokuyu görememekteyiz. Belli nedenlerden dolayı "Zorlama Tufan Hadisesi'nin" şehre yüklendiği kanaatindeyiz. Tabii ki bunu söylerken Tevrat'ta geçen hadiseyi tamamen yanlışlamak doğru değildir. Çünkü tufana hazırlık süreci, tufanın süresi, geminin özellikleri ve tufan sonrası soy bilgileri bakımından birçok bilgi daha sonraları geminin Cudi mevkiinde durduğunu iddia eden araştırmacılar tarafından kullanılmıştır. Bu bakımdan Tevrat'taki bilgilerin değerlendirilmesinde daha objektif olunması gerektiğini düşünmekteyiz. Ancak bu tip araştırmalardaki dil hep Tevrat'ı yanlışlama yönündedir. Araştırmamızın Tevrat ile ilgili bölümlerinde bu yanlışlamaları dikkate almayarak Tevrat ve ona dayanan kaynaklardan elde ettiğimiz verileri objektiviteden uzaklaşmadan sunmaya gayret gösterdik.

Tufan hakkındaki yaptığımız (gerek keşif gezileri gerekse konu ile ilgili yapılan araştırma sonuçları ve yazılan eserler) araştırmamızın, konunun -hâlâ- bilinmeyenlerinin (ya da ortaya çıkarılmak istenmemesinin) ortaya çıkarılmasında katkısı olması açısından faydalı olacağını ummaktayız. Çünkü tufandan sonrası hayatın tesisinin nasıl olduğu ve soyların oluşumu hakkında yapılan sosyolojik ve genetik çalışmaların yeterli olmadığını düşünmekteyiz. Coğrafî sebepler ve ırkların dağılımı konularının, bu açılardan da kapsamlı olarak incelenmesinin, günümüz bilim dünyasında yeni keşiflere imkân sağlayacağı kanaâtindeyiz.

KAYNAKÇA

Abik, Ayşehan Deniz, *Ali Şir Nevayi'nin Risaleleri Tarih-i Enbiya ve Hükema-Tarih-i Müluk-i Acem-Münşe'at-Metin-Gramatikal Indeks-Sözlük* (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1993.

Aça, Mustafa, *Oğuznamecilik Geleneği ve Andalıp Oğuznamesi*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul-2003.

Açmaz, Halil İbrahim, *Muhtelif Dinlerde Tufan* (Basılmamış Doktora Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 1991.

Akalın, Adnan, "İslam Hukuku Açısından Suçun Unsurları", *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, Kasım-2013, sy. X, s. 50-72.

Akbulut, İlhan, "İslam Hukukunda Suçlar ve Cezalar", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara-2003, LII, sy. I, , s. 167-181.

Akıllı, Hüsniye, "Neoliberal Dönüşümün Etkisinde Tarımsal Sula(ma)", *Memleket Siyaset Yönetim Dergisi*, Ankara-2009, IV, sy. X, s. 59-75.

Akın, Mutluhan - **Akın**, Galip, "Suyun Önemi Türkiye'de Su Potansiyeli Su Havzaları ve Su Kirliliği", *A.Ü.D.T.C.F. Dergisi*, Ankara-2007, XXXXVII, sy. I, s. 105-118.

Al-Kalbî, Hişam b. Muhammed, *Putlar Kitabı*, Çev. Beyza Düşüngen, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yay., Ankara, 1968.

Ateş, Süleyman, *Kur'an' da Peygamberler Tarihi*, Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul, 2004.

_____________,*Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*, X, Yeni Ufuklar Yay, İst., 1988.

Ay, "Eyyüp, İlahi Mesaj'ın Kadim Medeniyetlerdeki İzdüşümleri: Kur'an'ın Arkaplanına Arkeolojik Bir Yaklaşım", *İslami Araştırmalar Dergisi*, Ankara-1996, IX, sy. I-IV, s. 184-196.

Aydın, Mehmet, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, Din Bilimleri Yay., Konya, 2005.

Bahadır, Ülkü, *Hristiyan İkonografisinde Nuh Tufanı* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2013.

Baybal, M. Sami, "Gılgamış Destanı'nda Geçen Nuh Tufanı'nın Tevrat'taki Yansımaları Üzerine", *Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyumu Bildirileri*, ed. H. Gündoğar-Ö. Ali Yıldırım-M. Ata Az, Şırnak Üniv. Yay., Şırnak-2014, s. 209-221.

Bayraktar, Halil, *Küresel Yok Oluş: Nuh Tufanı*, Tuva Yayıncılık, İstanbul, 2012.

Bell, Gertrude L., *Amurath To Amurath*, William Heineman Publishing, London, 1911.

Belli, Oktay, "Tarih Boyunca Ağrı Dağı", *I. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu*, ed. O. Belli, Doğubeyazıt Kaymakamlığı Yay., İstanbul-2007, s. 4-21.

__________, "Nuh'un Gemisi Araştırmalarında Yeni Kanıtlar-N.A.M.İ. (Uluslararası Nuh'un Gemisi Bakanlıkları-Honk Kong)", *I.Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu*, ed. O. Belli, Doğubeyazıt Kaymakamlığı Yay., İstanbul-2007, s. 34-37.

Beydâvî, Abdullah b. Ömer b. M. Nâsıruddîn, *Envaru't Tenzîl ve Esraru't Te'vil*, I, Darü'l Fikir, Beyrut, 1998.

Boynukalın, Mehmet, "Suç", *D.İ.A.*, T. D. V. Yayınları , İstanbul-2009 ,XXXVII, s. 453-457.

Boztaş, Ekin - **Düz**, Nazan, "İkonografik ve İkonolojik Eleştiri Yöntemine Göre Tıntoretto'nun 'İsa'nın Vaftizi' Adlı Eserinin Analizi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, VII, sy. XXIX, s. 319-329.

Budda, Hilmi Ömer, "Sümer Dininin Babil-İbrani-İslam Dinleri Üzerinde Yaptığı Tesirler: İbrani ve İslam Dinlerinde Tufan Hikayesi", *Darülfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası*, İstanbul-1932, sy. XXIII, s. 53-64.

_________________, "Sümer Dininin Babil, İbrani, İslam Dinlerinde Yaptığı Tesirler: İbrani ve İslam Dinlerinde Tufan Hikayeleri-II", *Darülfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası*, İstanbul-1932, sy. XXIV, s. 33-45.

Burkut, Enis "Suyun "pH" Derecesi Herkesi İlgilendirir", *Su ve Teknoloji Dergisi*, İstanbul-2012, sy. 48, s. 26-27.

Bursevi, İsmail Hakkı, *Muhtasar Rûhu'l-Beyân Tefsîri*, trc. Abdullah Öz ve dğr., IX, Damla Yay., İstanbul, 1995.

Buttrick,George Arthur,*The İnterpreter's Dictionary of the Bible*, Abingdon Press, New York/A.B.D., 1962, I-IV.

Buyruk, Hasan, "Clavijo ve Parrot Seyahatnamelerinde Iğdır-Tuzluca ve Çevresi", *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, Erzurum-2016, XXXVII, s. 316-333.

Cömert, Bedrettin, *Mitoloji ve İkonografi*, De Ki Yay., Ankara-2010.

Crouse, Bill, "Five Reasons Noah's Ark Did Not Land On Mt. Ararat; Reasons Why It Did Land On Cudi Dagh", *Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyumu Bildirileri*, ed. H. Gündoğar-Ö. A. Yıldırım-M. A. Az, Şırnak Üniv. Yay., Şırnak-2014, s. 393-409.

Çakan, İsmail - **Solmaz**, Mehmed, *Peygamberler ve Tevhid Mücadeleleri*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2006.

Çelik, Mehmed Vehbi, *Hulasât'ül Beyân Fî Tefsîr'il Kur'ân*, VI, Üçdal Neşriyat, İstanbul, 1979.

Çığ, Muazzez İ., *Tarıhte İlk Kral Kahraman Gılgameş*, Kaynak Yay., İstanbul, 2000.

____________, *Sümerlilerde Tufan Tufan'da Türkler*, Kaynak Yay., İstanbul, 2012.

Dartma, Bahattin, *Dini Tarihi ve Arkeolojik Veriler Bağlamında Nuh Tufanı*, Rağbet Yay. İstanbul, 2005.

______________, “Yazının Keşfi Konusunda Dini Metin ve Arkeolojik Bulgular Çerçevesinde Yeni Bir Yaklaşım”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Erzurum-2009, sy. XXXXI, s. 1-15.

______________, “Nuh (a.s.)’un Gemisini Demirlediği Yere Dair”, *Kur’an Mesajı İlmi Araştırmalar Dergisi*, Kuran Bilimleri Araştırma Vakfı Yay.,İstanbul-1999, sy. XIII, s. 140-146.

De Bossuet, Jacques Benigne, *Elevations Sur Les Mysteres*, Robert Laffont Publishing, Paris-1906.

Derveze, İzzet, *et-Tefsîru’l Hadis*, çev. M. Baydaş-V. İnce, II, Ekin Yay., İstanbul, 1997.

Dikmen, Mehmet, *Peygamberler Tarihi*, Cihan Yay., İstanbul, 2005.

Dönmez, Sevgi, “Hitit Dönemi’nde Değişim Araçları ve Ölçü Birimleri”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Ekim-2013, VI, sy. VIII, s. 813-832.

Ebüssuûd, Muhammed el-İmâdî, *İrşadü’l-Akli’s-Selîm ilâ Mezâyâ’l-Kitâbi’l-Kerîm*, thk. Abdulkadir Ahmed Atâ, V, Mektebetü’r-Riyâdı’l-Hadîse, Riyad, ts.

Eliade, Mircea, *İmgeler Simgeler*, trc. M. Ali Kılıçlıay, Gece Yay., Ankara-1992.

Erdem, Sargon, “Bâbil”, *D.İ.A.,* T.D.V. Yayınları, İstanbul-1991, IV, 392-395.

Ergin, Ramazan, “Ezîdî İnanç Esaslarında Hz. Nuh (Su) Tufanı ve Söylenceleri”, *Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyumu Bildirileri*, ed. H. Gündoğar-Ö. Ali Yıldırım-M. Ata Az, Şırnak Üniv. Yay., Şırnak-2014, s. 169-180.

Eroğlu, Veysel, *Su Tasfiyesi*, T.C. Orman ve Su İşleri Yay., Ankara, 2008.

Eroğlu, Engin, *Kutsal Kitaplardaki Tufan Olayı’nın Tarihi Temelleri* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007.

Farsi, Moşe, *Tora ve Aftara*, I, Gözlem Yayınları, İstanbul, 2002.

Friedman, Richard Elliott, *Kitâb-ı Mukaddes’i Kim Yazdı*, trc. Muhammed Tarakçı, Kabalcı Yay., İstanbul-2004.

Gülenç, Ahmet, “Nuh Tufanı, Cudi Dağı ve Şehr-i Nuh”, *Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyumu Bildirileri*, ed. H. Gündoğar-Ö.A. Yıldırım-M.A. Az, Şırnak Üniv. Yay., Şırnak-2014, s. 489-501.

Güneş, Hüseyin, “İslami Kaynaklara Göre Nuh Kavmi Nuh Tufanı ve Nuh’un Gemisinin Yeri”, *Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyumu Bildirileri*, ed. H. Gündoğar-Ö. A. Yıldırım-M. A. Az, Şırnak Üniv. Yay., Şırnak-2014, s. 33-43.

_____________, *İslam Tarihi Kaynaklarına Göre Nuh Tufanı ve Cudi Dağı*, İlahiyat Yayınları, Ankara, 2014.

Habel, Norman, *Literary Criticism of The Old Testament*, Fortress Press, U.S.A., 1971.

Harman, Ömer Faruk, "Kitab-ı Mukaddes ve Diğer Dinlere Göre Hz. Nuh ve Tufan", *Hz. Nuh'tan Günümüze - Cizre Sempozyumu*, Yayına Hazırlayan: M. Sait Özervarlı, Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul-1999, s. 13-20.

__________________, "Habil ve Kabil", *D.İ.A.*, T.D.V. Yayınları, İstanbul-2007, XIV, s. 376-378.

__________________, "Nûh", *D.İ.A.*, T. D. V. Yayınları, İstanbul-2007, XXXIII, s. 224-227.

__________________, "Tûfân", *D.İ.A.*, T. D. V. Yayınları, İstanbul-2007, XXXXI, s. 319-322.

Hazarî, Şeyh Ahmet Kamil, "Hz. Nuh (A.S.)'un Oğlu", *D. İ. B. Dergisi*, Ankara-1977, XVI, sy. III, s. 188-192.

Kuhrt, Amélie, *Eski Çağ' da Yakındoğu Yaklaşık M.Ö. 3000-330*, çev. Dilek Şendil, I, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul-2010.

İbni Ârâbî, Muhyiddîn, *Tefsîr-i Kebîr Te'vilât*, çev. Vahdettin İnce, I, Kitsan Yay., İstanbul, 2008.

İbn Kesîr, Ebu'l-Fidâ, *Hadislerle Kur'ân-ı Kerîm Tefsîri*, çev. B. Karlığa - B. Çetiner, VIII-XIV, Çağrı Yay., İstanbul, 1993.

İbn Sa'd, Muhammed, *Kitabü't-Tabakâti'l-Kebîr*, thk. Ali Muhammed Ömer, I, Kahire, 2001.

İnalcık, Halil, "Su", D.İ.A., *T. D. V.Yayınları*, İstanbul, 2007 , XXXVII, s. 437-440.

Kaminsky, Carol M., *From Noah To İsrael: Realization Of The Primaeval Blessing After The Flood*, T&T Clark İnternational Publishing, New York/U.S.A., 2004.

Karadaş, Cağfer, *İslam Düşüncesinde Ahiret*, Emin Yayınları, Bursa, 2008.

Karaman, Hayrettin, *Kur'an Yolu-Türkçe Meal ve Tefsir*, IV, D.İ.B. Yayınları, Ankara, 2012.

Kaya, Faruk, "Ağrı Dağı'nın Turizm Potansiyeli ve Değerlendirme Durumu", *Marmara Coğrafya Dergisi*, İstanbul-2016, sy. XXXIV, s. 217-229.

Kayalı, Yalçın, " Hint ve Türk Mitolojilerinde Balık Motifi", *Akademik Bakış Dergisi*, Kırgızistan-2016, sy. 58, s. 252-265.

Kazancı, Ahmet Lütfi, *Hz. Adem' den Hz. Muhammed (S.A.V.)' e Kur'an' ın Tanıttığı Peygamberler Tarihi*, Nil Yayınları, İstanbul, 1997.

Köksal, Mustafa Asım, *Peygamberler Tarihi*, I, T. D.V. Yayınları, Ankara, 2004.

Köksoy, Mümin, *Yerbilimlerinin Katkısıyla NuhTufanı ve Sümerlerin Kökeni*, Berikan Yay., Ankara, 2011.

Kramer, Samuel Noah, *Sümer Mitolojisi*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2001.

Kurtubî, Ebu Abdullah Muhammed b. Ahmed, *el-Camiu'l Ahkâmi'l Kur'an*, çev. M. Beşir Eryarsoy, IX, Buruç Yay., İstanbul, 2014.

Kutsal Kitap, Kitab-ı Mukaddes Şirketi Yayınları, İstanbul, 2009.

MacDonald, William, *Kutsal Kitap Yorumu*, I, Yeni Yaşam Yayınları, İstanbul, 2004.

Maksudoğlu, Mehmet, Nuh (a.s.) ve Tufanı, *D. İ. B. Dergisi*, Ankara-1974, XIII, sy. II, s. 105-109.

Maliki, Abdurrahman, *İslam Hukukunda Ceza*, Köklü Değişim Yay., İstanbul, 2002.

Maydani, Riyad - **Dağcı**, Şamil, İslam Ceza Hukukunun Genel Prensipleri, *İslami Araştırmalar Dergisi*, Tek-Dav Yay., Ankara-1990, XXVII, sy. I, s. 61-70.

Mevdûdî, Ebû'l-Â'lâ, *Tefhimu'l-Kur'an*, trc. Ahmet Asrar, II, Bengisu Yay., İstanbul, 1997.

Mollaibrahimoğlu, Süleyman, Nuh (a.s.) Kıssası, *Kur'an Mesajı İlmi Araştırmalar Dergisi*, İstanbul-1998, VII, s. 56-68.

Mukâtil, Ebû'l Hasan b. Süleyman, *Tefsîr-i Kebîr*, thk. A. Ferîd, I, Daru'l Kütübi'l İlmiyye, Beyrut, 2003.

Musaoğlu, Ahmet, *Nuh' un Gemisi Cudi' de*, Okul Yayınları, İstanbul, 2005.

______________, *Tarihsel Bir Gerçek: Nuh (a.s.) Tufanı*, Vural Yay., İstanbul, 1998.

Nedvî, Ebû'l-Hasan, *Kur'an' da Adı Geçen Peygamberlerin Hayatı*, çev. Yahya Eriş, Petek Yay., İstanbul, ts.

Njozi, Hamza M., "Gılgamış Destanı, Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an Bağlamında Nuh Tufanı Kıssası: Benzerlikler ve Tarihsel Gerçeklik Problemi", çev. M. Ünver, *19 Mayıs Üniv. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Samsun-1997, sy. IX, s. 331-338.

Palabıyık, Hanefi, "Klasik İslam Coğrafyacılarına Göre Ağrı ve Cudi Dağları", *I. Uluslararası Ağrı Dağı ve Nuh'un Gemisi Sempozyumu*, Doğubeyazıt Kaymakamlığı Yay., İstanbul-2007, s. 155-168.

Parrot, Friedrich, *Journey to Ararat*, Translate: W.D. Cooley, Harper-Rothers Publishers, New York/U.S.A., 1846.

Râzî, Ebu Abdillah Fahruddîn Muhammed, *Tefsîr-i Kebir Mefâtîhu'l-Gayb*, trc.: Suat Yıldırım ve dğr.,VIII-XIII- XX, Akçağ Yay., Ankara, 1995.

Reynolds, Gabriel Said, "A Reflection on Two Qurʾānic Words (Iblīs and Jūdī), with Attention to the Theories of A. Mingana", *Journal of the American Oriental Society*, Michigan/U.S.A.-2004, CXXIV, sy. IV, s. 675-689.

Rouse, Martin Luther, *Noah's Flood in Geology and History and The Brief Antiquitiy of Mankind*, The Haynes Press, Toronto/Canada, 1998.

Ryan, William - **Pitman**, Walter, *Nuh Tufanı:Tarihi Değiştiren Olayla İlgili Yeni Bilimsel Keşifler*, çev. Dursun Bayrak, Arkadaş Yayınevi, Ankara, 2003.

Sabûnî, Muhammed Ali, *Safvetü't- Tefâsir*, trc. Sadrettin Gümüş-Nedim Yılmaz, VI, İz Yay., İstanbul, 2003.

Sağlam, Bahaeddin, *The Power Of Language Divine The Signs Symbols And The Wisdom Of The Torah*, Tebliğ Yayınları, İstanbul, 1999.

Sâlebî, Ebu İshâk Ahmed b. Muhammed b. İbrâhim En-Nisaburi, *El-Keşf ve'l Beyân fî Tefsîri'l-Kur'ân*, thk. Ebî Muhammed b. Âşûr, V, Dâru İhyâu'l Turâsi'l Arabiyye, Beyrut, 2002.

Sarıkçıoğlu, Ekrem, "Kur'an ve Arkeoloji Işığında Hz. Nuh ve Tufan Olayına Yeni Bir Yaklaşım", *İslami Araştırmalar Dergisi*, Ankara-1996, IX, sy. I-IV, s. 197-203.

________________, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, Fakülte Kitabevi Yay., Isparta, 2004.

Suyûtî, Celâleddîn Ebu'l Fadl Abdurrahman b. Muhammed, *Ed-Dürrü'l Mensur Fit-Tefsir Bi'l-Me'sur*, çev. Hasan Yıldız, Ocak Yayıncılık, VIII, İstanbul-2012.

Süddî, Ebû Muhammed İsmâil b. Abdurrahmân el-Kebîr, *Tefsîrü's Süddî el-Kebîr*, Dârü'l Vefa, Mensûra/Eritre, 1993.

Taberî, Ebû Cafer Muhammed b. Cerir, *Taberî Tefsiri*, çev. K. Aytekin-H. Karakaya, IV, Hisar Yayınevi, İstanbul, 1996.

__________________________________, *Tarih-i Taberî*, trc. M. Faruk Gürtunca, I, Sağlam Yay., İstanbul, 2007.

Tan, Zeki, "Nuh Süresi Bağlamında Küresel Ahlak Bunalımında Hz. Nuh'un Mesajının Katkısı", *N.E.Ü.İ.F. İstem Dergisi*, Konya-2010, sy. XVI, s. 113-134.

Thomson, Bert, *The Global Flood of Noah*, Apologetics Press, Montgomery/U.S.A., 1999.

Topbaş, Osman Nuri, *Kur'an-ı Kerim Işığında Nebiler Silsilesi*, I, Erkam Yay., İstanbul, 1997.

Ulutürk, Muammer, "Yeryüzünde Neslin Tek Bir İnsanla Yeniden Başlamasının Örneği Olarak Hint Mitolojisinin Nuh'u: Manu ve Tufan Olayı", *Uluslararası Hz. Nuh ve Cudi Dağı Sempozyumu Bildirileri*, ed. H. Gündoğar-Ö. Ali Yıldırım-M. Ata Az, Şırnak Üniv. Yay., Şırnak-2014, s. 245-249.

Uslu, Rifat, "İslam Hukukunda Suç ve Ceza Kavramı", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Nisan-2015, VIII, sy. XXXVII, s. 1049-1063.

Vahidî, Ebu'l-Hasan Ali b. Ahmet el-Vahidi, *el-Veciz fi Tefsir'il Kitab'il Aziz*, thk. Safvan Adnan Davudi, I-II, Darü'l Kalem, Beyrut, 1995.

Walvoord, John F. - **Zuck**, Roy B., *The Bible Knowledge Commentary - Old Testament*, Zondervan Publishing House, Michigan/U.S.A.-1985.

Yaşın, Abdullah, *Nuh Peygamber Tufanı ve Cudi Dağı*, Kent Işıkları Yay., İstanbul, 2013.

Yaşaroğlu, M. Kamil, "Muharrem", *D.İ.A.*, T. D. V. Yayınları, İstanbul-2007, XXXI, s. 4-5.

Yavuz, Yusuf Şevki, "Nübüvvet", *D.İ.A.*, T. D. V. Yayınları, İstanbul-2007, XXXIII, s. 279-285.

_______________, "Peygamber", *D.İ.A.*, T. D. V. Yayınları, İstanbul-2007, XXXIV, s. 257-262.

Yazır, M. Hamdi, *Hak Dini Kur'an Dili*, Sad. Doç. Dr. İsmail Karaçam ve dğr., II-VIII, Azim Dağıtım, İstanbul, ts.

Yılmaz, Musa Kazım, "Kurân-ı Kerîm ve Tefsirlerde Hz. Nuh ve Tufan", *Hz. Nuh'tan Günümüze-Cizre Sempozyumu*, ed. M. Sait Özervarlı, Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul-1999, s. 21-29.

Zeccâc, Ebû İshak İbrâhîm b. Seri, *Meâni'l Kur'ân ve İ'râbuhû*, thk. Abdülcelil Abduh Şelebî, III, Alemü'l Kütüb, Beyrut, 1988.

Zemahşerî, Ebu'l Kâsım Muhammed b. Ömer, *el-Keşşaf an Hakaiki't-Tenzil ve Uyunü'l-Ekavil fi Vücuhi't-Te'vil*, II-IV, Dâru'l Kitâbu'l Arabiyye, Beyrut, 1986.

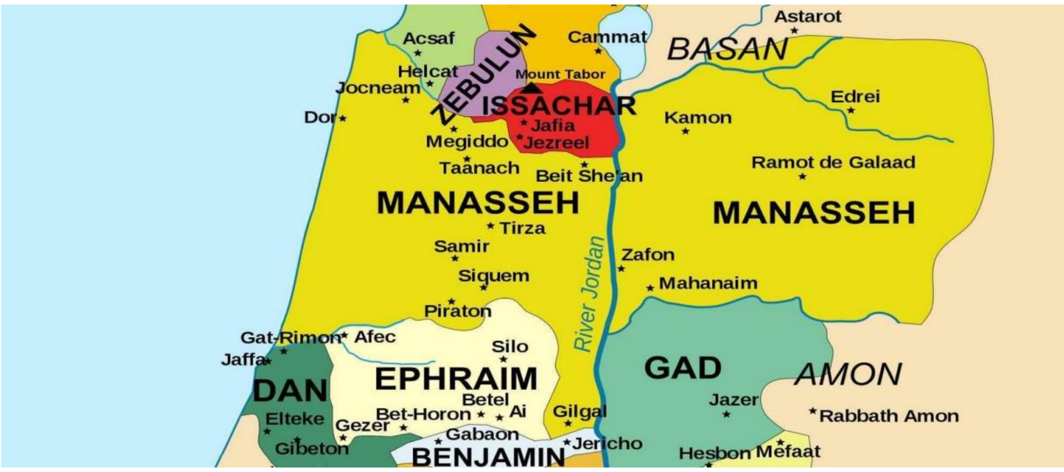
WEB ADRESLERİ

http://arkeofili.com/2600-yillik-yaziya-gore-sanilandan-daha-eski olabilir/(E.T.:22.12.2016)
http://serhatmese.com/sonunda-bittidogubayazit-fotograflari (E.T. 20.12.2016)
http://tefasir.blogspot.com.tr/p/tefsir-kitaplar.html (E.T. 23.12.2016)
http://toplumvetarih.blogcu.com/avesta-da-kara-kis-olarak-tufan/3148455 (E.T. 21.12.2016)
http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=23398 (E.T. 21.12.2016)
http://www.abdullahyasin.org/Makaleler/cudi-da-ve-nuh-tufan (E.T. 21.12.2016)
http://www.ana.com.tr/dokuman/suyun_yapısı.pdf (E.T. 21.12.2016)
http://www.anadolumedeniyetlerimuzesi.gov.tr/TR,77781/eski-tunc-cagi. (E.T.: 15.08.2018)
http://www.angelfire.com/tn3/tahir/trk73/(E.T.:21.05.2017)
http://www.chabad.org/library/bible_cdo/aid/8169/jewish/Chapter-5 (E.T. 07.10.2015)
http://www.cizremedya.com/hz.-nuhun-gemisi-bulundu-1682h.html (E.T. 21.12.2016)
http://www.dekkingturkiye.com/teak-agaci/ (E.T. 21.12.2016)
http://www.ekrembugraekinci.com/makale.asp?id=293 (E.T. 21.12.2016)
http://www.frmtr.com/bilim-ve-teknoloji/nuh-tufaninin-arkeolojik-delilleri. (E.T. 21.12.2016)
http://www.haber7.com/saglik/haber/403179dinin-ve-duanin-iyilestiriciliği (E.T. 22.12.2016)
http://www.haritamap.com/yer/cudi-dagi-cizre (E.T. 21.12.2016)
http://www.nedemek.org/z%C3%AEr%C3%A2+nedir (E.T. 20.12.2016)
http://www.nedirnedemek.com/tend%C3rek-nedir-tendurek-ne-demek (E.T. 21.12.2016)
http://www.piryolu.com/forum.html (E.T. 21.12.2016)
http://www.salom.com.tr/haber-80577 dualarin _kabul_oldugu_on_pIsmanlik_gunu _aseret_ yeme_tesuva.html (E.T. 17.05.2017)
http://www.sirnakkulturturizm.gov.tr/TR,56419/cografya.html (E.T. 21.12.2016)
http://www.tatilana.com/2014/09/hz-nuh-turbesi-sirnak.html (E.T. 21.12.2016)
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_ttas&view=ttas&kategori- (E.T. 21.12.2016)
http://www.uralakbulut.com.tr/wp-content/uploads/2014/08/petrol-sumerler-ve-babiller-de-kullanırdı-18-agustos-2014.pdf (E.T. 21.12.2016)
http://worldarkeoloji.blogspot.com/2016/02/akad-imparatorlugu.html (E.T. 12.21.2016)

https://ahmetustanindefteri.blogspot.com.tr/search/label/Sümerler (E.T.: 21.12.2016)
https://bianet.org/biamag/sanat/176571-nuh-un-gemisi-ve-ara-guler (E.T. 21.12.2016)
https://books.google.com.tr/booksid=ZhPbAgAAQevliya+çelebi+cudi (E.T. 12.21.2016)
https.//dwellingintheword.files.wordpress.com.201511ad503-mapjos1617 (E.T.: 21.12.2016)
https://www.britannica.com/biography/Moses-Hebrew-prophet (E.T.: 22.12.2016)
https://www.diyadinnet.com/ (E.T.:21.12.2016)
https://indigodergisi.com/2015/11/matematik-ve-kutsal-metinlerde-40-sayisinin-onemi/ (E.T.: 21.05.2017)
https://nyildirim.wordpress.com/2009/02/19/zerdustun-kutsal-kitabi-avesta/ (E.T.:21.12.2016)
https://www.seslisozluk.net/hathra-nedir-ne-demek/ (E.T.:20.09.2018)
https://turkcihantarihi.wordpress.com/(E.T.: 21.05.2017)
https://tr.climate-data.org/location/272/ (E.T. 21.12.2016)
https://www.google.com/maps/@37.5413471,42.3886831,7849m/data=!3m1!1e3?hl=tr-TR (E.T.: 15.08.2018)

EKLER:

Harita – 1: Basan Krallığı'nın konumu

Kaynak: https.//dwellingintheword.files.wordpress.com.201511ad503-mapjos1617 (E.T.: 21.12.2016)

Resim-1: Geminin yapımı (Montreale Katedrali, Sicilya/İTALYA)

Kaynak: Bahadır, a.g.e., s.47

Resim - 2: Tufanın başlaması ve gemiye alınanlar

Kaynak: Bahadır, a.g.e., s.148

Resim - 3: Suların yükselişi ve tufanda boğulanlar (St. Marco Kilisesi, Venedik, İTALYA)

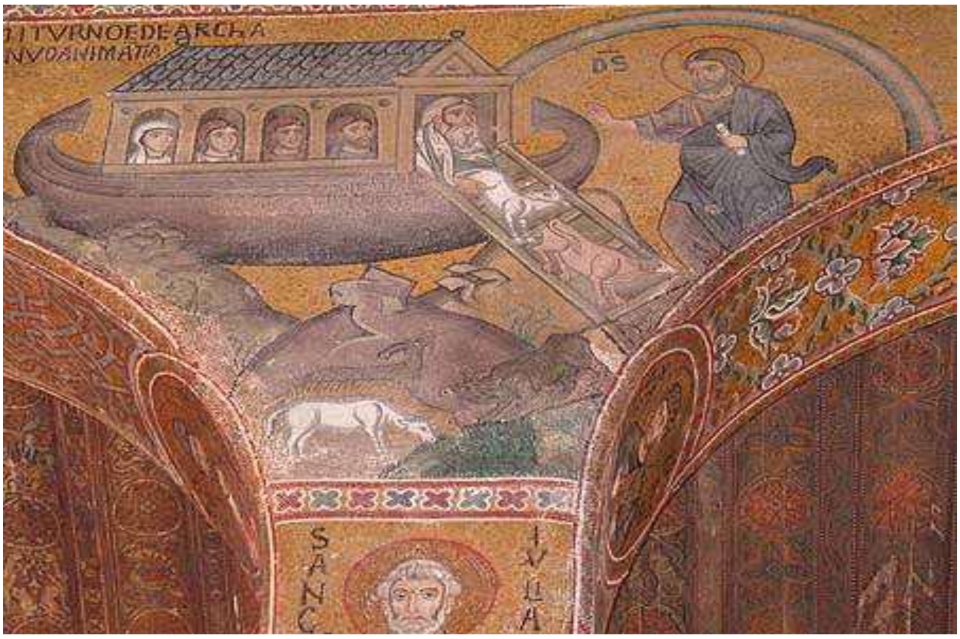
Kaynak: Bahadır, a.g.e., s.85

Resim - 4: Hz. Nuh'un gönderdiği kuzgunun dönmeyişi ve yerine güvercinin gönderilmesi (St. Marko Kilisesi, Venedik/İTALYA)

Kaynak: Bahadır, a.g.e., s.133

Resim - 5: Tufanın bitişi ve gemiden iniş (Palatina Şapeli, Venedik/İTALYA)

Kaynak: Bahadır, a.g.e., s.146

Fotoğraf-1: Ara Güler' in Ağrı Dağı' ında fotoğrafını çektiği gemi şekline benzer yer şekli

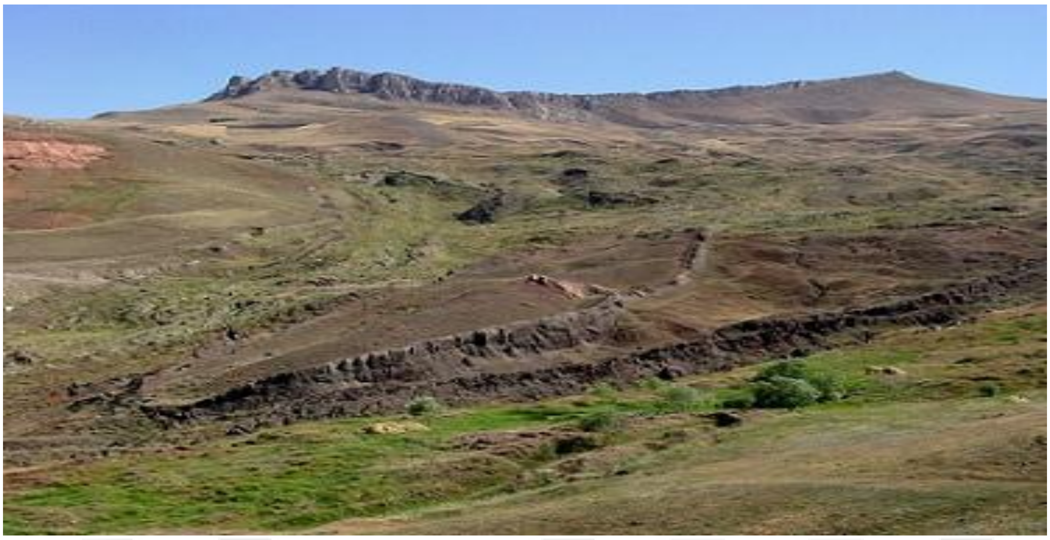
Kaynak: https://bianet.org/biamag/sanat/176571-nuh-un-gemisi-ve-ara-guler (E.T.: 21.12.2016)

Fotoğraf-2: Ağrı Dağı

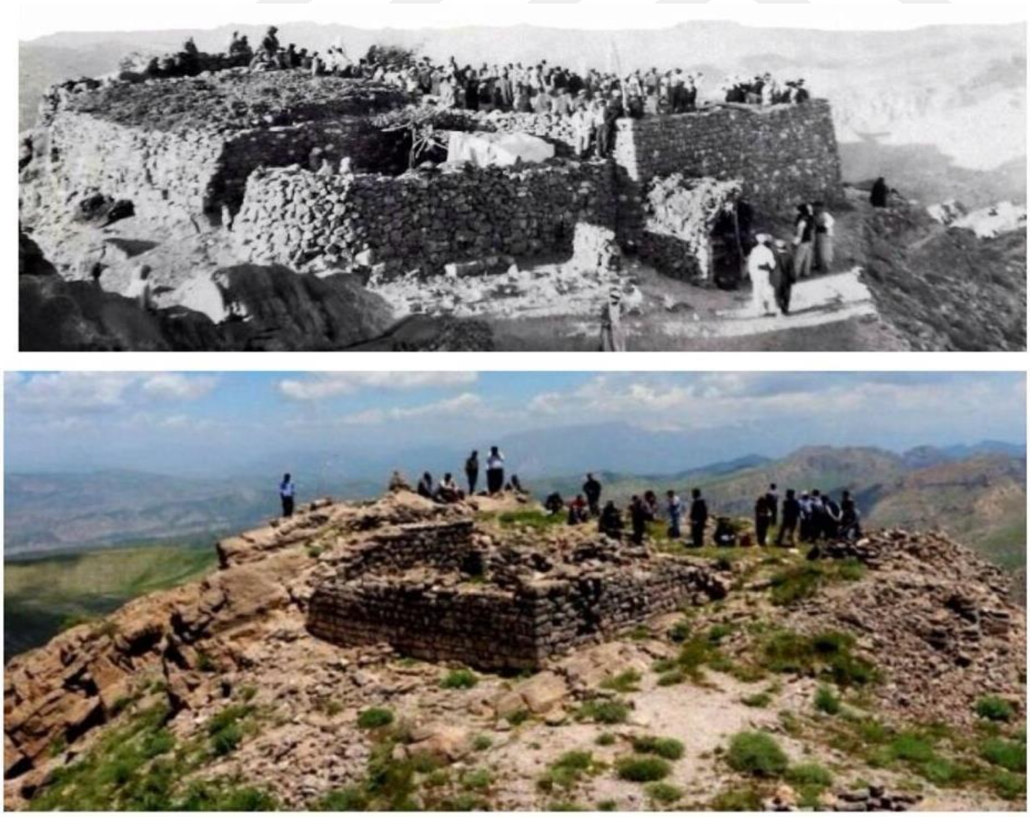
Kaynak: http://serhatmese.com/sonunda-bittidogubayazit-fotograflari (E.T.: 21.12.2016)

Fotoğraf-3: Sefine Tepesi: Cudi Dağı eteklerinde Hz. Nuh' un gemisinin durduğuna inanılan yer

Kaynak: http://www.cizremedya.com/hz.-nuhun-gemisi-bulundu-1682h.html (E.T.: 21.12.2016)

Fotoğraf-4: Sefine Tepesi'nin 100 yıl önceki ve günümüzdeki görünümü

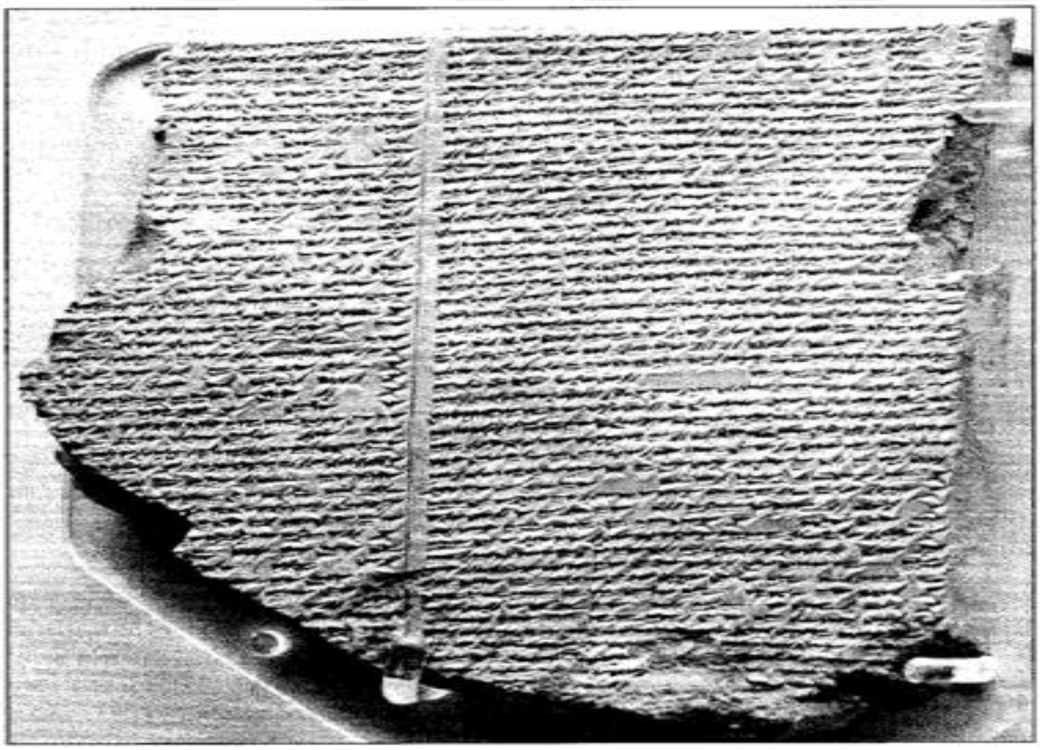
Kaynak: http://www.piryolu.com/forum.html (E.T.: 21.12.2016)

Fotoğraf-5: Hz. Nuh' un medfûn olduğu türbe ve camii

Kaynak: http://www.tatilana.com/2014/09/hz-nuh-turbesi-sirnak.html (E.T.: 21.12.2016)

Fotoğraf-6: Nuh tufanının anlatıldığı Sümer Tableti – XI

Kaynak: https://ahmetustanindefteri.blogspot.com.tr/search/label/Sümerler (E.T.: 21.12.2016)

Öz Geçmiş

17.10.1984 tarihinde Ankara'nın Polatlı ilçesinde dünyaya gelmiştir. İlköğrenimini Basri Köyü İlkokulu' nda (1995); ortaöğrenimini Polatlı İmam-Hatip Lisesi ortaokul bölümünde (1998); lise öğrenimini Polatlı Anadolu İmam-Hatip Lisesi' nde (2002) tamamlamıştır. Lisans eğitimini Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği Bölümü' nde almıştır.(2004-2008). Mezuniyetinin ardından aynı sene Milli Eğitim Bakanlığı K.P.S.S. ataması ile Merkez/Elazığ' da Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmeni olarak göreve başlamıştır. Daha sonra 2011 yılında Ankara' ya tayin olmuştur. Halen Polatlı/Ankara' da ikamet etmektedir. Evli ve 1 çocuk babasıdır.

Yahya ATİK